

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛИСТИКИ

Кафедра периодической печати и веб-журналистики

ПЕРЕВОЗНИКОВА

Александра Юрьевна

**АРТ-ЖУРНАЛИСТИКА В СОВРЕМЕННОЙ БЕЛОРУССКОЙ
МЕДИАСФЕРЕ: ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ**

Дипломная работа

Научный руководитель:
доктор филологических наук,
профессор Г.К. Тычко

Допущена к защите «___» _____ 2021г.

Зав.кафедрой периодической печати и веб-журналистики
кандидат филологических наук, доцент С.В. Харитоновна

Минск, 2021

ОГЛАВЛЕНИЕ

ВВЕДЕНИЕ.....	6
ГЛАВА 1. АРТ-ЖУРНАЛИСТИКА В СИСТЕМЕ МАССМЕДИА: ОСНОВНЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ.....	8
1.1 Освещение культуры и искусства в СМИ: историческая ретроспектива	8
1.2 Арт журналистика: теоретический аспект.....	17
1.3. Арт-журналистика: мировые исследования	24
Выводы по Главе 1	27
ГЛАВА 2. АНАЛИЗ ПУБЛИКАЦИЙ В СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ АРТ- ИЗДАНИЯХ БЕЛАРУСИ	28
2.1. Специализированные арт-издания Беларуси: тенденции развития	28
2.2 Освещение культурной тематики в газете «Літаратура і мастацтва»	33
Выводы по Главе 2	46
ГЛАВА 3. АНАЛИЗ КУЛЬТУРНОЙ ТЕМАТИКИ В РЕСПУБЛИКАНСКИХ ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИХ ГАЗЕТАХ БЕЛАРУСИ	47
3.1 Значимость арт-тематики в общественно-политических белорусских изданиях	47
3.2 Анализ публикаций на тему культуры в газете «Звязда»	49
Выводы по Главе 3	57
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	58
СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ	60
ПРИЛОЖЕНИЯ	63

РЕФЕРАТ

Дипломная работа: 103 страницы, 31 источник, 2 приложения.

Ключевые слова: АРТ-ЖУРНАЛИСТИКА, КУЛЬТУРА, СМИ, СОЦИОКУЛЬТУРНАЯ ПРОБЛЕМАТИКА, ПЕЧАТНЫЕ ИЗДАНИЯ, ОНЛАЙН-ИЗДАНИЯ, МЕДИАСФЕРА.

Объект исследования – специализированные арт-издания Республики Беларусь (журналы «На экранах», «Полымя революции», «Полымя», «Маладосць», еженедельник «Літаратура і мастацтва») и неспециализированные (газета «Звязда», «Рабочий», «7 дней», «СБ. Беларусь сегодня»).

Предмет исследования – специфика подачи культурного контента в материалах ведущих СМИ Беларуси.

Цель работы – выявить тенденции развития арт-журналистики в современной белорусской медиасфере.

Методы исследования: аналитический, описательный, сравнительно-исторический.

Полученные результаты и их новизна: в Республике Беларусь нет общепринятого системного подхода к анализу проблем арт-журналистики, которая до сих пор остаётся не полностью изученной. Частотность употребления термина «арт-журналистика» контрастирует с размытостью его значений, что требует осмысления. **Новизна работы** заключается в пополнении представлений о закономерностях и тенденциях развития арт-журналистики белорусских СМИ, а также об особенностях подачи культурного контента в условиях тенденции развития ведущих СМИ Беларуси.

Область возможного практического применения: результаты исследования могут использоваться в учебном процессе и при написании научных материалов по вопросам развития арт-журналистики.

Автор работы подтверждает, что приведенный в ней материал правильно и объективно отражает состояние исследуемого процесса, а все заимствованные из литературных и других источников теоретические, методологические и методические положения и концепции сопровождаются ссылками на их авторов.

РЭФЕРАТ

Дыпломная праца: 103 старонкі, 31 крыніца, 2 дадаткі.

Ключавыя словы: АРТ-ЖУРНАЛІСТЫКА, КУЛЬТУРА, СМІ, САЦЫЯКУЛЬТУРНАЯ ПРАБЛЕМАТЫКА, ДРУКАВАНЫЯ ВЫДАННІ, АНЛАЙН-ВЫДАННІ, МЕДЫЯСФЕРА.

Аб'ект даследавання – спецыялізаваныя арт-выданні Рэспублікі Беларусь (часопісы «На экранах», «Полымя рэвалюцыі», «Полымя», «Маладосць», штотыднёвік «Літаратура і мастацтва») і неспецыялізаваныя (газета «Звязда», «Рабочы», «7 дней», «СБ. Беларусь сёння»).

Прадмет даследавання – спецыфіка падачы культурнага кантэнту ў матэрыялах вядучых СМІ Беларусі.

Мэта работы – выявіць тэндэнцыі развіцця арт-журналістыкі ў сучаснай беларускай медыясферы.

Метады даследавання: аналітычны, апісальны, параўнальна-гістарычны.

Атрыманыя вынікі і іх навізна: у Беларусі няма агульнапрынятага сістэмнага падыходу да аналізу праблем арт-журналістыкі, якая дагэтуль застаецца не цалкам вывучанай. Частотнасць ужывання тэрміна "арт-журналістыка" кантрастуе з размытасцю яго значэнняў, што патрабуе асэнсавання. **Навізна працы** заключаецца ў папярэненні ўяўленняў аб заканамернасцях і тэндэнцыях развіцця арт-журналістыкі беларускіх СМІ, а таксама аб асаблівасцях падачы культурнага кантэнту ва ўмовах тэндэнцыі развіцця вядучых СМІ Беларусі.

Вобласць магчымага практычнага прымянення: вынікі даследавання могуць выкарыстоўвацца ў навучальным працэсе і пры напісанні навуковых матэрыялаў па пытаннях развіцця арт-журналістыкі.

Аўтар працы пацвярджае, што прыведзены ў ёй матэрыял правільна і аб'ектыўна адлюстроўвае стан доследнага працэсу, а ўсе запазычаныя з літаратурных і іншых крыніц тэарэтычныя, метадалагічныя і метадычныя становішча і канцэпцыі суправаджаюцца спасылкамі на іх аўтараў.

ANNOTATION

Diploma work: 103 pages, 31 source applications, 2 applications.

List of key words: ART JOURNALISM, CULTURE, MASS MEDIA, SOCIO-CULTURAL PROBLEMS, PRINTED EDITIONS, ONLINE EDITIONS, MEDIA SPHERE.

The object of research: specialized art publications of the Republic of Belarus (magazines «On screens», «Polymya revolution», «Polymya», «Maladost», weekly «Literature and art») and non-specialized (newspaper «Zvyazda», «Rabochiy», «7 days», «SB. Belarus today»).

The subject of investigation the specifics of the presentation of cultural content in the materials of the leading mass media of Belarus.

The purpose is to identify trends in the development of art journalism in the modern Belarusian media sphere.

Methods analytical. descriptive, comparative-historical.

The results obtained and their novelty: in the Republic of Belarus there is no generally accepted systematic approach to the analysis of the problems of art journalism, which is still not fully studied. The frequency of use of the term "art journalism" contrasts with the vagueness of its meanings, which requires reflection. **The novelty** of the work consists in updating the ideas about the patterns and trends in the development of art journalism in the Belarusian media, as well as about the features of the presentation of cultural content in the context of the development trends of the leading media in Belarus.

The area of possible practical application: the results of the research can be used in the educational process and in writing scientific materials on the development of art journalism.

The author of the work confirms material presented in it correctly and objectively reproduces the picture of investigated process, and all the theoretical, methodological and methodical positions and concepts borrowed from literary and other sources are given references to their authors.

ВВЕДЕНИЕ

Арт-журналистика имеет множество направлений. В ней находят отражение не только основные события и тенденции в сфере искусства. Арт-журналистику можно назвать искусством об искусстве. Объясняется это просто: журналист, пишущий на культурную тематику, может раскрыть себя, свою личность при помощи арт-анализа. Арт-журналистика – это возможность формировать вкусы общества, рассказывать о чем-то новом и прекрасном на большую аудиторию, показывать обществу истинные ценности в данной сфере, помочь читателю понять, какие имеются современные тенденции и многое другое.

Арт-критика – это один из основных направлений деятельности арт-журналистики. Критику необходимо высказывать свое мнение, основываясь не только на эстетическом восприятии мероприятия, но и понимать его значимость с точки зрения истории, важности для общества. Нужно учитывать мнения других экспертов, а не основываться только на своих впечатлениях. Арт-критика – локальное, но не менее сложное направление в журналистике. Она предполагает не только задатки в сфере журналистики и грамотную речь, критик должен понимать искусство, знать культурологию, следовать традициям, но и выявлять новейшие тенденции.

Если проанализировать человеческие ценности, а точнее, аспект стремления к новым знаниям, – к сожалению, такие сферы, как духовная и эстетическая, окажутся не на первом месте. Иногда появляется ощущение, что СМИ интересуют те факторы, которые могут быть нужны в потребительском плане. И это отрицательно сказывается.

Итоговый материал на культурную тематику очень зависит от личности журналиста, его стиля, языка, отношения к какому-либо виду искусства. Важность и масштабность самого культурного события, конечно, тоже играет немалую роль, но опытный журналист может всё перевернуть: мелкие детали будут казаться огромными проблемами, и, наоборот, огромные недостатки станут плюсами. Исходя из вышеперечисленных аспектов, важно понимать, что автор подобных текстов должен быть в достаточной мере объективным, точнее, с адекватным взглядом на мир. Суть состоит в том, что критик, обладающий талантом, может очень красочно описать события (выставки, концерты, представления). По итогу всё выглядит так, что, читатель, изучивший текст, будет думать, что спектакль был очень ярким и живым, лучше, чем реальность события. Существует аксиома: «Лучше один раз посмотреть на выставку, чем тысячу раз прочитать о ней в газете». Хороший отзыв – это, безусловно, аспект

продвижения события, но подобные тексты могут принести по итогу разочарования и плохие оценки о мероприятии у зрителей.

Объект исследования – специализированные арт-издания Республики Беларусь (журналы «На экранах», «Полымя революции», «Полымя», «Маладосць», еженедельник «Літаратура і мастацтва») и неспециализированные (газета «Звязда», «Рабочий», «7 дней», «СБ. Беларусь сегодня»). **Материалом исследования** послужили номера названных изданий. «На экранах» за период 01.01.1958 – 01.03.1959 гг., 01.04.2020 – 01.04. 2021 гг.), «ЛіМ» – 01.01.1951 – 01.01. 1952 гг., 01.01.2010 – 01.01.2012 гг., 01.04.2020 – 15.04.2021 гг., «Полымя революции» – 01.01.1934 – 01.01.1935 гг., «Полымя» – 01.04.2020 г – 01.04.2021 гг., «Маладосць» – 01.01.1961 – 01.01.1962 гг., 01.04.2020 – 01.04 2021 гг. «Звязда» – 01.01.1922 – 01.01.1923 гг., 01.04.2020 – 15.04.2021 гг., «7 дней» – 01.01. 2012 – 01.01.2013 гг., 01.04. 2020 – 01.04.2021 гг., «Рабочий» – 01.01.1928 – 01.01.1929 гг., «СБ. Беларусь сегодня» – 01.04 2020 – 01.04.2021 гг.

Предмет исследования – специфика подачи культурного контента в материалах ведущих СМИ Беларуси.

Цель работы – выявить тенденции развития арт-журналистики в современной белорусской медиасфере.

Методы исследования: аналитический. описательный, сравнительно-исторический.

Теоретической базой для исследования послужили труды Е.Л. Бондаревой «Освещение литературы и искусства в СМИ», Н.А. Зубченок, О.Г. Слуки «Белорусская журналистика», Л.П. Саенковой, Г.К. Тычко «Таямніца слова. Літаратурна-мастацкая творчасць», Г.К. Тычко, «Мастацкая публіцыстыка», Н.С. Цветовой «Искусство в массмедиа».

Полученные результаты и их новизна: в Республике Беларусь нет общепринятого системного подхода к анализу проблем арт-журналистики, которая до сих пор остаётся не полностью изученной. Частотность употребления термина «арт-журналистика» контрастирует с размытостью его значений, что требует осмысления. Этим определяется **актуальность** темы дипломной работы. **Новизна работы** заключается в пополнении представлений о закономерностях и тенденциях развития арт-журналистики белорусских СМИ, а также об особенностях подачи культурного контента в условиях тенденции развития ведущих СМИ Беларуси. Также новизна заключается в комплексном анализе целей, задач и особенностей освещения вопросов культуры в СМИ Беларуси.

Область возможного практического применения: результаты исследования могут использоваться в учебном процессе и при написании научных материалов по вопросам развития арт-журналистики.

ГЛАВА 1

АРТ-ЖУРНАЛИСТИКА В СИСТЕМЕ МАССМЕДИА: ОСНОВНЫЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ

1.1 Освещение культуры и искусства в СМИ: историческая ретроспектива

Одной из важных в журналистике тем уже более трёхсот лет является искусство. Даже несмотря на то, что такое понятие, как арт-журналистика, появляется только в конце XX века, важно помнить, что начало её развития обуславливается традицией освещения художественных тем в российских изданиях ещё с начала XVIII века.

Стоит отметить, что уже в выпусках одного из первых частных журналов «Праздное время, в пользу употребленное» (выпуски за 1759-1760гг.), обнаруживаются тексты на тему культуры и искусства. В современных реалиях информацию о новых театральных постановках, концертах, выставках и т.д. можно получить не только на страницах специализированных изданий, но и на сайтах новостных порталов. Например, на сайте TUT.BY есть раздел «Афиша TUT.BY», у сайта «Relax.by» также есть подобный раздел, где содержится вся необходимая вышеупомянутая информация.

Важно понимать, что одной из отличительных черт данного медийного феномена является то, что актуальность и востребованность текстов на арт-тематику зависит от того, насколько актуальны те художественные объекты, которым посвящены материалы.

Неудивительным является то, что так называемый формат «Топ-5» существует уже на протяжении многих лет. Данная структура материалов точно не была придумана в XXI веке в Instagram, и тому есть прямое доказательство: журналисты середины XVIII века предлагали читателям подобный способ проведения времени: «Лучшая забава к препровождению свободных часов есть без прекословия чтение хороших и 8 полезных книг»; «Есть много свободного времени, в которое скукою томимы, ищем упражнения; на что же праздные минуты с лучшею пользою употребить можно, как на чтение, которое обыкновенным своим предметом иметь должно утверждение добродетели и распространению полезных знаний?»

Стоит упомянуть, что конкретно в XVIII веке выходят первые материалы, которые связаны с искусством. К примеру, музыкальная журналистика начала развиваться тогда, когда появились нотные издания «Музыкальные увеселения» в 1774 году. Особую роль в музыкальной журналистике играет музыкальная критика. Во всем мире первейшими музыкальными критиками считают Р. Шумана, Ф. Листа, из отечественных – А. Серова, В. Одоевского, А. Бородина, П. Чайковского [26, с. 84].

Вышеупомянутые критики давали оценки, помогали формировать общественный «вкус», выискивали новые тенденции, выполняли просветительскую функцию.

Одной из самых первых дискуссий в российских СМИ в сегменте искусства можно считать спор в материале на тему того, простительно ли дворянину брать деньги за концерты. Автором является П. Шаликов, он утверждал, что привилегированное сословие не может и не должно зарабатывать деньги художественным трудом.

Обычный журналистский событийный текст перестал быть таковым за счёт включения в него словарей музыкальных терминов, интересных фактов о музыке, описания шедевров музыкального искусства того времени и так далее.

Стоит отметить, что существует даже специальный термин «музыказнание». Его ввел русский композитор и критик А. Н. Серов. В 1867 году он вместе со своей женой начал выпускать журнал «Музыка и театр». Серов дружил с В. Белинским. Писал для журнала «Современник». Он придерживался историзма и провозгласил критику как всесторонний анализ произведения. Он считал, что музыка – только выражение состояния души. Чувствуется, что музыкальные критики раздражают Серова, так как часто статьи он начинает с негативно окрашенных выражений.

В те годы существовало необычное объединение «Могучая кучка» (сообщество русских композиторов. А.Н. Серов был одним из её создателей. Участники данного содружества считали себя наследниками Михаила Глинки. У них были чёткие планы и цели для развития русской национальной музыки. «Могучая кучка», а точнее, её участники, придерживались идей демократии, даже задумывались о культурной революции. Стоит отметить, что важным фактом является то, что данная революция должна пройти только с помощью сил искусства, без насилия, крови и войны.

Важно понимать, что исследователи истоков отечественной музыкальной и театральной критики отмечают, что оба этих сегмента являются близкими между собой. Разница проявляется лишь в том, что музыкальная критика начала развиваться немного позже. Однако, по сравнению с явно и бурно развивающейся театральной критикой, музыкальная «шагает» гораздо скромнее [27, с. 142].

Очень бурно театральные периодические издания начинают развиваться между XIX и XX вв., в этот период растёт количество театров, появляются кружки театралов-любителей, проявляется и интерес общественности к проблемам сценического искусства, что создает предпосылки для развития и расширения количества театральных изданий, проявления их качественного и типологического разнообразия [26, с. 65].

Стоит выделить работу В. В. Борзенко, который рассматривал русские театральные журналы с того момента, когда театральная периодика только зарождалась, в 1818 году, и до окончания периода СССР. Данный труд представляет собой историко-типологическое исследование, которое направлено на выявление только типологических аспектов издания. В нём нет отражения типологии современной театральной периодики, не присутствует и сравнения журналов разных временных рамок.

Ю. Е. Шур в своей диссертации изучал современный Театральный журнал. В этой работе объектом исследования является отечественный театральный журнал момента, когда он появился (а это начало XIX века) и до 2010-х годов. В работе были рассмотрены особенности эволюции отечественного театрального журнала и его предметной, функциональной, адресно-целевой специфики. Также важно упомянуть книгу «Очерки Истории русской театральной критики» под редакцией А. Я. Альтшуллера. В данном труде была проанализирована театрально-критическая литература конца XIX-начала XX века. В работе были рассмотрены рассматриваются материалы известных критиков, изучен их вклад в театральное искусство. Но важно понимать, что сегодня данное издание уже устарело и многое требует переоценки [30, с. 56].

Существуют и более современные исследования. В 1990-х гг. система театральной прессы серьёзно меняется: театральные издания встают на путь коммерческого развития. В наши дни уже сложилась жанровая и типологическая система современной театральной периодики, и важное место в ней занимают «толстые» театральные журналы. Большую роль эти издания играют, так как в них традиционно обсуждаются не только проблемы театрального искусства, но и вопросы театральной критики, проблемы взаимодействия театра и зрителя, театра и критиков, театра и общества в широком смысле.

Большой материал об истории театральной периодики написан в монографии Д. Г. Королевой. Это первое комплексное исследование театрально-издательского дела в России. В нем описана судьба наиболее значительных театральных изданий. Среди прочих рассматривается «Театр и искусство» А. Р. Кугеля, ставший образцом для создателей «Петербургского театрального журнала». Среди работ по театральной критике явно недостает исследований театральной критики второй половины XX века, особенно периода 80-90 годов. Заслуживает Внимания монография В. Н. Дмитриевского, исследующая взаимодействие театра и зрителя, в том числе посредством театральной критики. В одной из глав работы делается анализ современного этапа развития театральной критики, а также предлагается классификация критики по содержательным признакам. Суть театральной критики осмыслялась самими критиками. Анализ особенностей профессии театрального критика посвящена

первая глава книги А. А. Якубовского. В ней он называет профессиональные требования к театральному критику, определяет задачи, которые стоят перед ним, говорит о мере субъективности в критических работах.

Важно понимать, что, рассказывая далее непосредственно о кинокритике, нужно помнить, что её развитие началось позже. Объясняется это очень просто: само по себе кино зарождается намного позднее, чем театры и музыка.

Отечественная кинокритика появляется незадолго после того, как появляются и первые фильмы. Несложно выяснить и то, что в первой кинокритике большую роль отводили непосредственно монтажу, кадросцеплению, стилю, съемке, ракурсу. То есть важным был не то, чтобы смысл кино, важнее было то, как именно оно снято. Очень многие первые кинокритики и сами работали на кинопроизводстве. Соответственно, итоговый материал, хоть и не на тему смысловой нагрузки и сюжета, был очень честным, объективным и глубоким.

Например, стоит отметить фильмы «Броненосец Потемкин» и «Мать», которые выходят в 1924-1926 гг. Именно они дали начало для формирования такого явления, как кинотеория. После показа данных картин, вышло множество материалов, статей, которые позже были объединены в одну большую теорию. Важно упомянуть и то, что развитие в сфере кино происходило достаточно быстро, ведь с выходом каждого нового фильма (а это приблизительно каждые четыре года) появлялся материал для обсуждения. Каждый фильм требовал новой методологии в описании. К примеру, сборник «Поэтика кино» (выходит в 1928 г.). Данная книга была посвящена изучению киноязыка и сравнению его с литературным. Простыми словами – труд писателя сравнивали с трудом режиссёра [30, с. 112].

Важным фактом является то, что, когда популярность телевидения начала расти (в послевоенный период), появилось большое количество специализированных передач (например, «Музыкальный киоск», «Кинопанорама»). В наши дни, конечно, тоже большая роль отводится культурной проблематике, поэтому на многих телеканалах есть достаточное количество эфирного времени, которое отведено искусству и его критике и аналитике.

Очень большое место отводится кинокритике именно в 1960-1970 гг. И речь идет не о больших качественных исследованиях, то есть не о качестве, а именно о количестве: о популярности. Например, журнал «Советский экран» в то время имел очень большие рейтинги, так как в редакцию постоянно приходили письма от читателей, в которых были просьбы объяснить тот или иной фильм.

Стоит отметить, что в своих трудах Я.Варшавский даже называл понимание смысла кино «одной из жизненно важных для социалистической культуры проблем». Да, важно понимать, что его книги имеют очень пропагандистскую социалистическую лексику, и в них практически нет киноведения, науки, терминов, но именно у него в книгах есть две очень важные для того периода мысли на этот счет:

1. Чем лучше зритель знает теорию, тем больше впечатление.
2. Кинокритик очень нужен. Зрителю необходим не только более понятный киноязык, но и посредник между фильмом и зрителем.

В 1960-1980-х был период «золотого века», в то время возрождается идея «направленческой» методологии и сильно увеличивается роль искусства. Человек пытается ослабить роль государства. Соответственно, в критике начинают появляться открытые обращения в пользу преодоления большевистских идей. К 1970-м годам появляется авторский стиль, критики отходят к рефлексивным аспектам, уходя от идеологии и политики.

Однако к 1990-м годам она вытесняется, так как у авторов появляется полная свобода. К сожалению, это повлекло за собой появление некачественного итогового продукта. Ничего удивительного не произошло, и причин для появления подобных вещей много. Если убрать то же давление партии на авторов, то, конечно, текст уже изменится до неузнаваемости. Вторая причина - в то время в открытом доступе отсутствовало очень много фильмов, и зритель, конечно, не мог сделать выводы сам. Приходилось полагаться на мнение автора, а это снимало с них большую ответственность за свои слова. По итогу получалось так, что у двух кинокритиков могло быть два совершенно разных текста об одном и том же фильме даже не в плане идейном и философском, а в плане наличия фактологических ошибок [30, с. 76].

Еще стоит учесть и то, что печатные площади, выделенные для критики, были сокращены. Это также привело к плохим результатам. Критика начала превращаться в дело журналистов, а не профессионалов в сфере кино. Связь между кино и зрителем опять была нарушена.

Следующие изменения приобрела кинокритика в 1990-е годы. Если быть точнее, то в 1993 году, когда пришла цифровая революция. Меняется структура киносферы, в связи с этим необходимы новые формы описания и систематизации. Описание становится более общим трудом, работой коллектива, чем авторским, появилось множество проектов. Скорее всего, именно потому, что в современном мире скоростного развития технологий кинокритики должны быстро адаптироваться и менять свой стиль работы тоже, у них просто нет иного выхода, кроме как склоняться к коллективному творчеству.

Стоит отметить, что известный кинокритик Н. Изволов в материале «Как нам писать историю кино?», говорит о групповой работе как о попытке кинокритиков справиться с постоянными изменениями в кинопроцессе. Однако он считает, что от такого метода нужно уходить, иначе авторские моменты совсем исчезнут. Первый шаг к спасению - поиск автора, способного трактовать исторический период и разработать методологию. Только с объективной оценкой и единой методологией возможно будет объединить все разьединенные части теории кинокритики [9, с. 26].

Учитывая вышеописанные мысли, можно предполагать, что работа журналистов, пишущих о кино, более расположена к раскрутке этого кино, а не поиску смысла и сути. Соответственно, критика уходит на второй план, чтобы выступать в роли эксперта. У журналистов, тем временем, появляется возможность писать о том, о чем они не знают и не читали, рассчитывая на свою, более заинтересованную целевую аудиторию. Это явление избавления рынка кинокритики от настоящей критики занимает, по словам Шемякина, период с 1996 по 2002 год. За тот период киноиздания, потеряв свою аудиторию, сокращались все больше и больше. К примеру, так исчезла газета «Сегодня». И если уж и говорить о том, что к 1990-м кинокритики начинают работать коллективно, то, стоит отметить, что действуют как раз коллективы журналистов, становящихся кинокритиками. Профессиональная же среда людей, которые разбираются кино и его создании, распадается. Стоит упомянуть и то, что существует ещё одна проблема: отсутствие интереса у кинокритиков друг к другу Шемякин видит спасение современной кинокритики только в уходе от мнимой объективности, прекращении отождествления деятельности в искусстве с деятельностью в кинокритике. Подобные ситуации в своей работе «Кому еще нужна кинокритика?» разбирает Михаил Ратгауз, однако делает это намного подробнее, не просто отмечая разрушение связей кинокритиков, но и выводя новый принцип. Он более современный, и гласит о том, что на фоне расцвета медиасферы, мессенджеров и социальных сетей отношения между кинокритиками становятся ещё более острыми. Появляются такие вещи, как дизлайки, комментарии, хейт в сети, жалобы и блокировка. Это, в какой-то степени, можно назвать маркетингом, ведь «убивая» конкурентов в этой сфере, публика переходит к другим аккаунтам с хорошей репутацией.

Стоит упомянуть, что Ратгауз пишет, что разговоры имеют свойство «поедать» себя сами. Он имеет ввиду споры о качестве работы отечественных кинокритиков. Эта фраза очень хорошо характеризует оценку не только работы кинокритиков, но и работы вообще. Также это творчество, знания экспертов, и так далее. Михаил Ратгауз отмечал, что данные обсуждения очень важны для самоопределения, самопознания. Однако, иногда появляется ощущение, что кинокритикам, кроме разговоров, ничего не остаётся делать. Если падает

интерес, и компетентность ценится уже не так, то критики только и могут говорить о себе и друг о друге.

В сфере кинокритики деление происходит следующим образом: это «киновед-эксперт» и «журналист». Ратгауз делит же на три типа: «слуги индустрии», «независимые авторы», и «кинокритики-искусствоведы». По факту, данный подход практически не отличим от общепринятого, однако сфера журналистов делится на несколько «подсред». «Медиатор» в логике Ратгауза - это не просто человек, служащий посредником между режиссером и зрителем, а где-то и безыдейная личность, которая «автоматом» доносит смысл кино. А именно духовная подача информации осуществляется непосредственно независимыми критиками, у них есть возможность на работе в изданиях с небольшой аудиторией незаметно доносить именно свою точку зрения. Такие критики имеют большее влияние, их, в принципе, и по количеству больше. Они и обеспечивают основу всех сборов. К последней группе относятся свободные мыслители, которые живут не за доходы от кино. Стоит отметить, учитывая вышеупомянутые факты, что это довольно странно. Ратгауз причислил к группе, которая относится к кино, как к искусству, не экспертов, а «дилетантов». Такие люди имеют другой постоянный заработок, и пишут о кинокритике исключительно в своё удовольствие.

Одной из главных причин падения роли кинокритики Михаил Ратгауз считает увеличение роли маркетинга в продвижении кино. Если оно рекламируется на всех медийных площадках, влияние кинокритики стремится к нулю, и это печально. Следующим фактором является то, что развитие киноиндустрии очень ускорено и появляется рост интереса к ней. Трудно продать свой материал о кино, когда все в округе сразу также начнут о нем писать. Если в СССР статус кинокритика был очень значимым из-за информационной блокады (это совсем не говорит о высоком качестве именно кинокритики), то в наше время данная роль теперь не считается такой выдающейся.

Совместно с ухудшением положения кинокритики происходят трансформации задач кинематографа. Чем доступней становятся телевидение и просмотр кино дома, тем менее человек воспринимает кино в качестве искусства. У зрителей падают потребности в качестве итоговых медиапродуктов, а это, в какой-то степени, вынуждает производителя кино подстраиваться под общество и понижать качество конкретных сегментов или даже всего фильма в целом. Данные события происходят в течение XX века и описаны в эссе С. Зонтаг «Закат кино». Зонтаг как раз-таки детально описывает именно функции, выполняемые кино в обычной рутинной жизни до появления телевидения, и то, как ситуация изменилась с его распространением. Данная ситуация раскрывает все аспекты больше в Европе и США, нежели в СССР. Но, если говорить о последнем,

становится очевидно, что до 1990-х киноиндустрия была чем-то вроде способа одновременно приобщиться к искусству и отдохнуть. Она более расценивалась как что-то необыкновенное хотя бы из-за своей малодоступности и начала терять эту привилегию одновременно с падением СССР и снятием «информационной блокады» [16, с. 185].

Учитывая вышеперечисленные факты, стоит отметить, что, можно сказать, одновременно в двух сферах происходит деградация. Ратгауз видит спасением киносферы именно критику, хотя это и является замкнутым кругом. Суметь спасти оригинальный продукт возможно будет только в той ситуации, когда критики попытаются достучаться до небольшой аудитории с помощью единственного оставшегося ресурса – сети «Интернет».

В своих текстах Ратгауз ссылается даже на Р.Волобуева. Он говорит, что критика как профессия умирает на наших глазах. Он описывает процесс критики кино в современности как попытку писать на тему того, чего на самом деле не существует. Так сказать, выдавать желаемое за действительное. Также отказывает в необходимости поддержки национального кинематографа, так как, если учитывать то, что в данный момент времени в отечественном кино происходит недостаточно серьезный процесс развития, получается, что кинокритикам приходилось бы заниматься практически бесполезными делами вместо того, чтобы делать качественные тексты.

Важным фактом является то, что, когда популярность телевидения начала расти (в послевоенный период), появилось большое количество специализированных передач (например, «Музыкальный киоск», «Кинопанорама»). В наши дни, конечно, тоже большая роль отводится культурной проблематике, поэтому на многих телеканалах есть достаточное количество эфирного времени, которое отведено искусству и его критике и аналитике.

Переходя от истории к современности, важно понимать, что очень большую роль в развитии арт-журналистики наших дней сыграла сеть «Интернет». С помощью неё каждый день появляются и распространяются всё новые и новые события, и, соответственно, появляются отзывы, рецензии, объективная и субъективная критика от комментирующих.

Плюсом и минусом интернета одновременно является то, что критиком может стать кто угодно. Если для печати материала в газете нужно иметь «имя» и репутацию опытного и знающего эту сферу человека, то для поста в социальных сетях вышеперечисленные требования, к сожалению, необязательны. Для этого нужно исключительно иметь своё мнение и быть готовым отвечать на комментарии. Конечно же, немаловажную роль имеет стартовая аудитория (в данном случае – количество подписчиков), на которую будет распространяться эта информация. Есть много хороших блогеров, да и

«обычных» людей, которые пишут рецензии, отзывы у себя в аккаунтах, приводят объективные факты и доводы, почему «это хорошо», а «это плохо». Но данные тексты не имеют распространения ввиду отсутствия рекламы и продвижения профиля. А люди, имеющие многомиллионную аудиторию, могут испортить репутацию фильма или книги одним постом в instagram, даже не разобравшись в ситуации детально или хотя бы поверхностно. Таковы современные реалии медиапространства.

Также стоит отметить, что большую роль в арт-журналистике в интернете играют различные рубрики, сайты на темы искусства, культуры, специализированные проекты, где можно черпать полезную информацию о событиях в культурной среде, культовых лиц киносферы, сферы музыкальной, а также эстрады и театра. Темы данных публикаций, дифференцирующихся по жанрово-стилевым аспектам, охватывают культуру разных эпох, народов, традиций. Статьи и публикации Материалы, конечно, не все являются авторскими и оригинальными. Информация может браться из разных источников, дополняя те материалы, которые уже вышли ранее, однако более новые будут иметь какие-то проведённые параллели, различные мнения, диалоги, и, даже возможно, дискуссии.

В онлайн-блогах (ещё это можно назвать «дневниками» журналистов, критиков) может выражаться не только мнение авторов, но и читателей в отношении того или иного произведения искусства. Постоянно практикуется опыт, когда любители культуры имеют собственный блог, делятся своими эмоциями, впечатлениями, ощущениями о спектаклях, фильмах, выставках, фестивалях. Люди демонстрируют то, что их площадка открыта не только для автора, но и для мнения всех, кто это увидит.

Интересной практикой являются случаи, когда появляются объединения специалистов и тех, кто разделяет интересы друг друга, люди с одной точкой зрения на происходящее в целом, или, возможно, на какой-то один конкретный фильм или на конкретную выставку. Особенность в том, что вышеупомянутые сообщества существуют только в сети «Интернет». Это удобно в тех случаях, когда люди с общими взглядами на жизнь находятся на огромном расстоянии друг от друга. Даже в масштабах не одной страны, а целого мира, возможно, даже разговаривая на разных языках, люди обсуждают что-то великое, ценное для культуры и искусства всего человечества. Конечно, здесь место имеют и полемика, и споры, где каждая сторона высказывает свою точку зрения. Однако все делается посредством аргументов, фактов, и отнюдь не пустых оскорблений в комментариях под постами критиков в социальных сетях.

Как видно, группы, объединяя общими планами на будущее, стремлениями к лучшему, помогают выполнять функции общественных движений в распространении и, в какой-то степени, пропаганде искусства и культуры. Такие

сообщества оказывают влияние на появление позитивного отношения к критическим мыслям.

К отдельному типу можно отнести электронные интернет-издания, где размещают свои материалы только критики. Это не просто журнал, пишущий о том, что вчера прошла выставка. Это издание, в котором критик расскажет, как именно она прошла, что удалось, а что нет. Также есть и общие материалы, которые касаются тенденций и перспектив развития культуры. С помощью практики создания вышеупомянутых изданий некоторые журналы впоследствии окончательно отказываются от печатных форм [11, с. 134].

Стоит отметить, что форма, содержание подачи Интернет-материалов изменились и продолжают меняться. Однако тот факт, что они влияют на творческий процесс, на формирование потребительских вкусов трудно оспорить. Достигнуть положительных результатов возможно при взаимопонимании заинтересованных обеих сторон, а также при нахождении усовершенствованных способов диалога и методов, дающих хорошие результаты.

Содержащаяся в блогах, сообществах и объединениях информация, свидетельствует, что сеть «Интернет» стала так называемой трибуной личных оценок, точек зрения и мнений. И данные публикации (важно понимать, что каждый человек имеет право сам создать и распространить свой материал) хоть и имеют долю субъективности, однако в общем и целом они представляют объективную картину существующей реальности для людей, простыми словами – мнение общества.

1.2 Арт журналистика: теоретический аспект

Арт-журналистика помогает человеку развиваться, повышать его интеллект, захватывает сферу мироздания, помогает понять и изучить культурологическую среду различных времён и народов.

Стоит отметить, что учёные, которые исследуют арт-журналистику, разделили ее на массовую арт-журналистику и критику. Если арт-критика первоочерёдно адресована экспертам и профессионалам в области искусства, то массовая арт-журналистика отвечает за приобщение к искусству широкой разнородной публики. В профессиональной арт-критике, которая представлена в специализированных изданиях (например, газета «Мариинский театр»), преобладают аналитические жанры, такие как статья, рецензия, обозрение, интервью, комментарий. Массовая арт-журналистика (или массовая газетная критика) направлена на популяризацию художественных смыслов; арт-событие рассматривается через призму общественной или светской жизни. В этом случае информирование выходит на первый план, соответственно, информационные

жанры (афиша, анонс, репортаж, корреспонденция, обзор, интервью, заметка, аннотация) в этом направлении арт-журналистики встречаются чаще, чем аналитические. На массмедиа, представляющих один из общественных институтов, лежит ответственность за то, как человек проведет нерабочее время. М. А. Воскресенская пишет: «Досуг может стать фактором личностного роста, а может использоваться как фактор девиантности и деструктивности» [13, с. 48].

Для более детального изучения такого сложного и многогранного явления, как арт журналистика, необходимо понимать разницу между группами вышеупомянутых жанров, чтобы впоследствии разбираться в том, какой материал принадлежит к массовой арт-журналистике, а какой к арт-критике.

Итак, как было уже указано ранее, к арт-критике относятся:

Статья – журналистский жанр, где автор делает своей главной целью анализ явлений и процессов с точки зрения закономерностей, которые лежат в их основе. Данному жанру присущи детальный анализ явлений, фактов, конкретная направленность.

Для написания статей обычно используются злободневные проблемы, а для их раскрытия – известные аргументы из произведений, проверенных творческим опытом. Известно, что критические статьи пишутся в тех случаях, когда стоит обратить внимание на те или иные первоочередные стороны творческого процесса, объяснить их суть и значение. Самой большой сложностью при написании является непосредственно выбор темы и, что немаловажно, логика её развития, аргументы, последовательность текста. Статья как жанр требует обобщающе-перспективной точки зрения. В этом случае остро неприемлема субъективность. Статье свойственны широкий охват явлений культурной жизни общества, соотнесение их с действительностью. Очень важным фактором является и проведение временных и жанровых параллелей, прогнозы, у которых есть основание. Учёные, исследующие сферу журналистики, впоследствии переквалифицировавшиеся в аналитиков критики выделяют, можно сказать, «подтемы» арт-критики: юбилейная, передовая (редакционная). Их направление указано в самом названии.

Во времена СССР, например, очень часто выпускались статьи редакционные, которые имеют директивную силу. В 1936 году очень широкую известность приобрели скандальные статьи в газете «Правда» и журнале «Большевик». В данных изданиях были опубликованы разгромные материалы с названием «Сумбур вместо музыки» и «Балетная фальш». Статьи были направлены против новой оперной и балетной музыки.

Нередкими являются и такие ситуации, когда подобные публикации приобретали силу программных разработок и оставались востребованными ещё долгое время. К примеру, в 1972 году И. Мележ выпускает статью под названием «Жизненные заботы». Актуальность её была вызвана необходимостью развития

критики - не сокрытие провалов и неудачных выставок, выступлений, а именно грамотная критика. В 1975 году в Беларуси и России вышел сборник на белорусском и русском языках, в котором содержалась статья Ивана Мележа «Развагі пра нашу крытыку». Стоит отметить, что очень интересным фактом является следующая информация: немногим позже создавался сборник автобиографий писателей, для которого Мележ также написал статью «Найти себя». Это, можно сказать, такая же «долгосрочная» статья, она может быть полезной для прочтения и сейчас. В статье был дан опыт по переплавке жизненного материала в художественную реальность на примере двух романов «Люди на болоте» и «Минское направление» [2, с. 46].

Стоит отметить, что бывают и случаи, когда статьи используются для переоценки явлений спустя время, для восстановления справедливости. Примером такого труда служит книга Е.Л. Бондаревой «От сердца к сердцу». Ефросинья Леонидовна в ней подробно описала и опровергла субъективизм насчет фильма «Я родом из детства» белорусского режиссёра В. Турова.

Далее стоит проанализировать такую «подтему» как юбилейные статьи. Самым важным аспектом написания подобных материалов является выделение главного, то, что заключено в творческом процессе, суметь выделить личное в общем и широком. Ни в коем случае нельзя обходить и не писать о трудностях, противоречиях, проблемах. Даже если цель данной статьи – сказать всё самое лучшее.

Следующий подпункт – теоретические статьи. Такие публикации авторы посвящают не только сегодняшнему дню. Они затрагивают и традиции, и перспективы. Примером вышеупомянутых статей служат труды А. Адамовича, В. Коваленко, В. Колесника, Я. Брыля, В. Быкова, В. Короткевича.

Конечно, существует очень много работ и белорусских, и русских, и зарубежных писателей, которые меняли свой вектор и на создание критических статей. Помимо указанных в предыдущих абзацах людей, можно назвать А. Твардовского. Он возглавлял журнал «Новый Мир» и брал на себя ответственность печатать только те рукописи, которые являлись поистине открытиями. А. Твардовский по-особенному относился к нашей родной белорусской литературе, в его сборнике с критическими статьями есть развернутый анализ Аркадия Кулешова как писателя.

Рецензия — это жанр, основой которого является отзыв (прежде всего — критический) о произведениях литературы, культуры и искусства, науки, журналистики.

Стоит отметить, что в краткой литературной энциклопедии рецензия также определяется как отзыв, критический разбор и оценка художественного, научного произведения. Наиболее же полное определение данного термина дал В. Воровский в труде «Ева и Джоконда». Он писал: «Относительно нового

художественного произведения, мы должны выяснить, является ли оно действительно вкладом в сокровищницу человеческого духа, стоит ли на должной художественной высоте, действительно ли обогащает эту сокровищницу, даёт ли ей что-то новое, в новом освещении и форме?» [2, с. 35] Важно учитывать, что время возникновения рецензии именно как жанра учёные чётко не обозначали. Есть лишь информация, что рецензия в русском языке закрепляется в XVIII веке, когда и сама арт-журналистика получает своё развитие в таких сферах как театр, музыка.

Необходимо понимать, что специфика каждого конкретного вида рецензии определяется уникальностью культурного наполнения, к которому и принадлежит анализируемое произведение. В том случае, если оно литературное, - важно определить, в каком жанре оно относится, и из каких событий составлено его содержание. К примеру, сегодня суждения и оценки Н.В. Гоголя, Л.Н. Толстого, М.Ю. Лермонтова и других самых известных русских писателей интересны не только тем, что в них была отражена эпоха. Важнее то, что вышеупомянутые люди приблизили читателя к правде, к истине в постижении содержания их произведений, оправданности их пророчеств и так далее.

Проанализировав информационные источники на тему рецензий, можно прийти к выводу, что подход к рецензируемому произведению бывает разным. В одном случае будет передано содержание только через его восприятие критиком, выяснение сюжетных линий, конфликтов, в которых раскрываются герои, характеристика образов, отображённое время автором. В другом же показывается уровень авторского мышления на примере узловых моментов. Важно понимать, что рецензирование – это процесс, который имеет развитие и который завершается оценочным восприятием произведения сначала критиком, и только потом читателями и зрителями. Восприятие же имеет несколько ракурсов, чаще всего рецензент при пересмотре произведения как бы приглашает читателя в сотворчество, предлагает вместе с ним читать книгу, выявляя тем самым главные моменты. Подобная манера в рецензировании была характерна В.А. Коваленко и А.М. Адамовичу, Л.А. Аннинскому. Последний вышеуказанный критик не делает прямых выводов, напротив, предоставляет возможность самому читателю сказать последнее слово.

Стоит отметить, что работа критика театра, кино и телевидения усложнена. Это проявляется в синтетической природе данных видов искусства, условностью и образностью. Основа таких видов искусства – сценарий, пьеса. Если бы итоговый продукт включал в себя только словесные материалы, анализировать произведение искусства было бы проще. Сложность в том, что особенность и роль режиссёрского воплощения необходимо выяснить рецензенту самому.

Обозрение – жанр, подразумевающий аналитическое рассмотрение ряда литературных произведений за период в связи с объединяющими их особенностями и развитием литературного процесса.

Обозрение появляется из потребностей критического рассмотрения литературы – газетно-журнальной, книжной. Помимо этого, существуют понятия «книжное обозрение», «литературное обозрение», «музыкальное обозрение» и так далее. В обозрении осмысливается текущий художественный процесс, освещаются группы произведений современного творческого процесса [2, с. 29].

Данный жанр приобретает популярность и свой расцвет в революционно-демократической критике. В.Г. Белинский регулярно с 1834 по 1847 года выступал с аналитическими обозрениями. Стоит отметить, что именно он поднял данный жанр до глубоких обобщений. С приходом же в критику Н.А. Добролюбова, и Д.И. Писарева обозрения стали уступать своё место аналитическим статьям.

Если говорить о разновидностях обозрения, то здесь появляются «критические заметки». Отличие их от обозрения в том, что, во-первых, у них другой характер используемого материала, а во-вторых, другая степень осмысления. Подобным текстам присущи не детальный анализ, субъективное мнение по поводу впечатлений.

Важно понимать, что анализируемые факты объединяются так, чтобы итоговая общая картина была сопоставима, открывались тенденции и сама суть. Они могут быть объединены по тематическим, временным, событийным, жанровым и другим признакам. Книжные и литературные же обозрения сопоставляются обычно по однотипности содержания и по жанровым признакам. Так делают белорусские газеты «ЛіМ», «Культура», журналы «Полымя», «Нёман». Они объединяют материалы по рубрикам, таким как: проза, критика, экран, театр, кино, музыка и другие.

Е.Л. Бондарева пишет: «В наши дни такой жанр, как обозрение используется больше как информационно-оценочный, познавательный. Однако его традиции обращают к иному опыту, а именно использование его для аналитической критики, выясняющей уровень творчества и направление его движения» [2, с. 40].

Анонс – публичное оповещение о событии. К примеру, это могут быть спектакль, концерт, фильм, книга и так далее. Важно понимать различие между анонсом и афишей. В анонсе сообщаются какие-то ключевые моменты события, например, как аннотация в книге. В стиле анонса сейчас выпускаются «тизеры» к клипам и трейлеры к фильмам. Анонс привлекает читателя или зрителя, вследствие чего появляется аудитория и для «полной» версии, так как людям становится интересно, что будет дальше. Несмотря на то, что анонс хоть и может быть сделан в виде афиши, информации о событии будет больше.

Обзор – это подведение итогов события, его описание и рассмотрение. Важно понимать, что существуют разные виды обзора.

Обзор-презентация. Стоит отметить, что причины появления такого вида обзоров заключаются в том, что некоторые люди не могут приобрести журнал или посмотреть некоторые каналы. В такой ситуации одни из самых востребованных средств массовой информации берут на себя ответственность и публикуют у себя тексты других, малоизвестных изданий.

Тематический обзор. Зачастую данный вид обзора посвящают определенным темам. Особенностью является то, что в тексте или передаче проблематика должна быть изучена детально и досконально. Подобные обзоры дают возможность аудитории полностью понимать картину происходящего, узнав различные мнения и точки зрения.

Безадресный обзор. По своим свойствам он схож с тематическим, однако отличия всё же есть. Его особенность в том, что у безадресного обзора нет ссылок на источники, ни на какие. Если обзор-презентацию можно, в какой-то степени, считать рекламой, то у безадресного всё наоборот [2, с. 57].

Очень важно понимать, что одной из отличительных черт современного этапа изучения такого явления, как специфика арт-журналистики, стала проблема выдвижения на передний план культуры. Также одной из проблем является плавное превращение досуга в, можно сказать, смысл жизни, которому подчинено всё: и работа, и отдых.

В наши дни всё чаще непосредственно досуг, а не оплачиваемая работа, воспринимается как способ самореализации индивида, формирования и выражения его уникальности. Конкретно досуг, а не оплачиваемая работа чаще и чаще осмысливается как способ самореализации. Современные специалисты анализируют досуг, учитывая ожидания и желания людей, которые вовлечены в разные виды деятельности. Так, с Р. А. Стеббинс говорил, что досуг разделяется на «обычный» «серьезный» и «проектный».

Центральным для ученого является «серьезный досуг», который он определяет как деятельность человека, увлеченного хобби, волонтера, который участвует в деятельности общества. Уникальность и необычность данной деятельности в том, что она осуществляется на постоянной основе, требует конкретных навыков и знаний и обеспечивает человеку за это определенные вознаграждения.

Стеббинс выделил две группы таких вознаграждений: персональные и социальные. Стоит отметить, что часто «серьезный досуг» выступает центральной частью самоидентификации человека и основой для формирования ощущения принадлежности к конкретным социальным группам — сообществам единомышленников. Конкретно данные характеристики и отличают «серьезный досуг» от «обычного». «Обычный досуг» — это деятельность, не требующая

особых навыков и приносит удовлетворение. Радость и наслаждение выступают основными мотивами вовлечения человека в этот вид досуговой деятельности. В качестве примера подобного досуга Стеббинс называет игру, отдых от физической или интеллектуальной нагрузки, пассивные и активные развлечения, общение.

К «обычному досугу» можно отнести наиболее распространенные массовые формы проведения свободного времени: просмотр различных медиа, встречи с друзьями, посещение спортивных и развлекательных мероприятий, шопинг. «Проектный досуг» осмысляется Стеббинсом как краткосрочная, однократная творческая деятельность, требующая планирования и действующая в определенной степени специализированных навыков и знаний.

Принципиальное отличие «проектного досуга» от «серьезного» состоит в том, что он ограничен во времени и, как правило, не занимает все свободное время. Однако «проектный досуг» приносит персональные и социальные вознаграждения схожие с «серьезным досуг», — глубокое удовлетворение, самопрезентацию, чувство успеха от совместной выполненной работы, поддержание и укрепление группового единства. Важно отметить тот факт, что, по мысли Стеббинса, в условиях современного общества роль «серьезного досуга» и отчасти «проектного досуга» радикальным образом возрастает. Это обусловлено изменениями социальной организации труда. Это размывание прежней стабильной формы занятости, распространением краткосрочной занятости и гибкого графика, ростом продолжительности жизни и увеличением пенсионного периода жизни.

Стоит отметить, что современная культура потребления направлена на вовлечение в процесс манипуляции с вещами максимального количества потребителей. Производитель, как и массмедиа, создаёт продукты, которые предназначены для представителей различных социокультурных групп, чтобы никто не остался вне процесса потребления. Говоря о проблеме воздействия СМИ на досуг современного человека, следует иметь в виду несколько ее аспектов.

Прежде всего, важно понимать и то обстоятельство, что использование массмедиа утвердилось в качестве одной из наиболее распространенных форм проведения досуга. Исследователи в области бюджета времени констатируют огромную долю времени, которое ежедневно затрачивается респондентами на просмотр различных медиа. Определенной новацией выступило снижение доли использования печатных СМИ и радио в пользу телевидения и Интернета, различных медийных. Средства массовой информации также обеспечивают информационное и социальное сопровождение досуга. Они не только предоставляют сведения о месте и времени проведения различных мероприятий, но и сообщают значимую информацию относительно самого содержания

досуговой деятельности, как, например, специализированные арт-медиа, посвященные какому-нибудь виду искусства.

Социально-коммуникативную функцию выполняют современные интернет-площадки, такие как социальные сети, хостинги и блоги. Они способствуют установлению социальных связей между сторонниками какого-либо вида досуговой деятельности. Специфика современных форм досуга заключается в том, что они испытывают на себе все большее влияние массмедиа, развитие которых осмысливается современными исследователями в рамках концепции медиатизации [26, с. 27].

Необходимо упомянуть, что многие современные досуговые практики, осуществлявшиеся прежде в реальном времени и пространстве, оказываются вытесненными в медиaprостранство: общение в социальных сетях, просмотр спортивных соревнований и развлекательных шоу по телевизору или интернет-трансляции.

Эти новые формы досуга не требуют какого-либо физического перемещения в реальном пространстве или вовлечения в настоящие социальные практики. Они реализуются только в пространстве сети Интернет и невозможны вне их. В заключение необходимо подчеркнуть, что арт-журналистика предоставляет широчайшие возможности не только для занятия «обыденным досугом», она во многом способствует также углублению интереса к досугу, открывающему для людей перспективы саморазвития и творческой самореализации.

1.3. Арт-журналистика: мировые исследования

Проведение исследований на тему взаимодействия журналистики и искусства связано, в первую очередь, с тем, что учёные в начале XXI века начали беспокоиться о том, что данная сфера начала деградировать. Стоит отметить, что даже критики СССР ещё в XX веке писали, что досуговая журналистика стала менять свой вектор и основную миссию: с просвещения и развлечения только на последнее упомянутое.

К примеру, редакторы одного из самых популярных массовых изданий «New York Times» в начале 2000-х утверждали, что около 70% читателей интересуются только разделом «развлечения».

Уже в 2002 году было опубликовано научное исследование «Reporting the Arts». Данное исследование заняло долгих четыре года, ведь началось оно ещё в 1998 году. В нём было проанализировано 15 газет из 10 штатов и 3 общенациональных издания, которые являлись ежедневными. Всего было изучено 10 589 статей на арт-тематику. Очень обширным получился итоговый

список тем. Среди них: кино, музыка, театр в целом, опера, балет, танцы различных направлений, книги, живопись, скульптуры, фотоистории, фотографии, видеоискусство, архитектура, дизайн одежды и интерьера, музеи и так далее.

Выводы были следующие:

1. Говоря о цифрах и процентах в общем, приблизительный объем информации на арт-тематику составил 17%, из них 7% в стандартных номерах, и около 9% в воскресных выпусках и приложениях к изданиям. Остальные материалы распределились так: новости— 32%; экономика, бизнес— 9%; спорт — 10%; реклама — 17%; другое - 15%.

2. «Искусство по направлениям»: Телевидение— 27%; кино— 20%; музыка— 13%; книги— 10%; театр— 9%; картины— 5%; декоративное искусство и дизайн— 5%; всё остальное — 10%.

3. Количество материалов, написанных штатными журналистами на тему культуры — 530; внештатными — 41; синдицированная информация— 127; без имени — 88. Был сделан вывод, что штатными журналистами написано 61% материалов во всех газетах, в отделах культуры— 62%.

4. Количество рецензий — 166, в том числе написанные штатными сотрудниками — 109; внештатниками — 21; синдицированные— 24; без подписи— 11; процент рецензий— 35% в целом (в отделах культуры— 34%, в воскресных выпусках и специализированных приложениях— 51%, также рецензии публикуются и в других разделах).

Стоит отметить, что очень важно понимать факт того, что все газеты разные. Соответственно, статистика тоже будет разной. К примеру, в «San Francisco Chronicle» информация об искусстве в 2 раза превышает по количеству информацию о бизнесе и спорте, в «Miami Herald» книжные рецензии и обзоры вынесены за пределы «культурных страниц» и публикуются в качестве другого раздела, такого как «Обзор прошедшей недели» [28, с. 189].

Важным исследованием вышеупомянутой проблематики занялись китайские учёные в 2018 году. Интересным является то, что для объяснения причин актуальности анализа, они использовали популярное высказывание В. Третьякова: «Если общество полностью отказывается от высокой культуры и оставляет ее для какой-то элиты, а для себя — современную массовую культуру, то этому обществу наступает конец». И заинтересованность исследователей очевидна. Даже учитывая то, что базовые «количественные показатели» китайской арт-журналистики не менее удивительны, чем соответствующие характеристики арт-журналистики белорусской, американской или немецкой (о культуре и искусстве в Китае пишут 635 изданий из 9877), тиражи изданий данного типа ничтожно малы. Лишь 13 изданий выходят в 10 тысячах экземпляров, 9 имеют только тысячные тиражи. Китайцы объясняют падение

интереса искусству прагматизмом современных людей. В свою очередь, такого же диагноза для отечественной журналистики пока нет. Скорее всего, главная причина – сокращение исследовательского поля социологии журналистики. И в данный момент времени о изменениях можно судить только на основании анализа речевых форм вышеупомянутых журналистских материалов.

В российской же журналистике обозначаются конкретные несколько тенденций. Например, еженедельник «Русский репортер», завершая 2010 год, попытался представить ключевые темы года. Вот результат: на первом месте – спорт, на втором – природные катаклизмы, третье почетное место досталось осьминогу Паулю. Культурная тематика исчерпывалась новостями из мира кино и поп-музыки. Сходная ситуация в региональных, районных 12 изданиях. Так, в одном из номеров газеты «Василеостровская перспектива» (2012. № 4 (175)) львиная доля внимания, соответственно, газетной площади отдана соревнованиям по гребле, военно-спортивной игре «Зарница». Бегло сообщается о благотворительной акции. Единственное историко-культурное событие, зафиксированное создателями проанализированного номера (выборка случайная) – юбилей морского корпуса Петра Великого.

Конечно, спустя несколько десятилетий после выражения данных беспокойств, появилось гораздо больше информации и, в принципе, оснований для того, чтобы сделать выводы. К примеру, по статистике портала «Moiaussia», существует как минимум 10 арт-сайтов и более тысячи блогов, которые сравнимы по уровню охвата аудитории с обычными новостными сайтами. Вышеупомянутые порталы и аккаунты предлагают качественный контент и эксклюзивную, «нештампованную» информацию, поэтому и пользуются популярностью [28, с. 197].

Важно понимать, что с течением времени и развитием информационной сферы сайты музеев, телекомпаний, музыкальных лейблов также развиваются и не стоят на месте. И именно по этой причине на данных страницах также появляется информация такого типа, как рецензии, мнения. На аккаунтах в социальных сетях у организаций, лейблов существуют отзывы, обратная связь. Опросы, возможность голосования, интерактив.

Это помогает не только популяризировать музыкальную композицию, фильм или постановку, но и узнать объективное мнение общества о медиапродукте. Так как репутация играет основную роль в развитии, существовании и будущих перспективах, каналы, сайты и страницы в интернете подобного содержания будут прилагать максимальные усилия для того, чтобы продукт был, как уже выше сказано, именно объективно качественным. Однако для осуществления всего написанного в предыдущем абзаце работы необходима мотивация. Исключительно из-за её отсутствия (то, какая она будет, финансовая

или моральная в этом случае не играет роли) качество контента и продукта в целом начинает падать.

Выводы по Главе 1: подводя итоги всего сказанного и, учитывая все факты, стоит отметить, что арт-журналистика существует уже очень давно, хоть конкретно обозначенных целей и задач она тогда ещё не имела. Освещение культурных мероприятий в XIX, XX, XXI веках имело свои особенности, своих авторов. С каждым новым десятилетием арт-журналистика развивалась, в ней появлялись новые авторы, темы, подтемы. Важно отметить, что, вопреки тому, что многие эксперты в начале XXI века и были обеспокоены проблемой деградации, которые уже в наши дни переживает арт-журналистика, в данном направлении всё продолжает развиваться. Конечно, нельзя забывать, что арт-журналистика помогает человеку формировать свой вкус, помогает ему совершенствоваться всё больше и больше. И, прочитав несколько отзывов или рецензий о любимых фильме и книге, можно не только выявить для себя новые удивительные моменты, но и увидеть недостатки. Ответственность на журналистах лежит огромная: писав на тему, которая не может не быть субъективной, нужно уметь оставаться объективным.

ГЛАВА 2

АНАЛИЗ ПУБЛИКАЦИЙ В СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ АРТ-ИЗДАНИЯХ БЕЛАРУСИ

2.1. Специализированные арт-издания Беларуси: тенденции развития

Стоит отметить, что в наше время произошли и происходят резкие изменения в творческой сфере. Они вызваны социально-экономическими изменениями в обществе. Начало этих перемен было заложено в середине 1980-х годов, когда многое изменилось в обществе. Вместе с этим изменилось и содержание, и характер искусства, его критерии и принципы ориентации в оценках, определении достоинств и недостатков событий произведений. Именно поэтому необходимость специализированных арт-изданий легко объяснима. Все изменения и новые тенденции находят своё отражение в различных публикациях художественных, музыкальных и других газетах и журналах Беларуси.

В связи с социально-экономическими реформами, важно выделить, какие новые и уникальные черты приобретает искусство, в каких условиях оно продолжает развиваться, и какие проблемы вследствие этого возникают у СМИ: неважно, общего типа или специализированного. Одновременно СМИ призваны предостерегать от разрушительных процессов в отношении к творческому наследию. В недавнем культурном опыте было создано много полезного и прекрасного, заслуживающего того, чтобы это было использовано и в наши дни в целях саморазвития. Новое не всегда плодотворно, а старое не всегда заслуживает быть отвергнутым.

Важно упомянуть то, что в последнее время резко изменяется понятие «свободы творчества». Ещё во времена СССР, социалистический реализм, который считался лучшим творческим методом, требовал от поэтов и писателей верности идеям социализма, тем самым затмевая творческую индивидуальность авторов. Уже в восьмидесятые годы данный способ стал отвергаться как конъюнктурный, насаждённый режимом, искусственно созданный. Вследствие этого, в начале девяностых отвергалось вообще как понятие сочетание «советское искусство», это даже не воспринималось как этап развития художественной литературы.

По итогу становится ясно, что в критике изменилось важнейшее понятие – художественная правда, как соответствие произошедшему, способность произведения влиять на действительность.

К сожалению, критике навязывается обязанность замечать и пропагандировать творения, способные удивить необычностью, нарушением гармонии. Новизна искусства стала измеряться вызовом общественному мнению

и вкусу. Критика в СМИ, желают авторы того, или нет, способствует повышению рыночной стоимости книг, фильмов, телешоу, выставок и так далее.

На рынке СМИ Беларуси существует множество специализированных арт-изданий, таких как «Мастацтва», «Неман», «Полымя», «Маладосць», «На экранах», «Культура», «ЛіМ», «Антенна» и так далее.

Стоит отметить, что некоторые из изданий пишут о культуре в целом, а некоторые являются даже специализированными в самом сегменте специализированных. Это, к примеру, журнал «На экранах». Журнал «На экранах» был учрежден в августе 1957 года. За прошедшие со дня учреждения годы несколько раз менялось название издательства и издания, но тематическое направление учрежденного им журнала осталось неизменным. С момента своего рождения, журнал «На Экранах» ориентированный на пропаганду и популяризацию кинематографа, не отступал от своей концепции. Журнал продолжает освещать кино и в наши дни — отечественное, зарубежное, популярное, элитарное, классику и премьеры, конкурсы и фестивали.

«На экранах» стоял у истоков создания Минского МКФ «Лістапад» и является его летописцем на протяжении всех лет существования важнейшего фестиваля страны.

Говоря об анализе подачи культурной тематики в специализированных СМИ, стоит отметить, что содержание журнала «На экранах» отличает гармоничное сочетание киноведческих и популярных жанров, обилие фотоматериалов, эксклюзивные интервью с наиболее медийными персонами из мира кино. Трибуна для выступлений открыта как для мэтров, так и для студентов.

Что касается общих специализированных изданий — таковым является газета «Літаратура і мастацтва». Данная газета была выбрана для анализа не только по вышеописанной причине. «Літаратура і мастацтва» — это газета со своей долгой историей, устоявшимися традициями, богатым и чётко сформированным за многие годы выхода газеты содержанием. Издание имеет свой стиль уже давно, и чтобы понять, как именно «Літаратура і мастацтва» пришла к своему современному виду и содержанию, необходимо изучить историю газеты.

Первый номер газеты «Літаратура і мастацтва» вышел 26 февраля 1932 года. Изначально газета «ЛіМ» выходила на белорусском языке в формате А2, объем издания был четыре полосы. Частота выхода - три раза в месяц. В те годы в редакционную коллегию входили М. Лыньков, К. Чёрный, И. Гурский, В. Вольский и другие. Эти люди уже в то время являлись известными писателями и поэтому имели репутацию и своеобразный авторитет, который впоследствии помог формированию общественных вкусов.

Стоит отметить, что редколлегией был выпущен артикул, в котором описывались поставленные перед изданием цели и задачи. В нём писалось, что по всей стране разворачивается социалистическое строительство, и что новая пятилетка – это новый этап в жизни. В этом же артикуле было напечатан анализ на тему влияния культуры на жизнь населения. Редакция пришла к выводу, что среди всех аспектов жизни населения искусство в ней играет большую роль, помогает улучшать духовное состояние человека. Однако газета считала, что писатели должны строить свое творчество на фактах и явлениях социалистической действительности.

На активе Минской организации писателей М.Лыньков в своём докладе затрагивал тему «пролетарской литературы» и рассказывал о том, как не нужно писать о комсомоле. Во втором номере был также размещён артикул с характерным заголовком, который звучит так: «Задачи фронта литературы и искусства в весенней посевной кампании».

По итогу, можно сделать вывод, что издание в то время приближало творческий процесс писателей к социалистической реальности, к написанию произведений в стиле «пролетарской литературы». Также на страницах большое внимание уделялось анализу литературной жизни, критическим артикулам о творчестве отдельных писателей, рассмотрению новых произведений. С помощью вышеописанных материалов постепенно формировалась критика и самокритика. Нельзя забывать, что шло всё ещё начало 1930-х годов, и наступал час репрессий. Стиль критики иногда был слишком эмоциональным, везде чувствовалось напряжение и подозрение. Однако издание печатало и дискуссионные материалы, в которых имели отражение различные стороны писательского творчества.

К примеру, в публикации «На сходзе балышавіцкай самакрытыкі разгорнем творчую дыскусію» были размещены артикулы П. Головача «Слова ў творчай дыскусіі» и К. Чёрного «Рэальная шматграннасць і філасофскае адзінства». Важно понимать, что подобные материалы «ЛіМ» публиковал регулярно, что по итогу привело к системности и последовательности освещения процесса развития культуры и искусства [9, с. 173].

Интересным фактом является то, что найти номера, выпущенные в эти годы, очень трудно. В 1930-е годы «Літаратура і мастацтва» публиковала на своих страницах произведения репрессированных писателей, вследствие чего номера были изъяты из библиотек и уничтожены.

Вплоть до начала Великой Отечественной войны газета просвещала государственное устройство СССР и не разделяла взгляды «іншадумцаў». Однако на протяжении всей войны издание не выходило. Выпуск возобновился 10 апреля 1945 года.

С 1955 года произошёл поворот в сторону менее предвзятого рассмотрения событий и произведения, началось просвещение белорусского языка. Уже в эти годы объем газеты увеличивается в 4 раза и составляет 16 полос. С 1957 года увеличивается и частота выхода издания – теперь выпуски готовятся 2 раза в неделю.

В июне 1988 года газета «Літаратура і мастацтва» разместила на своих полосах артикул З. Поздняка и Е. Шмыгалёва «Куропаты – дорога смерти», вследствие этого в истории газеты произошло первое раскрытие репрессий в БССР 1930-х годов. В 1990-х годах газета вернула славу и репутацию таким писателям, как А. Гаруну, Н. Арсеньевой, Ю. Витьбичу, В. Глыбинному, М. Седнёву. Также в эти годы большое внимание уделялось изобразительному искусству, литературе и музыке прошлого, к примеру, творчеству М. Шагала, В. Ластовского, Я. Лёсика, М. Довнар-Запольского, С. Полоцкого и других.

На период 1999 года газета «Літаратура і мастацтва» имела следующие отделы:

1. Изобразительного искусства, охраны памятников и художественного оформления;
2. Литературной жизни, критики и библиографии;
3. Музыки, театра, кино и телевидения;
4. Поэзии и прозы;
5. Публицистики и общественной мысли.

В 2002 году в газете образовалось Редакционно-издательское учреждение «Літаратура і мастацтва», в состав которого вошли 7 художественных журналов, среди которых 5 белорусскоязычных и 2 русскоязычных: «Бярозка», «Вожык», «Крыніца», «Маладосць», «Полымя»; «Нёман», «Сусветная літаратура». В 2010 г. Газета стала печататься и на белорусском, и на русском языках. В ноябре 2012 года «Літаратура і мастацтва» вместе с журналами вошла в состав Издательского дома «Звезда».

В настоящее время учредителями издания являются Министерство информации Республики Беларусь, ОО «Союз писателей Беларуси», РИУ «Издательский дом «Звезда»». На данный момент тираж газеты составляет около одной тысячи экземпляров. Газета, как ещё и в 1957 году, выходит на 16 полосах, однако, в отличие от того периода, выходит уже не два, а один раз в неделю. По сравнению с 1999 годом, в 2021 году штат редакции состоит из следующих отделов: информации, публицистики, критики, прозы и поэзии, музыки.

«Літаратура і мастацтва» в наши дни – это газета, которая уже давно имеет свой «постоянный» дизайн. На первой полосе есть два варианта оформления: анонс материала с большой цветной фотографией или же анонс материала с большой чёрно-белой фотографией.

Просмотрев все номера за 2020 и 2021 годы, какой-либо последовательности, характеристики и регулярности в цветовом оформлении первой полосы, да и газеты в целом, выявить не удалось. К примеру, номера за февраль 2021 года все имеют цветную фотографию, за январь – три номера вышли с цветным фото, один же оформлен в черно-бело-голубом стиле.

Голубой цвет упомянут не просто так: это цвет, присутствующий на первой странице всегда, даже если вся остальная газета будет чёрно-белой. Голубым цветом постоянно выделяется заголовок материала, продолжение которого, чаще всего, на странице №4 (подобный выбор вызван постоянной и чёткой расстановкой рубрик на «площади» всего номера).

Также в голубом цвете один из самых основных элементов любых СМИ – логотип. На момент апреля 2021 года, логотип оформлен в бело-голубом цвете, где фон – голубой, а буквы белые. Сами буквы остались прежними («ЛіМ»), но вот их шрифт, цветовое оформление и стиль логотипа изменились.

Был проведён сравнительный анализ, где выявилось:

1. Номер десятилетней давности имел черно-белый логотип (вся газета в то время печаталась только в таком формате), где курсивом с большой буквы написано «ЛіМ» с обводкой и тенью. Однако обводка букв, имеющая светло-серый цвет, была очень плохого качества. Это вызвано недостаточно прогрессивными программами для создания дизайна. В то время было трендом делать как бы «3D» текст, и насчёт качества никаких жалоб не было, ведь для 2011 года вышеописанное и так являлось прогрессом.

2. Номер пятилетней давности всё также имеет логотип из тех же букв, написанных курсивом. Однако выполнен он уже качественно, без «пикселей», в бело-оранжевом цвете. Логотип не меняется вообще вплоть до 2018 года.

3. В апреле 2018 года выходит номер с совершенно другим логотипом. Сделанный в стиле современного, однако в красном цвете. Уже в мае 2018 года в номерах появляется логотип в современной стилистике.

Стоит отметить, что для более подробного анализа была выбрана именно газета «ЛіМ», ведь помимо того, что в ней освещается культурная тематика разного профиля, она входит в издательский дом «Звезда».

Для подробного анализа в главе о неспециализированных изданиях была выбрана именно газета «Звезда».

Интересно выяснить, насколько освещение культурной тематики в газетах одного издательского дома будет отличаться. Подобный анализ не был обнаружен в уже существующих исследованиях и поэтому является уникальным.

2.2 Освещение культурной тематики в газете «Літаратура і мастацтва»

«Літаратура і мастацтва» – издание, полностью пропитанное культурой. Стоит отметить, на страницах газеты имеются постоянные рубрики: «Часпіс», «Паэзія», «Проза», «Крытыка», «Кіно», «Тэатр». Также регулярно присутствуют следующие рубрики: «Дарагія імёны», «Кніжны свет», «Асоба», «Юбілеі», «АРТ-кірунак», «(Не)сур’езна», «Зямля пад белымі крыламі», «P.S», «Панарама», «Сцяжынамі памяці», «Музыка», «Музеі».

Рубрика «Часпіс» – это вторая полоса в газете, которая содержит в себе несколько небольших событийных материалов на тему культуры. Для полного анализа содержания газеты, в дипломной работе будут описаны некоторые материалы из каждой рубрики, после чего сделаны выводы:

Название материала: «Чатырохмоўны праект».

Автор: Николай Игнатович.

Дата публикации: 06.01.2021.

В материале описывается международный проект художественных переводов «Славянская вясёлка», и говорится, что пятнадцать членов Гомельского областного отделения Союза писателей Беларуси в нём участвуют.

Жанр данного материала – новостная заметка. Для написания текстов в подобном жанре, как правило, особенных «авторских моментов» не требуется. В материале достаточно чётко описано, что именно произошло и почему. Лексическое наполнение текста богатое, тавтология и плеоназмы отсутствуют. Грамматических ошибок также не было обнаружено. Публикация сверстана хорошо, врезка не нарушает удобочитаемость. Фотография и лид соответствуют тексту. Текст цельный, завершённый.

Название материала: «Узнагароды – віцебскім творцам».

Автор: Мира Ивкович.

Дата публикации: 06.01.2021.

В материале пишется, что в Витебской областной библиотеке имени В.И. Ленина прошла церемония вручения областных литературных премий имени В. Короткевича и П. Бровки.

Жанр данной публикации также является новостной заметкой. Стоит отметить, что данная новость написана даже более кратко, чем предыдущая. Здесь автор ещё более чётко и лаконично описала, как прошла церемония: кого наградили, за какие именно заслуги, какие произведения были прочитаны. Плеоназмов, грамматических ошибок не было обнаружено. Авторское «я» выражено даже в таком маленьком тексте: автор использует указательные местоимения и инверсию. Текст цельный и завершённый, фотография и лид соотносятся с написанным в материале.

Название материала: «Сярод найлепшых чытальнікаў...»

Автор: Павел Кузьмич.

Дата публикации: 06.01.2021.

В материале описывается подведение итогов Минского городского конкурса читателей патриотической поэзии, которая была посвящена 75-летию Великой Победы.

По жанровым признакам это всё также заметка. Однако в данном случае описание более детальное, чем в предыдущих случаях. Стоит отметить, что, в отличие от предыдущих заметок, в этом случае присутствует много цифр и аббревиатур, к примеру: «1700 вучняў», «47 чытальнікаў, 22 з іх сталі пераможцамі», «БДПУ імя Максіма Танка», «СШ № 134», «СШ № 168», «СШ № 19» и так далее. Из-за стиля написания, близкого к официально-деловому, текст читается сложно. Вывод, исходя из прочтения новости, получается таковым: в двух предыдущих заметках, несмотря на краткость, прослеживается авторский стиль, в данной же публикации это сделать сложно, так как вся новость целиком – это факты, цифры и аббревиатуры без «разбавления». К тому же, к данному материалу нет никакой фотографии, абзацы большие, а предложения длинные. Все эти факторы как бы «накладываются» друг на друга, делая удобочитаемость ещё более низкой.

Название материала: «Новыя сэнсы».

Автор: Евгения Шитько.

Дата публикации: 15.01.2021.

В материале описывается то, как проходит XXVIII Минская международная выставка-ярмарка. Стоит отметить, что в данном случае жанр публикации уже не заметка, это репортаж с комментариями экспертов. В публикации кратко описана суть выставки с места событий, почему комментируют именно эти люди, какие ещё мероприятия (круглые столы, заседания) будут проведены в честь такого события. Материал написан достаточно «живо», в моментах прямой речи эксперта сохраняются нотки эмоциональности, что придаёт тексту контраст. Это означает также и то, что текст является лексически богатым, без тавтологии и бесконечных повторов.

Название материала: «У абарону дзяцінства».

Автор: Анна Иванова.

Дата публикации: 15.01.2021.

В материале пишется, что прошло заседание управления Белорусского детского фонда. Также описываются планы и задачи организации на будущий год. Жанр публикации – заметка. В материале присутствуют разные точки зрения, некоторые факты из истории создания фонда. Текст написан последовательно: один абзац плавно переходит в другой, не нарушая целостности. Соответственно, материал воспринимается легко, словно «на одном дыхании». Задача любого материала – это, в первую очередь, раскрытие

темы, описание важных аспектов, заострение внимания на необходимых моментах. Стоит отметить, что тема раскрыта. По окончании прочтения вопросов не остаётся, ведь все ответы были получены.

Название материала: «Сярод узнагароджаных – літаратар».

Автор: Дмитрий Родиончик.

Дата публикации: 22.01.2021.

В материале пишется о церемонии вручения премии им. А.И. Дубко за достижения в области культуры и искусства. Мероприятие прошло в Гродно.

Жанр публикации – заметка. В материале очень кратко и лаконично описывается событие. Тема раскрыта хорошо, ведь вопросы, которые возникают у любого человека, впервые слышащего о событии, достаточно типичны: что за событие? Где произошло? Когда? Какие результаты? На все вышеупомянутые вопросы ответы приводятся в тексте. Авторское «Я» заключается в этом тексте в том, что данный автор любит использовать вводные слова в предложениях, такого типа, как: «Кстати», «К примеру», «Например». В относительно небольшом тексте (около 1000 знаков без пробелов) данные слова используются 4 раза, в каждом абзаце. Это достаточно часто. Возможно, автору так проще связывать предложения между собой.

Название материала: «Новыя імёны, актуальныя фарматы».

Автор: Евгения Шитько.

Дата публикации: 22.01.2021.

В материале пишется о предстоящей выставке, которая пройдет с 18 по 21 февраля в «БелЭкспо». Проанализировав предыдущие материалы, стоит сказать, что жанр данной публикации для рубрики «Часпіс» достаточно нетипичный: это анонс. Нельзя конкретно утверждать, что это реклама, однако некоторые факты указывают именно на это. Во-первых, нечасто встречаются в газетах настолько подробные анонсы, материал занимает половину полосы. Во-вторых, в материале очень чётко и ясно написаны преимущества, указываются не только мероприятия и их участники. Автор пишет подобные вещи: «На выставке можно сделать не только это, но ещё это и это. К тому же, вы сможете...». Будто бы читателя очень сильно пытаются завлечь туда прийти. Конечно, с точки зрения лексического наполнения здесь вопросов нет. Об авторском «Я» упоминать не стоит, так как практически идентичные материалы с подобным содержанием встречаются на протяжении нескольких номеров подряд, анонсируя эту же выставку, из чего можно сделать вывод, что показать свою авторскую индивидуальность – это явно не самый основной мотив публикации.

Название материала: «Новы статус творцаў».

Автор: Владимир Гаврилович.

Дата публикации: 29.01.2021.

В материале пишется, что Совет Гомельского областного отделения СПБ подвёл итоги индивидуальной творческой и общественной деятельности писателей региона в 2020 году. Материал небольшой, без обилия цифр и аббревиатур. Последовательный текст, тема раскрыта хорошо. Прослеживается авторский стиль, даже несмотря на то, что это небольшая заметка, а не объемный репортаж.

Название материала: «Прэмія за актуальнасць».

Автор: Влад Приозёрный.

Дата публикации: 29.01.2021.

Объем материала – 550 знаков или 84 слова. Как видно, публикация очень маленькая. Жанр – заметка. В материале пишется о прошедшей премии. Кратко и лаконично: что за премия и кто её получил. Текст, стоит отметить, достаточно «сухой», написан в официально-деловом стиле, будто бы взятый из пресс-релиза.

Название материала: «Літаратурны маніторынг».

Автор: Александра Громыко.

Дата публикации: 29.01.2021.

Лид звучит так: «У Доме прэсы паразважалі аб чытанні сярод дзяцей і падлеткаў». Стоит отметить, что в предыдущих случаях цитирование лида не понадобилось, ведь после прочтения не возникало вопросов. Данная часть публикации ведь и необходима для того, чтобы читатель сразу мог понять, какой инфоповод лёг в основе. В этом же случае непонятно: когда состоялось событие? К чему оно приурочено? Кто порассуждал? С какой целью? Какие результаты? Только в тексте мы узнаем, что событие – это круглый стол, который состоялся накануне выставки. Жанр – заметка. Вывод такой: структура текста изначально была неправильная, будто бы «рваная», материал написан непоследовательно. По поводу цельности – текст цельный, фотография соответствует написанному тексту.

Название материала: «У новы год — з класікай».

Автор: Николай Игнатович.

Дата публикации: 05.02.2021.

В материале пишется, что Союз писателей Беларуси возобновил выпуск региональных и международных альманахов, коллективных сборников поэзии и прозы. Вышеописанную информацию снова невозможно выделить в лиде. Он звучит так: «Гомельскае абласное аддзяленне СПБ на працягу 15 гадоў ладзіць творчыя мерапрыемствы, прысвечаныя знакавым для вобласці і краіны літаратарам. У розны час праходзілі гады народных пісьменнікаў Івана Мележа, Івана Шамякіна, Івана Навуменкі і Андрэя Макаёнка, а таксама імпрэзы, прысвечаныя Анатолю Грачанікаву, Івану Сяркову і Дзмітрыю Кавалёву».

И только в последующих абзацах описывается само событие. Проанализировав предыдущие материалы, становится понятно, что в данной

рубрике размещаются далеко не критические статьи, не биографии людей, не историческая ретроспектива создания и развития какого-либо коллектива. В этой рубрике подаётся новостной контент. События, произошедшие недавно. События, которые при несвоевременном выпуске с каждым днём будут терять свою актуальность и важность. Первое впечатление, которое возникает при прочтении всего материала: хочется поменять местами первые 2 абзаца. Именно во втором абзаце пишется, что, в связи с 15-ти летием областного отделения СПБ, было решено возобновить выпуск альманахов и сборников. Первый абзац был бы актуален не для событийных текстов. В данном случае больше важен инфоповод, нежели «лирика».

Название материала: «Бязмежжа прасторы і часу».

Автор: Анна Иванова.

Дата публикации: 05.02.2021.

В материале пишется о том, что блокаду Ленинграда сняли уже 77 назад, и это событие отметили в Музее истории Великой Отечественной войны. Специфика подачи контента в данном материале подобна предыдущему проанализированному тексту. В лиде абстрактные фразы, и только в следующем абзаце само событие. С точки зрения автора, который публикуется в специализированном арт-издании - это, возможно, является нормой. Однако у читателя при восприятии информации из материала появляется недопонимание, необходимость перечитать его ещё раз. Ведь основное внимание всегда заостряется с самого начала на 3-х вещах: фотография, заголовок, лид. Стоит отметить, что заголовок здесь очень абстрактный, невозможно понять, о каком событии идёт речь. Фото отсутствует, а в лиде нет никакой информации, которая могла бы объяснить, что же всё-таки произошло. Из-за этого, вероятно, многие новостные материалы остаются недочитанными, ведь появляется чувство, что во всём материале будет прослеживаться неопределённость.

Название материала: «Непарушная сувязь».

Автор: Влад Приозёрный.

Дата публикации: 12.02.2021.

В материале пишется о том, что в Добруше прошли праздничные мероприятия в честь векового юбилея белорусского писателя Ивана Шамякина. Стоит отметить, что у данного автора уже не в первом материале соблюдается последовательность рассказа, каждое предложение плавно перетекает в следующее, постепенно раскрывая суть события. Лид «классический», отражающий суть всего текста. В тексте присутствует комментарий от организатора. Единственный вопрос вызывает заголовок, он очень абстрактный. Читая материал, сразу становится видно, что автор присутствовал на мероприятии, текст описывается как бы с места событий, что очень ясно говорит о том, что жанр публикации – репортаж.

Название материала: «Музейны пакой адкрылі да 100-годдзя народнага пісьменніка Беларусі».

Автор: Николай Игнатович.

Дата публикации: 19.02.2021.

В материале описывается именно то, что сказано в заголовке. Стоит отметить, что лид в данной публикации абстрактный. Постепенно анализируя и прослеживая динамику, можно увидеть, что у данного автора в уже 6 материале наблюдается подобный лид. Однако в этом тексте наличие подобного лида не является чем-то неправильным, ведь событие, о котором пойдёт речь, ясно и чётко описано в заголовке публикации. Жанр материала – репортаж. Об этом свидетельствует и фото автора с места событий. Предложения достаточно длинные, однако текст хочется дочитать до конца, недопонимания не возникает. В материале присутствует комментарий работника, что «дополняет картину» и делает текст ещё более раскрытым и многогранным.

Название материала: «Згадкі пра творцаў, падарункі ад чытачоў».

Автор: Влад Приозёрный.

Дата публикации: 19.02.2021

В материале пишется, что своеобразным центром празднования юбилея Ивана Шамякина стала библиотека им. В.И.Ленина в Гомеле. Жанр публикации – репортаж, мероприятие описывается с места событий, текст достаточно большой, в нём много подробностей, так что назвать заметкой материал точно нельзя. Текст раскрыт в полной мере, в конце указывается, какие мероприятия в честь юбилея пройдут ещё. Комментарий от эксперта также присутствует.

Название материала: «След у фарбах».

Автор: Анна Иванова.

Дата публикации: 12.03.2021.

В материале пишется, что открылась выставка в центральной библиотеке им. Я. Купалы, которая посвящена творчеству Т. Шевченко. Эту информацию снова можно узнать лишь в середине текста. Видимо, подобный лид – авторская индивидуальность А. Ивановой, либо такова специфика подачи культурного контента в данном специализированном издании. Жанр материала – заметка, во всем остальном тексте информация пишется в классическом «стиле новостей», не отвлекаясь на лирику и философские мысли. Абстрактная информация в данном материале присутствует только в лиде и заголовке, вследствие чего кажется, будто бы это 2 части разных материалов. Ведь сам текст – это классическая новостная заметка, а лид и заголовок похож на эссе.

Название материала: «Не зламаны ў бурах і скрусе...».

Автор: Владимир Липский.

Дата публикации: 19.03.2021.

В материале описывается жизненный путь журналиста и поэта И.А. Муравейко. Жанр достаточно нетипичный для рубрики «Часопис» – это очерк. Событие, из-за которого был написан данный материал – это, к сожалению, смерть поэта. Автор описывает Ивана Андреевича как человека, любящего свою родину – Любань. В тексте также приводится отрывок его стихотворения, несколько интересных случаев из жизни. Текст лиричен, последователен, грамотно выстроен. Рассматривая материал именно с точки зрения авторской подачи текста, стоит отметить, что хочется прочитать его ещё раз, вопреки печальности события.

Название материала: «Країна ў фота і кнігах».

Автор: Нелли Зигуля.

Дата публикации: 10.04.2021.

В материале пишется, что Союз писателей Беларуси и Издательский дом «Звезда» презентовали в Могилёвском областном художественном музее им. П. Масленникова проект, посвящённый Родине. Жанр публикации – репортаж, фото автора с места событий также прилагается. Текст лирический, в какой-то степени даже философский. Однако последовательность изложения прослеживается, даже вопреки многим абстрактным вещам. Всё же «ЛіМ» - это арт-издание, и нельзя забывать, что даже новостной контент здесь подаётся по-особенному.

Говоря о рубриках «Проза» и «Поэзия», важно понимать, что на данных полосах размещены исключительно оригиналы произведений с указанным автором. Их объем небольшой: видимо, это сделано для того, чтобы читатель мог открыть для себя как можно больше новых имён и полюбить творчество новых писателей и поэтов. Анализируя тенденции развития уже следующих рубрик, стоит отметить, что и «Поэзия» и «Проза» печатались в каждом номере ещё и 5, и 10 лет назад. Однако нельзя не упомянуть тот факт, что в номерах за январь 2011 года на одной полосе размещался только один либо два автора стихов или рассказов. К примеру, в номере за 6 января, в рубрике «Проза» присутствуют 2 произведения: один автора Т. Супранович, второй – А. Журавлёва. Оба произведения объемом в среднем 8-9 тысяч знаков. Их тематика – будто бы это их рассказы из реальной жизни: о соседях, о работе, пересказ какого-либо разговора друзей и так далее. Читая их, появляется чувство личной беседы с автором. В рубрике «Поэзия» также представлены стихотворения двух авторов – М. Антоновского и Р. Богомоловой. У первого автора опубликованы стихотворения-размышления. Он затрагивает такие вопросы, как будущее человечества, муки выбора, философские мысли. У Р. Богомоловой же собрано 5 стихотворений на религиозную тему. Один из них называется «Рождество», второй «Костёл» и так далее.

Стоит отметить, что, рассматривая «ЛіМ» в разрезе его развития, можно увидеть, как эти две рубрики как бы «сближаются». В номерах за 2011 и 2012 год «Поэзия» и «Проза» находятся на «расстоянии» около 8 полос. С каждым годом они становятся всё ближе друг к другу и ровно через 10 лет можно увидеть подобную динамику: в номере за январь 2021 года эти две рубрики расположены на соседних полосах.

В номерах за 2021 год данные рубрики являются тематическими, к примеру, в номере за 6 января 2021 года тематика поэзии – Коляды. Поэтому там опубликованы стихотворения о Колядах следующих авторов: Л. Йохансон, Д. Кондратьева, Э. Дубенецкого, И. Фроловой. Стоит отметить, что все они по объему не превышают 6 четверостиший. У всех авторов разные стиль и подача слов, и это исключительно дело именно самого автора. Поэтому в данной дипломной работе не будет критики с точки зрения каких-либо индивидуальных авторских мотивов, ведь это субъективно и неправильно. Говоря о рифме и ритме - везде прослеживается чёткость и баланс, нельзя выделить ни одного автора за все номера до апреля 2021 года, у которого были бы несостыковки в вышеуказанных аспектах.

Что касается рубрики «Проза», в номерах за 2021 год, как и в номерах 10-летней давности, чаще всего публикуют тексты одного либо 2 авторов, в отличие от современной рубрики «Поэзия». К примеру, в номере за март 2021 года был опубликован только один автор: В. Буланда. На всей полосе размещается только один рассказ под названием «Каралькі».

В номере за февраль 2021 года опубликованы очень интересные басни В. Короткого. Как он упоминал сам, он продолжает путь Эзопа. К примеру, вот один из его трудов:

*«Аднойчы крумкачу на схіле дзён
Стаць каралём схацелася між птушак.
Узняўся так высока ў неба ён,
Што не відаць ні рэчак, ні кручаў.
І раптам — пад крыламі бляск лісы.
О шчасце! Звузіліся зрэнкаі:
Як беркут, так, здавалася, ляціць...
І на зямлі ад крумкача — вось, пёркаў жменька...»*

Читая не только данную басню, но и другие строки этого автора, можно в каждой из них увидеть поучительные мотивы. Если бы подобные басни были включены в учебники белорусской литературы для детей – это однозначно принесло бы пользу. Безусловно, знать классиков белорусской и русской литературы необходимо, но, если постоянно повторять и перечитывать произведения одних и тех же авторов – у новых просто не будет шанса стать классиком для последующего поколения.

Следующие проанализированные материалы находятся в рубрике «Критика». Стоит отметить, что рубрика существует давно, и оформление полосы остаётся прежним на протяжении многих лет. Как и 10 лет назад, на странице размещается 1-2 материала с критикой, одной фотографией и цитированием произведения или стихотворения автора, о котором и пишется в публикации. В среднем, объем одного материала около 9 000 знаков. Стоит отметить, что вёрстка на данной полосе тоже имеет свои особенности. Так как фотография зачастую только одна, материалы могут сливаться между собой, из-за чего удобочитаемость снижается. Поэтому, для удобства, на полосе между материалами есть «воздух», большой заголовок и количество столбцов обычно отличается. Стоит отметить, что подобная динамика начинает прослеживаться только в номерах пятилетней давности: в номерах, опубликованных раньше, два материала были расположены ближе, а количество столбцов было одинаковым.

Название материала: «На адмоўных нівах».

Автор: Алина Блим.

Дата публикации: 06.01.2021.

В материале описываются стихотворения белорусской писательницы Тани Скарынкиной, а также её победа в номинации «Поэзия» на литературной премии. Если посмотреть то, как Алина Блим по началу описывает творчество автора, то можно подумать, что это действительно является достаточно жёсткой критикой: «Першая рэакцыя, якую могуць выклікаць вершы Тані Скарынкінай у чытача: «Божухна, да гэта ж нейкая непрафесійная лухта!» І адносна такой адзнакі ў інтэрнэце існуе гатовая англамоўная мемная канструкцыя-адказ: «Well yes, but actually no». Нават калі апусціць фактар неадпаведнасці нормам канвенцыянальнай сілаба-танічнасці (уявім сабе на імгненне, што мы ўсё ж такі ў прагрэсіўным верлібр-фрэндлі літпрацэсе існуем), застаецца сапраўды прорва прычын узрушыцца прачытаным: дзіцячая непасрэднасць, сюжэтная інваліднасць (ампутаванасць канцовак), карысна-сэнсавая недастатковасць, інфармацыйная забруджанасць размоўнага характару».

Однако, если дочитать материал хотя бы до середины, становится ясно, что это просто авторская тактика: во второй половине материала наблюдается уже положительная динамика: «Але з часам ва ўсіх, з першага погляду, хібах пачынаюць праступаць контуры сістэмы, а дзе ёсць асэнсаваная сістэма, тамколішняя недарэчнасць пачынае ператварацца ў прыём». Алина Блим очень подробно анализирует поэтические приёмы, легко обнаруживает излюбленные эпитеты, метафоры. Но, стоит отметить, что у Блим также наблюдаются очень интересные предложения в её критике, которая, порой, и сама напоминает художественное произведение: «Тэксты паэткі працуюць з так званымі мастацкімі лакунамі — тымі «чорнымі дзіркамі», само існаванне якіх зачэпіць вокам нельга — толькі зафіксаваць скрыўленні прасторы вакол іх».

Название материала: «Вайна як асабістая справа».

Автор: Диана Казимирчик.

Дата публикации: 15.01.2021.

В материале описывается книга-премьера, сборник Анатолия Матвиенко «Чужой войны не бывает». В книге собрано несколько повестей: «Укус хаскі», «Судны дзень 1973», «Варшава, Канстанцін Канстанцінавіч!», «Ваенга-эйр» и рассказы «Сябар, які не здрадзіць», «Легіён ідзе на фронт», «Канцэрт Рахманінава». Диана Казимирчик сначала погружает читателей в атмосферу войны, после в общих чертах описывает героев всей книги, и потом приступает к каждому рассказу и повести в отдельности. Непосредственно «критики» во всем материале – последние два абзаца. Видно, что Диане очень импонируют произведения данного автора, ведь в его сторону не написано ни одного отрицательного момента. Единственное, что можно посчитать непосредственно критикой в прямом смысле этого слова – предложение в самом конце публикации, звучащее следующим образом: «У цэлым кніга «Чужой вайны не бывае» падаецца складанай як для чытання, так і для разумення».

Название материала: «Як правільна правакаваць?» и «Сакрэтныя траўматэрыялы».

Автор: Диана Казимирчик и Егор Ямпольский.

Дата публикации: 22.01.2021.

Стоит отметить, что структура данного материала очень интересная: они подаются, как 2 разных, но и как один цельный текст одновременно. Суть заключается в том, что объектом критики выступает книга «Сёстры» М. Адама, и впечатления о ней высказываются с двух точек зрения: женской и мужской (Д. Казимирчик и Е. Ямпольского соответственно).

Конечно, налицо можно увидеть отличия рассуждений мужчины и женщины, и это факт. У Д. Казимирчик уклон идёт в более эмоциональную сторону, у Е. Ямпольского куда-то в сторону декораций и «бесконечно долгих описаний». Однако материал получился достаточно нелестным, даже негативным. Видно, что книга не понравилась обоим авторам материала.

Название материала: «Так званае ачышчэнне».

Автор: Даниил Лысенко.

Дата публикации: 05.02.2021.

В материале описывается номер журнала «Маладосць» за январь 2021 года. Анализируется каждый материал в отдельности в нескольких предложениях. Стоит отметить, что в данной публикации написаны только положительные черты, но с помощью приёма «Хотя и плохо, но всё же хорошо». К примеру: «Хаця абраныя творцамі тэмы раскрываюцца па-юнацку па вярхоўна, дзесьці на ўзроўні інстынктаў, у выкарыстаных формах прагледжваецца жаданне ісці

ўпоперак школьных літаратурных канонаў і гаварыць на ўласнай, натуральнай мове, пазбаўленай залішняга кніжнага пылу».

Название материала: «Выпрабаванне на чалавечнасць».

Автор: Диана Казимирчик.

Дата публикации: 19.02.2021.

Этот достаточно обширный материал (объем – 15 тыс. знаков) посвящён книге А. Сидорейко «Здарэнне у ціхую ноч». Диана отмечает, что для неё, как для критика, очень важна обложка любой книги, какую бы она ни решила прочесть: «Далонь, якая быццам просіць дапамогі: фары машыны, цемра... Ага, думаю, значыцца, дэтэктыў. З адваротнага боку кнігі — выява ветэрана з цытатай «Ён разлічваў на шанц, які абавязкова павінен быў выпасці. Усё ж гэтыя асталопы маглі пайсці ў прыбіральню, папаліць, урэшце — заснуць». Нічога не зразумела. Калі б выданне трапіла мне на вочы ў кніжнай краме, наўрад ці б набыла. І гэта той самы выпадак, калі начынка, як высветлілася, не адпавядае абалонцы».

Прочитав отрывок данного материала, можно согласиться с известной фразой: «Первое впечатление обманчиво». Как указывает Д. Казимирчик, обложка и внутреннее наполнение книги – две несовместимые вещи. Автор книги вовсе не рассказывает какие-то детективные истории. К примеру, в рассказе о обворовывании ветеранов, А. Сидорейко затрагивает совершенно другие темы: ценности, человечность, душа. Подобными размышлениями, как пишет автор материала, пропитана вся книга.

Название материала: «Памяць і песня дарогі».

Автор: Алесь Мартинович.

Дата публикации: 12.03.2021.

Материал Алесь начинает с философского высказывания Сенеки, тем самым настраивая читателя на определенное настроение. Публикация посвящена книге Ганада Черказяна «Дорога на Ушачи». А. Мартинович отмечает интересные названия разделов: «Хата першая», «Хата другая», «Хата трэцяя». Вся книга посвящается тому, чтобы мы, как обычные люди, начали воспринимать поэтов и писателей также как простых людей, не только как образ. Алесь Мартинович, умело отбирая и анализируя отрывки, ещё раз доказывает важность мыслей Г. Черказяна. Также Алесю очень импонирует художественное оформление книги, этому аспекту он посвящает 1/3 всего материала.

Название материала: «Паганства і інтэрнэт».

Автор: Дарья Смирнова.

Дата публикации: 02.04.2021.

Публикация Дарьи начинается с фразы достаточно абстрактной: «Кожная рэч мае сваю гісторыю і раскрываецца ў ёй. Са шляхам, які праходзіць рэч, яна насычаецца жыццёвым досведам сваіх мінулых уладальнікаў і даносіць яго да

новых». Стоит отметить, что подобная структура написания уже наблюдалась в рубрике «Часапіс»: сначала философия и только потом инфоповод. Однако в данном случае подобные фразы выглядят очень гармонично. Речь идет о книге «Пімкі» К. Стаселько. На протяжении всего материала Дарья наблюдает несоответствия. К примеру, жанр книги указан как роман-сказка, но автор материала отмечает, что это совершенно не роман. Также происходит с названиями рассказов и содержанием, с описанием героев и их реальными качествами по итогу. Автор даже отмечает наличие «кликбейта», то есть аннотации, которая не совсем совпадает с реально написанным в повести. Однако в конце материала Дарья пишет: «Кнігу можна чытаць як прыклад рамантызацыі рэчаў і рэчаіснасці, спалучэння фантазіі і сапраўднасці, пошук незвычайнага ў звыклым. Калі ўспрымаць гэта як першасную задачу апавяданняў, то форма аказваецца надзвычай удалай». Будто бы автор публикации сама лишь в конце осознаёт, что такая странная форма подачи создана не просто так.

Следующие рубрики, которые будут рассмотрены, - это «Театр», «Кино», и «Музыка». Было принято решение анализировать все 3 рубрики вместе, так как материалы, размещённые на данных полосах, имеют приблизительно одинаковую структуру.

Название материала: «Праца, сустрэчы, выпадковасці».

Автор: Дарья Смирнова.

Дата публикации: 15.01.2021

В материале описываются моменты жизни Владимира Мулявина в кадрах Юрия Иванова. Очень интересно Дарья описывает внешность В. Мулявина: «Уладзімір Мулявін. Чалавек з доўгімі вусамі, добрымі ўсміешлівымі вачыма і магутным голасам — вобраз, знаёмы ледзь не кожнаму беларусу, прынамсі, візуальна і па некалькіх найбольш вядомых песнях». Это один из немногих материалов из номеров, которые были проанализированы, где наблюдается большое количество фотографий. Стоит отметить, что, в сравнении с предыдущими публикациями, у автора данного текста можно увидеть заметный прогрессирующий рост: со временем анализ того или иного события становится всё глубже и детальнее. Если в номерах 2-3-летней давности было больше общих слов и абстракции, то в данном случае наблюдается многогранный анализ с рассмотрением различных аспектов.

Название материала: «Зняважаныя і асуджаныя».

Автор: Евгения Шитько.

Дата публикации: 15.01.2021

В материале пишется, что на Малой сцене Национального академического драматического театра имени Максима Горького состоялась премьера спектакля «Трамвай «Жаданне» в постановке заслуженного деятеля искусства Валентины

Ераньковой. Материал разделён на 2 части, которые называются «Вечар у пачатку мая» и «Кампраміс як спосаб не звар’яецца». Каждая из них сопровождается качественными фотографиями и достаточно подробным описанием двух действий спектакля в первой и второй частях материала соответственно. Стоит отметить, что, несмотря на раскрытие многих действий постановки, автор публикации оставляет интригу для тех, кто ещё не успел посмотреть премьеру.

Название материала: «Яго Вялікасць Баль».

Автор: Евгения Шитько

Дата публикации: 22.02.2021

В материале описывается бал, прошедший в Национальном академическом Большом театре оперы и балета Беларуси в ночь с 13 на 14 января. Важно отметить, что в материалах Евгении всегда присутствует подробное описание каждого события, которому посвящён материал. Одной из отличительных черт авторского «я» Е. Шитько является обилие вводных слов и словосочетаний в начале абзаца, а также много коротких предложений подряд, которые чередуются с очень длинными. Автор материала часто использует лексические повторы, и такой вид словосочетаний, как дополнения.

Название материала: «Навука бачыць сэрцам».

Автор: Дарья Смирнова

Дата публикации: 05.03.2021

В материале пишется о том, что Театр юного зрителя составил программу «Встречи с классиками и современниками». В программу вошли четыре спектакля, основанные на классических произведениях белорусских писателей, и ещё один находится на стадии подготовки к премьере. Автор материала сразу предупреждает, что у спектаклей есть возрастное ограничение. Далее речь идёт о режиссёре, несколько предложений о его других работах. И после начинается описание каждого спектакля в отдельности. Стоит отметить, что после прочтения этого материала, хочется увидеть вживую то, что было так детально и интересно описано.

Название материала: «Вясна ідзе!»

Автор: Екатерина Малей

Дата публикации: 09.04.2021

В материале описывается международный фестиваль «Минская весна». Однако сразу хотелось бы отметить, что жанр данной публикации - анонс, не репортаж, не корреспонденция и не интервью с организаторами. Мы читаем текст, обращённый как бы в будущее. Конечно, описываются плюсы, а также главные события, которые там произойдут. Вопреки тому, что данная полоса газеты чёрно-белая, хотелось бы отметить хорошее качество фотографий и вёрстки в целом. Что же касается текста – он цельный и завершённый. Ошибок,

как и речевой избыточности не было обнаружено. Авторское «я» проявляется в том, что автор использует лексические повторы, указательные и личные местоимения, инверсию, эпитеты. Фотографии и лид соответствуют написанному тексту.

Выводы по Главе 2: важно понимать, что тенденции развития в специализированных арт-изданиях Беларуси обусловлены происходящим вокруг. Однако нельзя не замечать того, что итоговый материал, написанный о спектакле или кино, будет таким, каким захочет непосредственно автор. В журнале «На экранах» очень подробно и красочно описываются премьеры кино. В газете же «Літаратура і мастацтва», хоть авторское «я» там и прослеживается отлично, подобная тенденция не так ярко выражена. Стоит отметить, что в разрезе развития газеты эмоциональность начинает плавно утихать, появляются канцеляризмы, тексты становятся более официальными. Подобные явления обусловлены многими факторами и современными тенденциями. Вывод такой, что, проанализировав множество материалов, написанных в газетах издательского дома «Звязда», было выявлено то, что тексты в них менее эмоциональные и более событийные, чем в других специализированных арт-изданиях, однако отзывы на выставки, кино и др. более детальные, а анализ более глубокий. О том, какой из вариантов более правильный, говорить не стоит: это уже решит сам читатель.

ГЛАВА 3

АНАЛИЗ КУЛЬТУРНОЙ ТЕМАТИКИ В РЕСПУБЛИКАНСКИХ ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИХ ГАЗЕТАХ БЕЛАРУСИ

3.1 Значимость арт-тематики в общественно-политических белорусских изданиях

Арт-тематика является неотъемлемой частью общественного пространства для журналистики. Во многих моментах именно она является порождением и отображением таких событий, которые происходили в мире в определенный временной отрезок. Культуру в журналистике отличает конкретная функциональная ориентация и связанные с этим мнения журналистов. За последние десятилетия определилась отдельная профессиональная специализация, вызванная потребностью осмысления культурных составляющих общества в современных средствах массовой информации.

Если рассматривать освещение культурной тематики в общественно-политических изданиях Беларуси в тенденции развития, то большую роль в прогрессировании популяризации культурных событий сыграла газета «Наша Нива». Именно вследствие работы издательства «Нашей Нивы» смог сформироваться неотъемлемый пласт белорусского культурного наследия – классическая белорусская литература. В 1906-1915 гг. в газете публиковали творчество Я. Купалы, Я. Коласа, М. Богдановича, В. Ластовского. Стоит упомянуть факт, что для публикаций на культурную тематику в газете «Наша Нива» было отведено около 30-35% от всецелого объема материалов. В их числе литературные произведения, эссе и рассуждения на актуальные и волнующие темы. «Наша Нива», можно сказать, исполняла функцию координирующего издательского центра. Очень известными были Белорусские календари - альманахи, в которых читатели находили не только новости на тему культуры, но и целые художественные произведения. Также журналисты газеты смогли поспособствовать становлению Первой Белорусской Театральной труппы И. Буйницкого. Все вышеупомянутые факторы доказывают, что журналисты были заинтересованы в популяризации культуры и донесении ее аспектов до читателей. Этому поспособствовал высокий уровень знаний авторов в определенной тематической направленности и жанровое разнообразие в самих изданиях.

Важно понимать, что самой первой и важной задачей для таких изданий, как «СБ. Беларусь сегодня», «Звезда», «7 дней», «Аргументы и факты в Беларуси» и других – это освещение новостного контента. Что произошло, когда, по какой причине – вот основные моменты, на которые нужно обращать внимание изданию. Но какими бы ни были значимыми события на первых

полосах, место для культурной тематики находится всегда. Ведь культура формирует вкус общества, помогает осознать человеческие ценности, даёт возможность стать ближе к прекрасному и вечному. Если учитывать тот факт, что вышеупомянутые газеты являются одними из самых тиражированных по Беларуси, то можно легко заметить, что информация, написанная в данных изданиях, будет иметь колоссальное влияние на жителей Республики Беларусь. Именно по этой причине очень важно фильтровать поступающую информацию, допускать к публикации только выверенные редактором достоверные материалы.

Однако, учитывая то, что критические материалы не могут не содержать в себе субъективность, личное отношение к книге, фильму, песне, скульптуре, постановке и так далее, многие критики в своих арт-публикациях оставляют в самом конце материала такую мысль, которая, можно сказать, «заставит» читателя подумать самого и понять именно для себя, как он относится к тому или иному событию либо премьере. Стоит отметить, что подобные материалы хоть и имеют в себе некий философский подтекст, с одной стороны, придают объективности всему тексту посредством нескольких предложений, но с другой стороны, многие читатели хотели бы чёткого и конкретного заключения от критика: получилось, или нет. И из-за этого у части аудитории появляется отрицательное впечатление опять же, буквально, из-за «пары фраз».

Конечно, нельзя не принять к сведению тот факт, что, каким бы ни был арт-материал, опубликованный на такую большую аудиторию, он, в любом случае, будет оказывать влияние на читателя. Да, некоторые не дочитают до конца, некоторые и вовсе не начнут читать текст, однако именно та часть людей, читающая материал ради восприятия этой авторской уникальности, сделает для себя выводы. Как итог – критик, апеллируя собственным мнением, смог изменить точку зрения, возможно, не одной тысячи человек.

Был проведён эксперимент, в котором поучаствовали 40 студентов факультета журналистики. Суть его в следующем: Есть книга, отзыв о которой написал критик. Книга называется «В июльскую полночь», автор книги – молодой писатель Эдвард Пекурин. Стандартная романтическая история. Все, участвующие в опросе, эту книгу не читали, у них была возможность прочесть лишь отзыв критика о ней. Основная мысль отзыва некого критика Елисея Ровного имела резко негативный окрас: «Примитивные предложения, написанные неумелыми руками», «Развития событий практически нет, интереса при прочтении книга, уверяю, вызвать не сможет». После прочтения отзыва, респондентам было необходимо ответить только на один вопрос: стали ли бы Вы читать книгу после прочтения этого отзыва? 80% участвующих ответили отрицательно.

Для того, чтобы эксперимент был максимально объективным, его «тайна» была раскрыта только после прохождения опроса. Книжки, как и писателя, как и отзыва, как и критика, не существует в реальной жизни. Однако 32 человека из 40 не дали бы шансов книге только из-за отзыва, объемом в страницу. Учитывая всю вышеперечисленную информацию, стоит отметить, что арт-тематические публикации оказывают большое влияние на аудиторию.

3.2 Анализ публикаций на тему культуры в газете «Звезда»

Конечно, нельзя не отметить тот факт, что в подобных изданиях, как «СБ. Беларусь Сегодня», «7 дней», «Звезда» и других, публикации, связанные с культурой, имеют немного деформированную структуру, то есть более подобную новостному контенту. В данной дипломной работе в предыдущей главе при анализе рубрики «Часаніс» газеты «Літаратура і мастацтва» было установлено, что публикации на этих полосах имеют формат новостей, хоть и все, бесспорно, относятся к культуре. В общественно-политических же изданиях тоже прослеживаются такие моменты. К примеру, в рубрике «Культура» газеты «СБ. Беларусь Сегодня» опубликованы тексты с подобным содержанием:

1. «Белорусское общество дружбы и культурной связи с зарубежными странами отмечает 95-летний юбилей».
2. «Известный белорусский театральный художник Андрей Жигур недавно дебютировал в режиссуре спектаклем «Метро».
3. Рекордное число участников и новые номинации: 23 апреля стартует третий тур Республиканского радиоконкурса «Маладыя таленты Беларусі».

Изучив содержание вышеупомянутых материалов, стоит отметить, что инфоповоды для публикаций являются событийными: премьера, праздник и т.д. Учитывая специфику издания, нельзя не понять, почему жанр данных текстов – классическая заметка. Везде прослеживается целостность и последовательность публикации. Конечно, моменты авторского «я» тоже прослеживаются даже в таких текстах. К примеру, у Виктории Поповой часто встречаются такие слова, как «Примечательно», «К тому же». А также инверсия, использование личных и возвратных местоимений, необычные для подобного контента фразы. К необычным можно с лёгкостью отнести, к примеру, следующее: «Ситуативный тупизм» прямо в заголовке в материале от 30 марта 2021 года. Однако, не заостряя внимания на подобных моментах, публикация воспринимается как стандартный новостной материал. Конечно, критические арт-публикации тоже присутствуют практически в каждом номере.

В газете «7 дней», к примеру, есть очень занимательный материал под названием «Предсказания Оруэлла», в котором не только рассматриваются

именно предсказания, упор идёт даже больше на саму книгу и критический взгляд на неё.

Стоит отметить, что в вышеупомянутых изданиях, бесспорно, большое количество публикаций на тему культуры, однако подробнее хотелось бы остановиться на анализе материалов в газете «Звязда» по нескольким причинам. Во-первых, в данной газете также присутствует множество текстов на культурную тематику, во-вторых, в издательском доме «Звязда» находятся такие специализированные арт-издания, как «Літаратура і мастацтва», «Нёман», «Маладосць», «Полымя».

Конечно же, исследование будет показательнее и интереснее, если в издательском доме печатаются как общественно-политические газеты, так и литературно-художественные издания. Одной из важных задач является также в выводах отметить разницу подачи культурного контента между газетами «ЛіМ» и «Звязда», несмотря на то, что они находятся в одном издательском доме [Приложение Б].

Название материала: «У Нацыянальным гістарычным музеі працуе выстава, прысвечаная беларускаму касцюму».

Автор: Алёна Дедюля.

Дата публикации: 05.01.2021.

В материале пишется, что в Национальном историческом музее открылась необычная выставка «Белорусский костюм», которая не только знакомит с раритетами, но и свидетельствует о том, что имущество предков может влиять на современных творцов и дизайнеров. Если говорить непосредственно о структуре текста, то она представляет собой краткую историю музея, а после описание некоторых экспонатов, т.е. костюмов. Текст является цельным и последовательным, так как в нём прослеживается плавная динамика и развитие сюжета. Моменты авторского «я» у Алёны также присутствуют, среди них регулярное использование одних и тех же вводных слов, инверсии, личные местоимения, обращения к кому-либо, будто бы это диалог. Хотя жанр публикации и стандартная заметка, читается она все равно «на одном дыхании», так как этому способствует именно авторская индивидуальность.

Название материала: «Вясковы лірнік» Уладзіслаў Сыракомля (1823—1862)».

Автор: Витовт Черовка.

Дата публикации: 10.01.2021.

В материале описывается жизненный путь Владислава Сырокомли, анализируются его некоторые интересные и популярные труды. Если говорить именно о жанре публикации – это классический очерк. По целостности текста вопросов не возникает, структура чёткая и последовательная. В данном

материале присутствует цитата, которая свёрстана так, что выделяется и выглядит достаточно ярко на фоне остального текста, однако она и заключает в себе основную мысль текста, поэтому, стоит отметить, что и вёрстка фотографий и цитаты сделана очень грамотно, от врезки цитаты нарушения удобочитаемости не выявлено. Если анализировать текст на предмет авторского «я», то в данном случае говорить о нём сложно, так как здесь из всех возможных аспектов присутствует только 2 раза вводное слово «бесспорно», а также лексический повтор местоимения «он» (В. Сырокомля) в нескольких предложениях подряд. В остальном стилистика очень строгая, напоминающая официальный документ.

Название материала: «Развітанне з колерам вайны. Памёр славуты беларускі мастак Леанід Шчамялёў».

Автор: Сергей Шичко.

Дата публикации: 15.01.2021.

Данный материал сочетает в себе 2 жанра: и очерк, и заметку. Начало публикации – новостная заметка, в её основе событийный инфоповод, однако дальше при прочтении текста становится ясно, что это очерк: здесь присутствует и жизненная история, и моменты из творчества Л. Щемелёва. Однако появляется легкое недопонимание при его прочтении, ведь и заголовок, и лид, и фото посвящены Л. Щемелёву, однако в середине текста разговор резко переключается на его наставника – В. Цвирко, что придаёт материалу рваную, можно сказать, неправильную структуру. Вывод такой: интересная и «живая» лексика в первой части публикации не так хорошо воспринимается, как могла бы, из-за нарушенной целостности текста.

Название материала: «Адразу 3 кнігі Я. Коласа пабачылі свет».

Автор: Микола Берлеж.

Дата публикации: 19.01.2021.

В материале пишется, что увидели свет сразу 3 книги Якуба Колоса, благодаря Национальному литературно-мемориальному музею Я. Колоса.

Жанр материала – заметка, в ней рассказывается по очереди о 3 книгах: «Міхасёвы прыгоды», «Савось-распуснік. Рак-вусач», «Якуб Колас — дзецям». Присутствует небольшая аннотация, но интрига для тех, кто ещё не читал эти книги, сохраняется. Структура текста целостная, не нарушенная резкими переходами на другую тему, речь идет последовательно. В конце автор оставляет для родителей маленьких читателей мудрую мысль, что впереди школьные каникулы, и почитать – это всегда полезно. Текст логичен, заголовок, лид, фотография и остальные абзацы материала соответствуют основной мысли. Лексическое наполнение текста богатое, тавтология и плеоназмы отсутствуют.

Название материала: «Ці праўда па Мірскім замку блукае прывід маленькай князеўны Сонечкі?»

Автор: Людмила Рублевская.

Дата публикации: 25.01.2021.

В материале описывается жизненная история князей Масальских, также приводятся цитаты некоторых писателей и поэтов, которые также, как и Людмила, в своих трудах рассказывали эту историю. Стоит отметить, что в тексте содержится и очень краткая фабула некоторых произведений о М. Масальском. Становится очевидно, что материал по жанру является очерком. Структура текста, можно сказать, рваная: последовательная история резко нарушается цитатой или размышлениями других авторов, однако это не «отворачивает», наоборот, появляется интерес и желание дочитать текст до конца. Вывод такой: структура рваная, но очень необычная, вызывающая интерес. Лексически текст богатый, не наблюдается повторов, тавтологии и плеоназмов. Авторское «я» выражено очень сильно. Эпитеты, метафоры, личные местоимения, инверсия – всё это присутствует только в одном тексте Людмилы.

Название материала: «Творчасць — як шчырая размова з блізкімі сябрамі. Міхаіл Рагалевіч — адзін з тых беларускіх мастакоў, хто пакінуў непаўторны след у нацыянальным выяўленчым мастацтве»

Автор: Вениамин Михеев.

Дата публикации: 01.02.2021.

Сразу стоит отметить, что жанр материала – очерк, но с очень интересной структурой. Здесь больший упор делается не на жизнь художника, а на его работы. О жизни его расскажут светло-розовые врезки с кусочками биографии. Это придаёт тексту немного рваную структуру, но, как и в предыдущем проанализированном материале, это только подогревает интерес. Стоит отметить, что все элементы материала между собой сочетаются: и заголовок, и лид, и сам текст, и фотографии. Фотографии сделаны были также Вениамином, что придаёт материалу ещё больше авторской индивидуальности. Это означает, что авторское «я» выявить будет также очень легко. Конкретно в этом тексте наблюдаются указательные местоимения «это», начало предложений с соединительного союза «и», вводные слова также в начале предложения, необычные эпитеты.

Название материала: «Фільм «Людзі на балоце» пакажуць 8 лютага»

Автор: Елена Драпко.

Дата публикации: 05.02.2021.

В материале описывается, в основном, фильм, написан, так сказать, его текстовый вариант трейлера, однако место для нескольких слов в общем о творчестве режиссёра В. Турова, с помощью которого и был снят фильм в 1981 году, также нашлось. Жанр публикации анонс, никак не очерк, ведь практически весь материал посвящен именно фильму, не всему творчеству этого режиссёра и

его жизни. Текст целостный, структура последовательная и чёткая. Лексически наполнен хорошо, авторскую индивидуальность здесь также стоит отметить. Елена смогла написать этот текст так, чтобы захотелось посмотреть фильм. А значит, автор всё сделала правильно.

Название материала: «Прынята дзяржпраграма «Культура Беларусі» на 2021—2025 гады».

Дата публикации: 10.02.2021.

В материале описывается вышеупомянутая программа, так как текст опубликован по материалам БелТА, аспект авторского «я» проследить будет трудно (на сайте БелТА по поиску заголовка установить авторство не удалось). Жанр публикации – заметка. Текст целостный, последовательный, имеющий чёткую структуру.

Название материала: «Алаіза Пашкевіч: таямніца шлюбу, перыпетыі навучання і «вясковая манера».

Автор: Анна Запартыко.

Дата публикации: 15.02.2021.

В материале описывается жизнь и творчество Алоизы Пашкевич, текст достаточно объёмный, последовательный и целостный. Жанр публикации – очерк. Лексически текст богатый, его можно разделить на 4 подтемы: это 4 интересные и малоизвестные истории о жизни А. Пашкевич. Авторское «я» А. Запартыко заключается в том, что в её тексте присутствует много вопросительных предложений, также замечено присутствие не только обычных, но и риторических и философских вопросов. В материале используются лексические повторы. Фотографии, заголовок и лид соответствуют тексту.

Название материала: «Адкрылася XXVIII Мінская міжнародная кніжная выстаўка-кірмаш».

Автор: Арина Карпович.

Дата публикации: 20.02.2021.

Материал написан в жанре репортаж. Информация рассказывается с места событий, ярко и живо. Текст целостный, последовательный. Фотографии соответствуют написанному тексту. То есть после фотографии конкретных книг идёт речь именно о них, а не о чем-то другом. Структура публикации чёткая, правильная. Визуально ее можно разделить на несколько частей, каждая из которых посвящена конкретному отделению, автору или издательству на выставке. Текст не похож на рекламу, как публикация с таким же инфоповодом в «ЛіМе», это классический репортаж. Написан интересно, есть желание дочитать до конца.

Название материала: «Суайчыннікі ў свеце. Альтуці з сям'і полацкага рамесніка».

Автор: Алесь Карлюкевич.

Дата публикации: 25.02.2021.

Сразу стоит отметить, что по жанровому признаку данный материал является очерком, однако для этого типа публикаций объем текста небольшой, около 8000 знаков. В материале идёт речь о Саше Альтшулере, человеке, родившемся в Полоцке, о певце, педагоге и режиссёре. Фотографии соответствуют тексту, однако, если ввести в поисковой системе имя и фамилию мужчины, первые 2 фото – именно те, которые присутствуют в публикации. Чувствуется, что визуальная составляющая, вёрстка – это не главное в данном материале. Хотя текст и небольшой, однако он целостный и завершённый, здесь рассказывается целая история, хоть и немногими словами.

Название материала: «У Жлобінскім раёне ўвекавечылі памяць чыгуначніка».

Автор: Наталья Каприленко.

Дата публикации: 01.03.2021.

В начале материала описывается станция Красный Берег, находящаяся в Гомельской области, а позже разговор плавно перетекает в сторону самого информационного повода: был установлен мемориал в честь Г. Науменко. Структура текста интересная, начало, в некоторой степени, даже философское, однако далее при прочтении становится ясно, что это стандартная заметка. Ошибок в тексте не обнаружено, лексически текст богатый и правильный. Фотографии качественные, они релевантны написанному тексту.

Название материала: «Саліст оперы Вялікага тэатра Уладзімір Пятроў: Трэба хвалявацца не за сябе, а за персанажа».

Автор: Арина Карпович.

Дата публикации: 05.03.2021.

Важно сразу же упомянуть тот факт, что не только в издательском доме «Звезда», но и в «Беларусь сегодня» подобный жанр для освещения культурной тематики в изданиях является совершенно непопулярным, используется очень редко. Это интервью. В данном случае А. Карпович брала интервью у В. Петрова не просто для того, чтобы задать ему стандартные вопросы о жизни и творчестве. Владимир Петров отметил свой «юбилей на сцене». Он выступает уже целых 30 лет! Конечно же, структура стандартного интервью сохранена, однако это не отменяет того, что вопросы были подобраны правильно и чётко, выделяя главный информационный повод. Текст целостный, вопросы расставлены в нужном порядке, структура получается правильной и чёткой. В завершении интервью Арина задаёт достаточно философский вопрос с цитатой самого Владимира, что для интервью достаточно необычно. В этом и выражается авторское «я» А. Карпович.

Название материала: «Па «зорачкі» на радзіму Шагала. Самы вопытны хормайстар Віцебшчыны Барыс Кажэўнікаў у свае 72 гады ездзіць з Віцебска ў Лёзна на работу».

Автор: Александр Пукшанский.

Дата публикации: 10.03.2021.

В материале описываются интересные жизненные истории Бориса Кожевникова, его жизненный путь и творчество. Жанр данной публикации – очерк. В тексте присутствуют врезки, которые были свёрстаны в стилистике «Звезды», ярко, но не нарушая удобочитаемость. Сам текст целостный, лексика богатая, плеоназмы, тавтология и синтаксические ошибки отсутствуют. Фотографии релевантны тексту, в тексте прослеживается основная мысль, указанная в заголовке и лиде, вывод – всё сочетается между собой.

Название материала: «Якіх кніг чакае айчыны чытач?»

Автор: Микола Берлеж.

Дата публикации: 15.03.2021.

Жанр данной публикации – интервью, выше уже упоминалось, что это редкое явление для арт-публикаций. Текст целостный, последовательный. Стоит отметить, что индивидуальность автора материала заключается в том, что многие его вопросы выглядят нестандартно. То есть это вообще не вопросы, Он начинает предложение и предлагает собеседнику его закончить. Также часто он начинает свои фразы с соединительного союза «и», использует инверсию в предложении. Фото, которые сделал также М. Берлеж, релевантны тексту, качественные. Ошибок в материале не обнаружено.

Название материала: «Фестываль «Нефільтраванае кіно» прайшоў у Мінску ў сёмы раз».

Автор: Дарья Смирнова.

Дата публикации: 20.03.2021.

Жанр публикации – заметка. Фотографии с фестиваля отсутствуют, есть только скриншоты из трейлеров фильмов, а также афиша фестиваля. Картинки, конечно, релевантны тексту, однако они подобраны достаточно странно, цветовая гамма совершенно не сочетается между собой, причина выбора именно этих объектов для скриншота неизвестна, к тому же, они некачественные. В остальном текст целостный, не имеющий «рваной» структуры, т.е. последовательный. Ошибок не обнаружено, в конце публикации имеется логическое завершение.

Название материала: «Канстанцыя Буйло: Беларуская паэтка ў Маскве».

Автор: Алесь Карлюкевич.

Дата публикации: 25.03.2021.

Материал представляет собой очерк о Констанции Буйло. Фотографии поэтессы были выбраны в черно-белой цветовой гамме, однако в начале публикации имеется рисунок Констанции в красно-желтых тонах, что, несомненно, привлекает внимание. Фотографии релевантны основной мысли в заголовке, лиде и тексте. Структура самого текста правильная, материал последовательный, в публикации также присутствуют цитаты поэтессы, но их размещение не нарушает удобочитаемость.

Название материала: «Гісторыя жыцця жанчыны-механіка-кіроўцы танка Марыі Акцябрскай».

Автор: Михаил Шевченко.

Дата публикации: 30.03.2021.

В материале описывается жизненный путь Марии Октябрьской, её необычные истории, работа, личная жизнь. Жанр материала – очерк. Фотографии подобраны в той же стилистике, что и в предыдущей проанализированной публикации: сначала красочный рисунок и только после этого идут реальные черно-белые фото женщины. Текст интересный, последовательный, есть желание дочитать его до конца. Ошибок в публикации не выявлено, релевантность элементов друг другу соблюдена.

Название материала: «У краіне стартаваў кінамарафон «Глядзі і памятай».

Автор: Надежда Николаева.

Дата публикации: 05.04.2021.

Жанр публикации – заметка. Текст очень небольшой, но последовательный. Стоит отметить, что на электронной версии газеты, т.е. на сайте, присутствует не только текст, но и прикреплено видео, оно и является основным элементом публикации. И ниже прикреплено его описание, очень короткое. Видно, что публикация на сайте отличается от публикации в газете. Это значит, что авторы не просто выкладывают материалы в первоначальном виде, они проделывают работу, чтобы их текст выглядел более презентабельно, удобочитаемо и красиво.

Название материала: «Мы, як алхімікі, шукаем формулу творца на беларускай мове». Інтэрв'ю з пісьменніцай Алёнай Беланожкай».

Автор: Арина Карпович.

Дата публикации: 10.04.2021.

10 апреля на культурную тематику было опубликовано достаточно много материалов, однако выбран был именно этот, так как ранее уже указывалось, что интервью в рубрике «культура» появляются редко, и проанализировать именно этот жанр было бы более познавательно. Стоит отметить, что текст достаточно объемный, но публикация содержит только одну фотографию, которая, кстати,

релевантна тексту. Это совершенно не делает публикацию скучной, ведь присутствуют цитаты, по структуре текст состоит из вопросов, ответов и цитат, что логично, на полосе содержится достаточно много «воздуха», что делает текст более удобочитаемым, чем в предыдущих интервью А. Карпович. Лексика богатая, ошибок не обнаружено, плеоназмов, тавтологии также не выявлено. Авторское «я» Карпович состоит в том, что она задаёт достаточно длинные вопросы, которые по сути своей очень глубоки, однако А. Белоножка даёт краткие ответы, которые содержат в себе только суть, без «воды», это придаёт публикации свою индивидуальность.

Название материала: «Уладзімір Караткевіч і ўвесь свет. Беларуская класіка запатрабаваная!»

Автор: Алесь Карлюкевич.

Дата публикации: 15.04.2021.

Стоит отметить, что данный автор пишет большинство своих публикаций именно в этом жанре. Жанр – очерк. В материале идет речь о жизни и творчестве В. Короткевича. Текст целостный, последовательный, фотографии релевантны тексту, цитаты удобочитаемость не нарушают. А. Карлюкевич выбрал очень интересные жизненные моменты В. Короткевича, вследствие чего текст хочется дочитать до конца. Лексика в тексте богатая, используются эпитеты, лексических повторов нет, тавтологии и плеоназмов, как и других речевых ошибок – тоже. Текст динамичный, имеет логически правильное завершение.

Выводы по Главе 3: конечно, сразу необходимо сказать о том, что отличия в подаче культурного контента в специализированных и неспециализированных изданиях есть. Во-первых, большинство проанализированных материалов в «Звезде» являются событийными. Однако не событийные материалы также присутствуют: это очерки. В процентном соотношении их около 15 от всех материалов, выпущенных в номерах газеты в этом году. Также заметок и репортажей количественно больше, чем в арт-изданиях. Конечно, сходства тоже есть. Они выражаются в том, что большее внимание было уделено изданиям из одного издательского дома, а это вносит свои коррективы в стиль и характер публикаций, хоть пусть и небольшие. Сравнивая публикации в «На экранах» и в «Ліме» и «Звезде», становится видно, что в двух последних присутствует больше новостного контента, а эмоциональность выражена меньше, чем в первом перечисленном издании. Однако важным фактом является то, что при анализе множества материалов не было обнаружено ни одной орфографической и синтаксической ошибки. Это показывает высочайший уровень и профессионализм журналистов, работающих в изданиях.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Сложно переоценить значимость культуры для средств массовой информации. Освещение подобных событий не только провещает и помогает развиваться и совершенствоваться читателям. Благодаря присутствию культуры в журналистике стали формироваться и общественные вкусы.

И даже несмотря на то, что тотально искоренить субъективность из арт-критики невозможно, в её присутствии также есть своя польза: читая отзывы различных авторов с разными точками зрения, можно более детально погрузиться в анализ, открыть для себя что-то новое, возможно даже и начать сомневаться в первоначальном мнении. Проанализировав факты, нельзя не отметить, что освещение культурных тем становится всё шире, появляется больше критики и различных оценок действительности.

Важно, чтобы информация была достоверной и, насколько это возможно для критики, объективной. Учитывая всё вышеописанное в дипломной работе, можно прийти к выводу, что влияние арт-журналистики на общество огромное, а присутствие таких материалов на полосах общественно-политических изданий положительно сказывается на развитии общества.

В данной дипломной работе в первой главе были описаны основные моменты развития арт-журналистики в исторической ретроспективе, рассмотрен теоретический аспект, а также проанализированы мировые исследования на тему освещения культурной тематики в средствах массовой информации. Во второй главе дипломной работы была описана важность присутствия на рынке СМИ специализированных арт-изданий, а также проанализированы материалы вышеописанных газет и журналов.

Основное внимание было нацелено в сторону газеты «Літаратура і мастацтва», так как именно в ней освещаются разноплановые культурные события, происходящие в Республике Беларусь.

Было выявлено, что культурная тематика в современной белорусской медиасфере освещается очень детально, присутствует глубокий анализ и достоверные факты в критике, в событийных же материалах присутствует не так много эмоциональности, использование эпитетов, междометий и подобных средств сведено к минимуму. У некоторых авторов присутствуют канцеляризмы, однако это не отменяет того, что материалы написаны так, что их хочется дочитать до конца.

Стоит отметить, что большинство текстов как в специализированных, так и в неспециализированных изданиях написаны последовательно и логично, структура правильная: один абзац плавно перетекает в другой. Не было обнаружено ни одной грамматической, пунктуационной и синтаксической

ошибки, а учитывая то, что сотрудники работают очень оперативно, можно сделать вывод, что в штате находятся профессионалы своего дела.

В ходе дипломной работы была определена специфика отражения культурной тематики в современных СМИ Беларуси в условиях тенденций их развития, описаны основные аспекты.

Также был проведён сравнительный анализ двух типов издания: специализированных и неспециализированных. К первой группе принадлежат такие издания, как «Літаратура і мастацтва», «На экранах», «Полымя», ко второй же принадлежат общественно-политические издания. К примеру, «СБ. Беларусь сегодня», «Звязда», «7 дней» и другие.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Арутюнова, Н.Д. Язык и мир человека/ Н. Д. Арутюнова. М.: Языки славянской культуры. 1998, -560 с.
2. Бондарева, Е.Л. Освещение литературы и искусства в СМИ/ Е.Л. Бондарева, Минск: БГУ, 2004, - 117 с.
3. Вакурова, Н.В. Жанр рецензии как форма PR: Журналистика в 2008 году: общественная повестка дня и коммуникативные практики СМИ/ Н.В. Вакурова, М.: МедиаМир, 2009, - 450 с.
4. Гаранина, Н.С. Стилль русской театральной критики. Учебно-методическое пособие/ Н.С. Гаранина, М: МГУ, 1970. 80 с.
5. Галимова, Е.Ш., Цветова, Н.С. Динамика медиапрезентации одного литературного феномена/ Е.Ш. Галимова, Н.С. Цветова, СПб: Вестник Санкт-Петербургского университета, 2017, - 440с.
6. Говорухина, Ю.А. Русская литературная критика на рубеже XX–XXI веков/ Ю.А. Говорухина, Красноярск: Сиб. фед. ун-т, 2012, - 358 с.
7. Денисов А.В. Музыкальный язык: структура и функции/ А.В. Денисов, СПб: Наука, 2016,- 207 с.
8. Добросклонская, Т.Г. Массмедийный дискурс как объект научного описания/ Т.Г. Добросклонская, Научные ведомости БелГУ. Серия «Гуманитарные науки». 2014. № 13 (184). Вып. 22. С. 203–210.
9. Зубченок, Н.А, Слука, О.Г. Белорусская журналистика/ Н.А. Зубченок, О.Г. Слука, Минск: БГУ, 2015, - 185 с.
10. Каверина, Е.А. Художественные журналы начала и конца XX столетия: к вопросу актуальности культурного диалога / Эстетика сегодня: состояние, перспективы/ Е. А. Каверина, СПб: СПбГПУ им. Герцена, 2000. С. 37–40.
11. Каган, М.С. Искусствознание и художественная критика/ М.С. Каган, СПб: Петрополис, 2011, - 527 с.
12. Кадырова, С.В., Немцева, Е.А., Тульчинский, Г.Л. Self-management в сфере культуры и искусства/ С.В. Кадырова, Е.А. Немцева, Г. Л. Тульчинский, СПб: «Лань»-«Планета музыки», 2013, - 224 с.
13. Карпилович, Т. П. Медиатекст и культура/Т.П. Карпилович, Минск: МГЛУ, 2015, - 168 с.

14. Коняева, Ю.М. «Звездная персона» в арт-журналистике: стилистико-речевая репрезентация коммуникативного сценария/ Ю.М. Коняева, СПб: Наука, 2015, - 92 с.
15. Коняева, Ю.М. Творческая личность в арт-медиадискурсе/ Ю.М. Коняева, СПб: Культура, 2015, 148 с.
16. Кулка, И. П. Психология искусства/ И.П. Кулка, Харьков: Гуманитарный центр, 2014, -560 с.
17. Лапшина, Г.С. Искусство глазами журналиста. Монография/Г.С. Лапшина, М.: Флинта-Наука, 2016, - 280 с.
18. Марьина, Л.П. Журналистика и культура: динамика взаимодействия/ Л.П. Марьина, Львов: ПАИС, 2013, -127 с.
19. Набиева, Е.А. Рецензия как публицистический жанр. Монография/ Е.А. Набиева, М.: Флинта-Наука, 2015, - 156 с.
20. Новикова, А.А. Арт-журналистика в современной медиасреде: между пиаром и перформансом/А.А. Новикова, Век информации. 2018. № 2 С. 85–86.
21. Перхин, В.В. «Открывать красоты и недостатки...» Литературная критика от рецензии до некролога. Серебряный век/ В.В. Перхин, СПб: «Лицей», 2004. 256с.
22. Руденко, Ю.К. Художественная культура/ Ю.К. Руденко, СПб: Наука, 2006, - 252 с.
23. Саенкова, Л.П. Литературно-художественная критика и журналистика: историко-культурный контекст/ Л.П. Саенкова, Вестник БДУ. Серия 4. 2009. № 1. С. 87–92.
24. Самсонова, А.А. Речевая репрезентация оценки литературного произведения в журналистской рецензии / А.А. Самсонова, Вестник Санкт-Петербургского государственного университета технологии и дизайна. Серия 2. Искусствоведение. Филологические науки. 2016. № 4. С. 106–110.
25. Сидякина, А. М. Художественно-просветительские периодические издания. Журналистика сферы досуга/ А.М. Сидякина, СПб: Наука, 2012, -236с.
26. Сметанина, С.И. Медiateкст в системе культуры. Монография/ С.И. Сметанина, СПб:Михайлова, 2002, - 383 с.
27. Тычко, Г. К. Таямніца слова. Літаратурна-мастацкая творчасць : дапаможнік/ Г. К. Тычко. – Мінск : БДУ, 2016. – 175 с.
28. Цветова, Н.С. Современная медиажурналистика: путь к покупателю/ Н.С. Цветова, СПб: ВВМ, 2013, - 230 с.
29. Цветова, Н.С. Арт-портрет: интенционально-стилистическая характеристика, СПб: ВВМ, 2014, 165 с.

30. Цветова, Н.С. Искусство в массмедиа/ Н.С. Цветова, СПб: ВВМ, 2015, - 230с.
31. Шпильная, Н.Н. Не ешь меня, я тебе песенку спою, или как пишутся тексты. Эстетическая и массовая коммуникация: вопросы теории и практики/ Н.Н. Шпильная, М: Флинта-наука, 2012, - 240с.

Проанализированные в дипломной работе материалы газеты «Літаратура і мастацтва»

Чатырохмоўны праект

Пятнаццаць членаў Гомельскага абласнога аддзялення СПБ удзельнічаюць у міжнародным праекце мастацкіх перакладаў «Славянская вясёлка», які аб'ядноўвае беларускіх, расійскіх, украінскіх і балгарскіх літаратараў. Курыруе праект старшыня абласной суполкі Уладзімір Гаўрыловіч — кіраўнік міжнароднага праекта па збліжэнні славянскіх літаратараў «Берагі дружбы» па Рэспубліцы Беларусь.

У чэрвені гэтага года Міністэрства інфармацыі і Саюз пісьменнікаў Беларусі прапанавалі Савету абласнога аддзялення СПБ наладзіць творчае супрацоўніцтва паміж украінскімі, балгарскімі, рускімі і беларускімі літаратарамі і ажыццявіць

узаемныя пераклады твораў на свае родныя мовы.

У выніку паўгадавой працы быў падрыхтаваны першы зборнік паэзіі і прозы балгарскіх пісьменнікаў у перакладзе беларускіх, украінскіх і расійскіх літаратараў — ажно на чатырыста старонак. Завяршаецца праца па выданні кнігі перастварэнняў «Славянская вясёлка», яе выпуск ажыццяўляецца за кошт дабрачынных сродкаў з балгарскага боку. Першая прэзентацыя, як мяркуецца, пройдзе вясной у кожнай з краін-арганізатараў. Магчыма, будзе і сумесная прэзентацыя, калі ўдзельнікі цікавага чатырохмоўнага праекта здолеюць сабрацца разам.

Тым часам гомельскія літаратары, завяршыўшы пераклады

тэкстаў балгарскіх і ўкраінскіх твораў, падрыхтавалі для чарговага выпуску «Славянскай вясёлкі» свае вершы і прозу і даслалі іх украінскім і балгарскім калегам. Мяркуецца, што цяпер справа пойдзе значна хутчэй, бо сваім калегам беларусы прапанавалі творы на беларускай і рускай мовах. Ужо летам можа з'явіцца і беларускі нумар «Славянскай вясёлкі».

Як адзначае Уладзімір Гаўрыловіч, праца над перастварэннямі прынесла яму, яго калегам і ўсім, хто ўдзельнічае ў праекце, вялікае задавальненне. Дзякуючы агульным намаганням з друку выйдучь унікальныя кнігі, створаныя тымі, для каго мір, сяброўства, братэрства — не проста словы.

Мікалай ІГНАТОВІЧ

Узнагароды — віцебскім творцам

Напярэдадні Новага года ў Віцебскай абласной бібліятэцы імя У. І. Леніна адбылася ўрачыстая цырымонія ўручэння абласных літаратурных прэмій імя Уладзіміра Караткевіча і Петруся Броўкі.

Найлепшых вызначала журы, у склад якога ўвайшлі прадстаўнікі абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі, упраўлення ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі, упраўлення адукацыі Віцебскага аблвыканкама, паведамлілі ў прэс-службе Віцебскага абласнога аддзялення СПБ.

Пяць аўтараў сталі лаўрэатамі прэміі імя Уладзіміра Караткевіча. У намінацыі «Прапаганда жыцця і творчасці Уладзіміра Караткевіча» перамог Аркадзь Русецкі — за шматгадовую папулярную творчасць класіка і кнігу «Уладзімір Караткевіч: Яго зорка не згасне ніколі... (Спроба літаратурнай біяграфіі)». У намінацыі «Паэзія» прэмію атрымала Тамара Краснова-Гусачэнка за кнігу «Будзем жыць...», у намінацыі «Проза» — Галіна і Сяргей Трафімавы за кнігу «Мой родны кут» і Ганна Навасельцава за кнігу «Калі цябе спаткала казка».

Лаўрэатамі літаратурнай прэміі імя Петруся Броўкі сталі Галіна Загурская — у намінацыі «Паэзія» за зборнік вершаў «Бераг зарападаў», Маіна Бабарыка — у намінацыі «Літаратура для дзяцей» за кнігу «Элграф і чароўныя нажніцы», Зоя Наваенка ў намінацыі «Проза» за кнігу «Дзяцінства ў тумане вайны».

Прэмію Тамары Красновай-Гусачэнцы ўручае Уладзімір Пенін.

Пераможцаў прэміі павіншавалі намеснік старшыні Віцебскага аблвыканкама Уладзімір Пенін, загадчык упраўлення культуры аблвыканкама Пётр Падгурскі і старшыня Віцебскага абласнога аддзялення СПБ Тамара Краснова-Гусачэнка, якая прачытала вершы са зборніка «Будзем жыць...» і пажадала пераможцам новых творчых поспехаў.

Міра ІЎКОВІЧ

Фота прадастаўлена абласным аддзяленнем СПБ

Сярод найлепшых чытальнікаў...

У Мемарыяльнай зале пісьменнікаў Беларусі, што ў Доме літаратара, адбылося ўрачыстае мерапрыемства — падвядзенне вынікаў Мінскага гарадскога конкурсу чытальнікаў патрыятычнай паэзіі, прысвечанага 75-годдзю Вялікай Перамогі.

У творчым спаборніцтве бралі ўдзел звыш 1700 вучняў і студэнтаў сталіцы. У фінале спаборнічалі 47 чытальнікаў, 22 з іх сталі пераможцамі і лаўрэатамі ў чатырох узроставых катэгорыях. Да мерапрыемства далучыліся настаўнікі і бацькі канкурсантаў. Дыпломы, статуэткі, медалі і памятныя падарункі ўручылі старшыня Мінскага гарадскога аддзялення СПБ, старшыня журы Міхась Пазнякоў, а таксама мастацкі кіраўнік Тэатра паэзіі артыстка эстрады Вольга Багушыньска і рэжысёр гэтага тэатра Адрыян Багушыньскі.

Першае месца сярод малодшых школьнікаў журы прысудзіла Сцяпану Панцялееву і Аляксею Комару з СШ № 82; Ангеліне Мацяс, вучаніцы СШ № 168 — сярод вучняў сярэдняга школьнага ўзросту; Вікторыі Лявонавай і Лізавета Сімаковай — вучаніцам СШ № 168 (сярод старшакласнікаў) і Злаце Захарэўскай — студэнтцы факультэта пачатковай адукацыі БДПУ імя Максіма Танка (сярод студэнтаў).

Уладальнікамі Гран-пры сталі 8 чалавек. Сярод малодшых школьнікаў — вучань СШ № 134 Роберт Багушыньскі; сярод вучняў сярэдняга школьнага ўзросту — вучаніцы гімназіі № 35 Кацярына Панфілава, Юльяна Шпілеўская і Меланія Якімава; сярод старшакласнікаў — вучаніца гімназіі № 35 Дарына Ананіч, вучаніца СШ № 26 Дар'я Абрамава і вучань СШ № 168 Павел Шастакоў; сярод студэнтаў — навучэнка факультэта пачатковай адукацыі БДПУ імя Максіма Танка Вікторыя Такушэвіч.

Пяць другіх месцаў было прысуджана Яраславу Байкову (гімназія № 35); Мікіту Локуну і Кацярыне Молаш з гімназіі № 35; Кацярыне Андрукевіч і Галіне Бялінінай (студэнткам факультэта пачатковай адукацыі БДПУ імя Максіма Танка). Тры трэція месцы дасталіся Лізавета Садковіч, Ульяне Васюк і Яне Тышкевіч з гімназіі № 35.

Ганаровыя граматы МГА СПБ і падарункі былі ўручаны педагогам, якія падрыхтавалі найбольш лаўрэатаў конкурсу, — Наталлі Лойка (гімназія № 35), Валянціне Драбышэўскай (СШ № 168), Ганне Красоўскай (СШ № 82), Ірыне Буторынай (БДПУ імя Максіма Танка).

Акрамя гэтага, па выніках конкурсу Роберт Багушыньскі, Меланія Якімава, Дарына Ананіч, Дар'я Абрамава, Вікторыя Такушэвіч атрымалі пасведчання пазаштатных артыстаў Тэатра паэзіі, створанага ў 2016 годзе сталічным аддзяленнем СПБ.

Павел КУЗЬМІЧ

Новыя сэнсы

Пра важнасць асобнага чалавека ў бурлівым віры гісторыі разважалі падчас прэс-канферэнцыі «Гістарычныя асобы ў літаратуры. Кніжныя праекты ад выдавецтва “Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі”, выпушчаныя ў 2020 годзе», прымеркаванай да наступнай — XXVIII Мінскай міжнароднай кніжнай выстаўкі-кірмашу. У сустрэчы, якая прайшла ў прэс-цэнтры Дома прэсы, узялі ўдзел Вольга Ваніна, дырэктар выдавецтва «БелЭН», і Наталля Голубева, пісьменніца, сцэнарыст, кандыдат гістарычных навук, лаўрэат Нацыянальнай літаратурнай прэміі.

— Калі мы разважаем пра гісторыю, а таксама культуру нашай краіны, так ці інакш абавіраемся на тых, хто гэтую гісторыю вяршыў, — зазначыла Вольга Ваніна. — Тэматыка, звязаная з гістарычнымі постацямі, актыўна падтрымліваецца ў нашым выдавецтве на працягу ўсяго існавання. Мы выдаём шмат кніг, якія так ці інакш расказваюць пра жыццё і дзейнасць знакамітых беларусаў.

Сярод такіх — выданні, што ўваходзяць у серыі для школьнікаў, напрыклад, «Асветнікі Беларусі» і «Гісторыя для школьнікаў». Апошняя серыя прадстаўляе звесткі даволі лаканічна і максімальна даступна, у выданнях змешчана шмат архіўных фотаздымкаў, адметных ілюстрацый, а таксама карцін мастакоў таго часу. Летась былі выпушчаны кнігі пра Міхаіла Клеафаса Агінскага, Усяслава Чарадзея. З’явілася і выданне, прысвечанае панфілаўцам. Па меркаванні дырэктара выдавецтва, праекты, якія распавядаюць пра выдатных асоб, могуць станоўча паўплываць на светапогляд вучняў, паказаць пазітыўны прыклад таго, як трэба ставіцца да працы

і пераадольваць цяжкасці — гэта сваасаблівае праграмаванне на дарослае жыццё.

Калі казаць пра больш грунтоўныя праекты, то нядаўна пабачыла свет, па вызначэнні стваральнікаў, даволі складаная персанальная энцыклапедыя пра жыццё і творчасць Уладзіміра Караткевіча, якая налічвае больш як тысячу артыкулаў. Змешчаны на старонках выдання і некаторыя даследаванні творчасці класіка. За апошнія некалькі гадоў у выдавецтве выйшлі дзве кнігі аўтарства Наталлі Голубевай — «Кірыл Мазураў. Пра што маўчаў час» і «Надзея Грэкава. Міхаіл Малінін. Час памятаць».

— Я вельмі ўдзячная выдавецтву «Беларуская энцыклапедыя імя Петруся Броўкі» за тое, што пачынаем вяртацца да гісторыі XX стагоддзя, прытым у ракурсе пераасэнсавання, — падкрэсліла Наталля Голубева. — Апошнім часам мы шмат казалі пра нашых выдатных дзеячаў больш ранніх перыядаў — гэта было заканамерна, бо некаторыя адрэзкі айчыннай гісторыі ў савецкі час былі крыху аддалены ад сучасніка, ідэалагізаваны. Але зараз наспела неабходнасць расказаць пра складанае, неадназначнае, драматычнае, вялікае XX стагоддзе, якое яшчэ патрабуе вывучэння.

Што тычыцца Мінскай кніжнай выстаўкі-кірмашу, то Наталля Голубева распавяла, што ў Нацыянальнай бібліятэцы плануецца правядзенне круглага стала, прысвечанага ролі асобы ў кантэксце сучасных падзей і на аснове гістарычнага вопыту. Мерапрыемствы, якія мяркуюе арганізаваць «БелЭН», так ці інакш будуць звязаны з профільнымі выданнямі па гісторыі, мастацтве, духоўнай культуры Беларусі. Прадстаўляць на выстаўцы і шматлікія дзіцячыя кнігі.

Яўгенія ШЫЦЬКА

Адбылося пасяджэнне праўлення Беларускага дзіцячага фонду. Гэта галоўная ў краіне грамадская арганізацыя, якая падтрымлівае дзяцей у цяжкіх жыццёвых сітуацыях: пры небяспецы ў сям’і, сур’ёзных праблемах са здароўем і іншых. Таксама сярод задач фонду — работа з прыёмнымі бацькамі і дзіцячымі дамамі сямейнага тыпу.

Кіраўніцтва фонду прадставіла вынікі за 2020 год, а таксама вынесла на абмеркаванне падрыхтоўку да справаздачна-выбарчай канферэнцыі, якая запланавана на канец 2021 года. Дзеля бяспекі падчас пандэміі рэгіянальныя прадстаўнікі арганізацыі прысутнічалі на пасяджэнні дыстанцыйна, па відэасувязі.

Дырэктар фонду Аляксандр Трухан распавёў аб праектах, якія былі рэалізаваны на працягу студзеня-лістапада мінулага года. Сярод іх — даследаванне здароўя зроку ў дзяцей з рэгіянальных школ, вынікі якога былі накіраваны ў міністэрствы; арганізацыя адпачынку і ўмацавання

здароўя ў беларускіх здраўніцах для дзяцей з дзіцячых дамоў сямейнага тыпу і іх прыёмных бацькоў; забеспячэнне тэхнікай кардыялогіі ў НПЦ дзіцячай хірургіі; праект па падтрымцы жанчын, якія выхоўваюць дзяцей у дзіцячых дамах сямейнага тыпу. На жаль, праз пандэмію шэраг свят і летніх аздаўляльных мерапрыемстваў давалося адмяніць.

Адбылася важная падзея ў жыцці арганізацыі. Уладзімір Ліпскі займаў пасаду старшыні праўлення 32 гады, з самага заснавання фонду. На пасяджэнні ён папрасіў праўленне вызваліць яго ад пасады і склаў свае паўнамоцтвы ў выніку галасавання. Шматгадовая праца Уладзіміра Ліпскага была адзначана асаблівай ўзнагародай Беларускага дзіцячага фонду і Падзякай Міністэрства адукацыі за шматгадовую працу па падтрымцы дзяцей, якія аказаліся ў складаных жыццёвых абставінах, за сямейнае выхаванне дзяцей, якія засталіся без апекі бацькоў. Падзяку перадаў намеснік міністра інфармацыі Аляксандр Калдубай, які ўдзельнічаў у пасяджэнні. Ён адзначыў, што

праца Уладзіміра Ліпскага паўплывала і на яго асабістае сталенне. Галоўная ўзнагарода, якой была адзначана грамадская дзейнасць пісьменніка, — ганаровае званне «Рыцар дзяцінства», прысуджанае Міжнароднай асацыяцыяй дзіцячых фондаў. Дыплом Гонару, рыцарскую мантыю і шпагу Уладзіміру Ліпскаму таксама перадаў Аляксандр Калдубай.

Гэтая адзнака заснавана Расійскім дзіцячым фондам і ўручаецца з 1995 года людзям, якія здзейснілі подзвіг дзеля выратавання жыцця дзяцей або зрабілі асаблівы ўнёсак у абарону сіроцкага дзяцінства. Сярод адзначаных гэтым званнем Уладзімір Ліпскі згадаў Іосіфа Кабзона і палкоўніка Вячаслава Бачарова, які стаў Героем Расіі пасля аперацыі па выратаванні ў Беслане, а таксама выказаў гонар, што такая ўзнагарода цяпер ёсць і ў Беларусі.

Пасяджэнне праўлення завяршылася галасаваннем, у выніку якога пасаду старшыні заняла Людміла Кандрашова, дырэктар Рэспубліканскага рэабілітацыйнага цэнтру для дзяцей-інвалідаў.

Ганна ІВАНОВА

Сярод узнагароджаных — літаратар

Урачыстая цырымонія ўручэння Прэміі імя А. І. Дубко за дасягненні ў галіне культуры і мастацтва адбылася ў Гродне. Лаўрэатам галоўнай абласной узнагароды ў намінацыі «Пісьменнік года» стаў член Саюза пісьменнікаў Беларусі Георгій Кісялёў за кнігу «Першая алімпійская чэмпіёнка з Гродна» пра славутую гімнастку Алену Валчэцкую.

На сцэне абласной філармоніі старшыня Гродзенскага аблвыканкама Уладзімір Каранік і ўдава Аляксандра Дубко Эма Нікіфараўна ўручылі ўзнагароды 14 прадстаўнікам творчых прафесій. Сярод іх — мастак, музыкант, артыст, бібліятэкар, народны майстар, выкладчык...

Кніга Георгія Кісялёва «Першая алімпійская чэмпіёнка з Гродна» — ужо другое выданне з тэматычнай серыі «Зоркі Гродзенскага спорту», аўтары якой становяцца лаўрэатамі Прэміі імя А. І. Дубко. Дарэчы, гэтая серыя ініцыявана кіраўніком прадстаўніцтва Нацыянальнага алімпійскага камітэта па Гродзенскай вобласці Аляксандрам Курловічам у 2015 годзе і з’яўляецца сумесным праектам спартыўных арганізацый Прынямання і Гродзенскага абласнога аддзялення СПБ.

Георгій Кісялёў з узнагародай.

Праект рэалізоўваецца пры падтрымцы спонсараў і абласных улад.

Дзмітрый РАДЗІВОНЧЫК,
фота аўтара

Новыя імёны, актуальныя фарматы

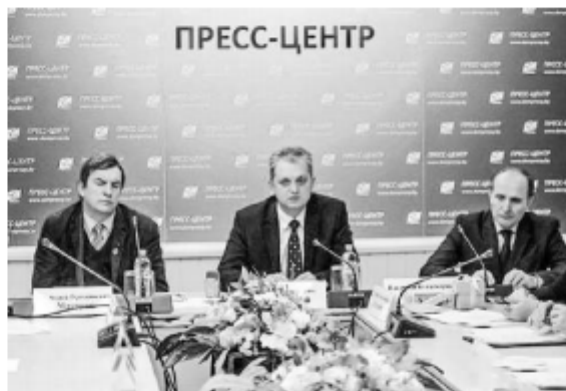
Ад сучасных коміксаў да вечнай класікі — літаратуру на любы густ можна будзе знайсці і набыць на стэндах XXVIII Мінскай міжнароднай кніжнай выстаўкі-кірмашу, якая пройдзе з 18 па 21 лютага ў Нацыянальным выставачным цэнтры «БелЭкспа». Чакаецца, што ўдзел прыме больш за 20 краін. Падрабязна аб праграме, удзельніках і асноўных мерапрыемствах расказаў намеснік міністра інфармацыі Ігар Бузоўскі падчас прэс-канферэнцыі, прысвечанай падрыхтоўцы і правядзенню кніжнага свята.

— На гэтай выстаўцы прапануюцца новыя ідэі, меркаванні не толькі ад яе арганізатараў, але і ад усіх удзельнікаў, якія будуць прэзентаваць літаратурныя праекты мінулага года і выданні, што з’явіліся сёлета. Аматараў кнігі і чытання чакаюць новыя імёны і фарматы. Наша краіна адзначае шматлікія юбілейныя даты беларускіх літаратараў, і гэта з’яўляецца нагодай для прэзентацыі вялікай колькасці кніжных праектаў ад беларускіх выдавецтваў. Эпідэміялагічная сітуацыя ўнесла карэктывы ў правядзенне мерапрыемства, сёлета некаторыя прадстаўнікі замежжа прысутнічаць не змогуць, аднак мы ўкаранілі новыя фарматы работы, у прыватнасці, многае будзе праводзіцца анлайн.

Сёлета — 30-годдзе стварэння Садружнасці Незалежных Дзяржаў, гэта паслужыла падставой для вызначэння цэнтральнага экспанента выстаўкі — СНД. Пляцоўка будзе сімвалічна аформлена ў стылі агульнага дома, які складаецца з асобных пакояў (між тым усе краіны захаваюць свае павільёны). У гасцёўні, напрыклад, наведвальнікі змогуць пазнаёміцца з найбольш яркімі кніжнымі праектамі, экспазіцыямі кніг, а таксама выданнямі-ўладальнікамі Гран-пры міжнароднага конкурсу «Мастацтва кнігі».

Нязменна самая запатрабаваная наведвальнікамі і пакупнікамі дзіцячая кніга. Так, у адпаведным пакоі будзе магчымасць не толькі ўбачыць навінкі, даведацца аб іх стварэнні, але і цікава правесці час бацькам з дзецьмі.

У кабінёце пісьменнікаў прадставяць найлепшыя кнігі ўсіх краін СНД па гісторыі, культуры, мастацтве, пройдуць сустрэчы з аўтарамі. Нацыянальны стэнд Беларусі будзе прадстаўлены

Падчас прэс-канферэнцыі.

імправізаванай творчай кухняй, гэта самая «кніжная» частка цэнтральнай пляцоўкі выстаўкі. Тут будзе экспанавацца максімальная колькасць кніг, выдадзеных за мінулы год у краіне, падкрэсліваюць арганізатары.

— Сёлета мы адзначаем тры буйныя юбілей: 100-годдзе з дня нараджэння Івана Шамякіна і Івана Мележа, а таксама 115-годдзе Кандрата Крапівы, — адзначыў падчас сустрэчы дырэктар выдавецтва «Мастацкая літаратура» Алесь Бадак. — Таму плануем не толькі прадставіць іх творы публіцы, але і запрасіць на сустрэчу з чытачамі сваякоў класікаў. Адрэагавалі запрашэнні дочкам Шамякіна — Таццяне і Алесі, яго ўнучцы Марыі, а таксама сваякам Мележа — дочкам Людміле і Ларысе і ўнуку — мастаку Івану Сямілетаву. Чакаем у гасцях

і ўнучку Кандрата Крапівы Алену Атраховіч.

На цэнтральнай сцэне па традыцыі пройдуць прэзентацыі найбольш значных кніжных праектаў, узнагароджанне пераможцаў нацыянальнага конкурсу «Мастацтва кнігі», міжнароднага конкурсу маладых літаратараў «Першацвет». Адно з галоўных запланаваных мерапрыемстваў — Міжнародны сімпозіум літаратараў «Пісьменнік і час», які запрасіць на сваю дыскусійную пляцоўку творчых людзей — прадстаўнікоў пісьменніцкіх колаў з розных краін для сустрэч, выступленняў. Будзе весціся і анлайн-трансляцыя на YouTube-канале, а значыць — магчымасць адрасаваць пытанні непасрэдна ўдзельнікам.

Імпрэзы па традыцыі пройдуць не толькі на пляцоўках выставачнага комплексу, але і ў кнігарнях, бібліятэках, музеях. Чакаюцца прэзентацыі, аўтограф-сесіі, сустрэчы з аўтарамі, майстар-класы і іншае. У тэатрах і кінатэатрах, на тэлеканалах у дні работы выстаўкі пройдуць паказы фільмаў, спектакляў паводле твораў вядомых пісьменнікаў Беларусі і іншых краін.

Робочы дзень выстаўкі, якая сёлета будзе доўжыцца на адзін дзень меней, працягнута на гадзіну. Такім чынам, у першыя дні, з 18 да 20 лютага, форум будзе працаваць з 10 да 20 гадзін, 21 лютага — з 10 да 18 гадзін. Адкрыццё запланавана на 18 лютага а 12-й гадзіне, закрыццё — 21 лютага а 17-й гадзіне. Арганізатарамі выстаўкі-кірмашу выступаюць Міністэрства інфармацыі, Мінгарвыканкам, ААТ «Белкніга», ТАА «Макбел». Яны, дарэчы, забяспечаць работу бясплатнага паэтычнага аўтобуса, які будзе рухацца ад станцыі метро «Няміга» да выставачнага цэнтра. Гэта дазволіць ахвотным даехаць да месца правядзення выстаўкі і паслухаць вершы беларускіх паэтаў у аўтарскім выкананні.

Яўгенія ШЫЦЬКА

Новы статус творцаў

Савет Гомельскага абласнога аддзялення СПБ падвёў вынікі індыўідуальнай творчай і грамадскай дзейнасці пісьменнікаў рэгіёна ў 2020 годзе.

З нагоды аб'яўлення на Гомельшчыне 2021-га Годам класічнай літаратуры і чытання і дзеля актывізацыі творчай і грамадска-культурнай дзейнасці літаратараў было прынята рашэнне аб заснаванні звання «Пісьменнік года Гомельскага абласнога аддзялення ГА «Саюз пісьменнікаў Беларусі». Ганаровы статус атрымліваюць самыя актыўныя аўтары, якія стваралі цікавыя творы і шмат працавалі з чытачамі.

Разглядалася некалькі кандыдатур на вылучэнне і прысваенне статусу «Пісьменнік года». У выніку

Вольга Раўчанка.

было прынята рашэнне аб прысваенні гэтага звання.

Самай актыўнай пісьменніцай у намінацыі «Пераклады» прызнана

Вольга Раўчанка, якая выдала ледзя 6 кніг перастварэнняў замежных паэтаў на беларускую і рускую мовы. А ў намінацыі «Майстар слова» вызначыўся Міхась Сліва, які выдаў 5 кніг прозы, у тым ліку духоўна-асветніцкага характару.

Пра творчую і культурна-грамадскую дзейнасць палескіх творцаў на працягу года шмат пісалі сродкі масавай інфармацыі, як у Беларусі, так і за мяжой. Нягледзячы на складаную сітуацыю, звязаную з пандэміяй, пісьменнікі праводзілі творчыя сустрэчы з чытачамі, актыўна прапагандавалі мастацкае слова і чытанне.

**Уладзімір ГАЎРЫЛОВІЧ,
старшыня Гомельскага
абласнога аддзялення СПБ
Фота прадастаўлена абласным
аддзяленнем СПБ**

Літаратурны маніторынг

Напярэдадні XXVIII Мінскай міжнароднай кніжнай выстаўкі-кірмашу ў Доме прэсы па-разважалі аб папулярнасьці чытаньня сярод дзяцей і падлеткаў.

— Да дзіцячай літаратуры мы звычайна адносім кнігі для дашкольнікаў і малодшых школьнікаў, а мастацкая і навукова-папулярная для сярэдняга і старшага школьнага ўзросту выпадае, — пачаў размову начальнік упраўленьня выдавецкай і паліграфічнай дзейнасьці Міністэрства інфармацыі Беларусі Уладзімір Андрэевіч. — Часам складаецца ўражанне, што такіх кніг наогул няма. А яшчэ бацькі заўважылі, што ў сучасных дзіцячых выданьнях часта выкарыстоўваюцца дыялекты. Думаю, лепш вярнуцца да класічнай літаратурнай мовы.

Дырэктар Інстытута літаратуразнаўства імя Янкі Купалы Цэнтра даследаваньняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Іван Саверчанка нагадаў: 2021-ы абвешчаны годам народнага адзінства. Універсальныя каштоўнасьці — гуманізм, справядлівасьць, эстэтычная культура — гэта сімвалы народнага адзінства.

— Інстытут завяршыў чарговую праграму, разлічаную на 5 гадоў, — зазначыў Іван Саверчанка. — Адзін з вынікаў — выданні «Шэдэўры пісьменства літаратуры X—XVII стст.» і «Канцлер Леў Сапегі». Упэўнены, кожны беларус павінен не толькі ведаць пра існаваньне твораў Кірылы Тураўскага, але і прачытаць іх сам. Як і тэксты першадрукара Скарыны, яго прадмову да Бібліі. Што датычыцца Сапегі, праз гэтую асобу людзі пазнаёмяцца з высокай прававой культурай і досведам дзяржаўна-творчасьці.

Па меркаваньні начальніка ўпраўленьня маніторынгу якасьці адукацыі навукова-метадычнай установы «Нацыянальны інстытут адукацыі» Міністэрства адукацыі Беларусі Вячаслава Караткевіча,

літаратура адыгрывае вядучую ролю ў фарміраванні чалавека, яго прафэсійнай дзейнасьці ў сацыюме. Адзін з найважнейшых этапаў знаёмства з літаратурай — атрыманьне менавіта агульнай сярэдняй адукацыі. Гэта час фарміраваньня ўніверсальных навываў і стварэньня сістэмы маральна-этычных каштоўнасьцей.

— Найважнейшыя крэтэрыі адбору тэкстаў для навучальных праграм — мастацкі ўзровень, вытрыманасьць часам і дэдактычны патэнцыял, — зазначыў Вячаслаў Караткевіч. — Акрамя падручнікаў, НІА рыхтуе серыю дапаможнікаў «Кампетэнтнасны падыход», якія дапамагаюць крыху інакш паглядзець на той ці іншы твор. На сайце НІА ўжо шмат гадоў працуе раздзел «Кнігасвет» — сваеасаблівая пляцоўка, дзе можна пазнаёміцца з літаратурнымі навінкамі і рэцэнзіямі на іх.

На яшчэ адну праблему звярнула ўвагу першы намеснік старшыні Саюза пісьменьнікаў Беларусі Алена Стэльмах, якая лічыць, што ёсць недапрацоўкі ў рабоце з бацькамі.

— Калі дарослыя самі не ведаюць сучасных аўтараў, то што казаць пра дзяцей? — падкрэсліла літаратар. — Такія мерапрыемствы, як выстаўка-кірмаш, і праводзяцца дзеля таго, каб выправіць сітуацыю. У яе межах адбудзецца міжнародны круглы стол з удзелам дзіцячых пісьменьнікаў. Мы правядзем таксама акцыю «Кніга — для сябра», каб перадаць выданні ў школу-інтэрнат. Дарэчы, падчас правядзеньня выстаўкі-кірмашу ў кожнай кніжніцы будзе ладзіцца выстаўка «Адкрыў для сябе дзіцячую беларускую кнігу», а на базе Цэнтральнай дзіцячай бібліятэкі імя М. Астроўскага адбудзецца круглы стол, прысьвечаны дзіцячаму чытанню.

Удзельнікі прэс-канфэрэнцыі нагадалі дэвіз выстаўкі: «Кніга аб'ядноўвае людзей і народы» і запрасілі ўсіх яе наведаць.

Аляксандра ГРАМЫКА

Непарушная сувязь

На Добрушчыне прайшлі ўрачыстасці з нагоды 100-гадовага юбілею народнага пісьменніка Беларусі Івана Шамякіна. Сярод удзельнікаў мерапрыемства — члены Гомельскага абласнога аддзялення СПБ на чале са старшынёй Уладзімірам Гаўрыловічам, кіраўнікі абласной універсальнай бібліятэкі, раённых грамадскіх аб'яднанняў, землякі творцы.

Святочныя мерапрыемствы распачаліся ў Добрушскім раённым краязнаўчым музеі, дзе госці і жыхары краю азнаёміліся з экспазіцыяй, прысвечанай славіце земляку. Навуковыя супрацоўнікі ўстановы прадставілі імправізаваны рабочы кабінет Івана Пятровіча — яго кнігі, падарункі дабрушанам у розны час, машынку, на якой друкаваліся радкі шматлікіх твораў класіка.

У аграгарадку Карма, дзе нарадзіўся Іван Шамякін, гасцей і жыхароў паселішча каля мемарыяльнага бюста Івану Шамякіну побач з Домам культуры сустракала незвычайная ганаровая варта: вучні Кармянскай СШ трымалі ў руках самыя вядомыя выданні класіка. Яны ж чыталі вершы-прысвячэнні. Затым прысутныя ўсклалі кветкі да помніка.

Юбілейныя ўрачыстасці былі прадоўжаны ў Кармянскай сельскай бібліятэцы, якая пяць гадоў носіць імя Івана Шамякіна. Тут на пастаяннай аснове працуе выстаўка, прысвечаная жыццю і творчасці пісьменніка. Уражвае колькасць фотаматэрыялаў, кніг з аўтаграфамі літаратара.

— Іван Пятровіч да апошніх дзён меў непарушную сувязь з роднай зямлёю, — зазначыў Уладзімір

Фота з сайта vobrushe.by

Гаўрыловіч. — Многіх здольных маладых літаратараў, цяпер вядомых пісьменнікаў, ён падтрымліваў добрым словам, парадай. Заўсёды шчыра прымаў у сябе дома землякоў, распытваў пра ўсё, што адбывалася на малой радзіме. І гэта дапамагала яму адчуваць подых жыцця, каб ствараць сапраўды народныя мастацкія творы.

На юбілейнай вечарыне гучала шмат цёплых успамінаў аб сустрэчах з Іванам Шамякіным. Літаратары і аматары мастацкага слова прачыталі свае паэтычныя прысвячэнні класіку. Завяршылася падзея ўручэннем дыпламаў пераможцам анлайн-конкурсу сярод юных чытальнікаў твораў Івана Шамякіна Добрушскага краю.

Улад ПРЫАЗЁРНЫ

У НОВЫ ГОД — 3 класікай

Гомельскае абласное аддзяленне СПБ на працягу 15 гадоў ладзіць творчыя мерапрыемствы, прысвечаныя знакавым для вобласці і краіны літаратарам. У розны час праходзілі гады народных пісьменнікаў Івана Мележа, Івана Шамякіна, Івана Навуменкі і Андрэя Макаёнка, а таксама імпрэзы, прысвечаныя Анатолію Грачанікаву, Івану Сяркоў і Дзмітрыю Кавалёву.

У межах гэтых падзей пісьменніцкая суполка ажыццявіла выпуск рэгіянальных і міжнародных альманахаў, калектыўных зборнікаў паэзіі і прозы, рэалізавала шэраг памятных праектаў, накіраваных на ўвечанне памяці пісьменнікаў-землякоў.

Напрыклад, былі ўсталяваны мемарыяльныя дошкі на дамах, дзе жылі Іван Сяркоў і Анатоль Грачанікаў. Пісьменнікі рэгіёна ўдзельнічалі ў зборы матэрыялаў для стварэння шэрагу выставак у музеях, мемарыяльных пакояў, прысвечаных жыццю і творчасці калег-папярэднікаў.

На працягу апошніх трох гадоў у межах Года малой радзімы ладзіліся маштабныя мерапрыемствы, звязаныя з дзіцячай літаратурай. Найперш яны былі скіраваны на папулярызаванне творчасці сучасных пісьменнікаў, якія пішуць для юных чытачоў. Дарэчы, менавіта ў гэты перыяд многія члены пісьменніцкай арганізацыі актыўна пачалі ствараць творы для дзіцячай аўдыторыі. Выйшлі дзясяткі займальных кніг для дашкольнікаў і падлеткаў, прэзентацыі якіх ладзіліся ў розных аўдыторыях і, бясспрэчна, запомніліся не толькі маленькім чытачам, але і дарослым.

Сёлета ў абласным аддзяленні СПБ вырашылі не адмаўляцца ад добрай традыцыі: 2021-ы абвешчаны Годам класічнай літаратуры і чытання.

— І гэта невыпадкова, — зазначыў старшыня абласнога аддзялення СПБ Уладзімір Гаўрыловіч. — Пісьменнікі рэгіёна імкнуцца скіраваць увагу чытачоў на творчую спадчыну народных пісьменнікаў Беларусі Івана Шамякіна і Івана Мележа. Дарэчы, у 2022-м мы збіраемся адзначыць 100-годдзе празаіка і паэта

Мікалая Гамолкі. Магчыма, Год класічнай літаратуры і чытання будзе прадоўжаны.

Рэалізуючы задуманае, праводзячы сустрэчы з чытачамі, літаратары заклікаюць не толькі чытаць, але і актыўна абмяркоўваць створанае майстрамі пяра, а таксама больш адкрываць для сябе класічныя творы рускай, украінскай і сусветнай літаратур. З мэтай папулярызавання чытання запланаваны дзясяткі цікавых мерапрыемстваў. У аддзяленні ўпэўнены, што сапраўды-мі памочнікамі ў рэалізацыі задуманага, як гэта было і заўсёды, стануць работнікі культуры, бібліятэкары, педагогі.

Асабліва ўвага пісьменніцкай арганізацыі скіравана на юныя таленты. Падводзяцца вынікі адкрытых абласных літаратурных конкурсаў «Сям'я — аснова шчасця і кахання» і «Белыя вішні і яблыні», прысвечаныя 100-годдзю І. Шамякіна і І. Мележа. Паступіла каля 300 эсэ, замалёвак і апавяданняў пісьменнікаў і пачынаючых аўтараў з усіх рэгіёнаў краіны. Як падкрэсліваў Уладзімір Гаўрыловіч, аргкамітэту і журы няпроста вызначыць пераможцаў, бо дасланыя на конкурсы творы моцныя і цікавыя. З мэтай падтрымкі самых таленавітых канкурсантаў у аддзяленні СПБ ужо задумаліся пра выданне спецыяльнага зборніка па выніках абодвух конкурсаў.

Па меркаванні старшыні абласнога аддзялення СПБ, папулярызаванне літаратуры і чытання — адна з прыярытэтных задач як дзяржавы, так і творчых арганізацый. Гэтая задача стане адной з ключавых не толькі ў грамадска-культурнай дзейнасці пісьменнікаў творчай суполкі, але і форуму — XVI Міжнароднага фестывалю-свята «Славянскія літаратурныя дажынкi-2021», які пройдзе ўвосень у новым фармаце. У межах фестывалю запланавана і канферэнцыя творчай і навуковай інтэлігенцыі Беларусі, Расіі і Украіны. Разам з III абласным фестывалем літаратуры «На Зямлі Кірылы Тураўскага», дзе тэма чытання будзе ў цэнтры ўвагі, гэтыя падзеі, безумоўна, стануць галоўнымі культурнымі і гуманітарнымі мерапрыемствамі падчас правядзення Года класічнай літаратуры і чытання.

Мікалай ІГНАТОВІЧ

Музейны пакой

адкрылі да 100-годдзя народнага пісьменніка Беларусі

На растоўскай зямлі з'явіўся куточак беларушчыны — тут створаны мемарыяльны літаратурна-этнаграфічны пакой народнага пісьменніка Беларусі Івана Мележа, паведаміў старшыня Гомельскага абласнога аддзялення СПБ Уладзімір Гаўрыловіч.

У 2017 годзе Пятрушынскай бібліятэцы, што ў Растоўскай вобласці, прысвоена імя Івана Мележа. Такое рашэнне прынята на заканадаўчым узроўні расійскага рэгіёна як вынік плённага творчага супрацоўніцтва гомельскіх літаратараў ды іх расійскіх калег.

Як удакладніў Уладзімір Гаўрыловіч, беларускія і расійскія пісьменнікі сябруюць даўно, актыўна працуюць у межах двух творчых праектаў — міжнароднага фестывалю-свята «Славянскія літаратурныя дажынкi» і міжнароднага фэсту-конкурсу паэзіі і паэтычных перакладаў «Берагі дружбы».

— Калі чатыры гады таму зайшла гаворка пра новы праект перакладаў, у якім напачатку ўдзельнічалі толькі гамельчане, а пасля далучыліся і паэты з усёй Беларусі, расійскі творца Леанід Север агучыў ідэю ўвекавечыць аднаго з пісьменнікаў беларусаў на яго малой радзіме, — адзначыў Уладзімір Гаўрыловіч. — Мы прапанавалі ўшанаваць памяць Івана Мележа: удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, быў цяжка паранены і лячыўся ў растоўскім шпіталі, затым быў адпраўлены ў тыл і камісаваны.

Прапанова аддзялення была накіравана кіраўніцтву расійскага рэгіёна, прынята, разгледжана і хутка рэалізавана: імя Івана Мележа летам 2017-га атрымала Пятрушынская сельская бібліятэка Няклінаўскага раёна Растоўскай вобласці. Тады з удзелам кіраўніцтва Гомельскага аддзялення СПБ у Пятрушыне ўрачыста адкрылі мемарыяльную дошку, а пісьменніцкая арганізацыя перадала ў дар кніжныя падарункі — творы Івана Мележа.

Час паказаў: цікавасць да творчасці класіка беларускай літаратуры ў расійскай глыбінцы год ад году расце. На базе кніжніцы, якая носіць яго імя, штогод ладзіліся канферэнцыі, імпрэзы, у тым ліку з гомельскімі творцамі, якія ўдзельнічалі ў фестывалі «Берагі дружбы».

А праз нейкі час па ініцыятыве супрацоўнікаў бібліятэкі і пры падтрымцы мясцовых улад, нацыянальна-культурнай аўтаноміі «Беларусы Растоўскай вобласці» і нацыянальна-культурнай аўтаноміі «Беларусы Кубані» было прынята рашэнне аб далейшай папулярызацыі творчасці беларускага пісьменніка і адкрыцці да яго 100-годдзя на базе гэтай кніжніцы мемарыяльнага музейнага пакоя. Годная ініцыятыва зноў аб'яднала творцаў і работнікаў культуры дзвюх краін. Па просьбе Савета аддзялення СПБ супрацоўнікі Хойніцкага краязнаўчага музея і мемарыяльнага літаратурнага музея Івана Мележа ў аграгарадку Глінішчы зрабілі шмат копій фотадакументаў, звязаных з жыццём і творчасцю пісьменніка-земляка, і накіравалі іх у Растоўскую вобласць.

Адкрыццё ж мемарыяльнага літаратурнага пакоя Івана Мележа запланавалі якраз на 100-годдзе народнага пісьменніка Беларусі. Удзельнікамі гэтай падзеі сталі няклінаўцы і гамельчане: пісьменнікі, супрацоўнікі бібліятэк і краязнаўцы, прадстаўнікі мясцовай улады дзвюх краін у анлайн-фармаце правялі міжнародны тэлемероправу, падчас якога ўрачыста адкрылі новую музейную экспазіцыю і абмеркавалі далейшае супрацоўніцтва.

Мікалай ІГНАТОВІЧ, фота аўтара

След у фарбах

Адзін з найбольш дзейсных шляхоў вывучэння літаратуры дзецьмі — магчымасць інтэрпрэтаваць, пераасэнсоўваць і выкарыстоўваць яе як нагоду для ўласнай творчасці. Так дзеці не проста чытаюць, але і засвойваюць тэкст на эмацыянальным узроўні, узроўні ўяўлення.

«Творчасць Тараса Шаўчэнкі вачыма юных мастакоў» — выстаўка з такой назвай адкрылася ў Цэнтральнай бібліятэцы імя Янкі Купалы. Імпрэза прымеркавана да дня нараджэння пісьменніка, які адзначаецца 9 сакавіка. Прадстаўлены карціны навучэнцаў мінскіх мастацкіх школ, удзельнікаў і пераможцаў шаўчэнкаўскіх конкурсаў малюнкаў. Выявы, створаныя юнымі мастакамі, адлюстроўваюць іх уласнае бачанне свету твораў Тараса Шаўчэнкі, погляд на яго герояў. Гэта ярскія, кампазіцыйна цікавыя работы, у якіх сустракаецца і звычайная дзіцячая манера малявання, і свосааблівыя вобразныя знаходкі.

На адкрыцці прысутнічала старшыня Мінскага грамадскага аб'яднання ўкраінцаў «Заповіт» Галіна Калужная. «Гэта было няпроста, бо дзеці не ведалі, хто такі Шаўчэнка. Мы прыходзілі ў мастацкія школы, распавядалі. Але ў дзяцей сваё бачанне, іншае ўспрыманне свету, менавіта яно цікавае. Мы думам, што падлеткі 13—14 гадоў бачаць творы Шаўчэнкі яркавей за прафесійных мастакоў», — распавяла Галіна Калужная пра правядзенне шаўчэнкаўскіх конкурсаў.

Яна падкрэсліла вялікае значэнне Тараса Шаўчэнкі для Украіны, адзначыла, што гэта творца, без якога Украіну немагчыма ўявіць. Яго творы сталі не толькі нацыянальным, але і сусветным літаратурным здабыткам.

Фота Кастуся Дробава.

Слова мае Галіна Калужная.

Бачанне дзяцей, іх трапяткое і ўважлівае стаўленне да творчасці Шаўчэнкі пацвердзіла гэтае значэнне.

У адкрыцці выстаўкі ўзялі ўдзел іншыя прадстаўнікі ўкраінскай дыяспары, у тым ліку Першы сакратар па пытаннях культуры Пасольства Украіны ў Рэспубліцы Беларусь Сяргей Салавей. Яркія фарбы на малюнках дзяцей, па яго меркаванні, сведчаць пра тое, што ва ўсіх творах паэта ёсць асаблівае святло і дабрыня.

На тэрыторыі Беларусі налічваецца 6 помнікаў Тарасу Шаўчэнку, і гэта паказвае, што вялікі след украінскі паэт пакінуў і ў Беларусі.

Ганна ІВАНОВА

Краіна ў фота і кнігах

Саюз пісьменнікаў
Беларусі і Выдавецкі дом
«Звязда» прэзентавалі
ў Магілёўскім абласным
мастацкім музеі імя
П. Масленікава праект,
прысвечаны Радзіме.

Блакітныя азёры, залатыя палі, купалы беларускіх храмаў — гэтымі простымі і мілымі сэрцу краявідамі можна любавалася бясконца. Такая святая прастата чапляе нават на фота. Магчыма, гэта і ёсць сакрэт таго, чаму выстаўка Уладзіслава Цыдзіка «Бачу Беларусь такой» карыстаецца нязменным поспехам паўсюль, дзе яна бывае: у Беларусі і за мяжой, на кніжных святах. А нядаўна на некаторы час наведася ў Магілёў, у абласны музей імя П. Масленікава, і стала часткай імпрэзы, якую арганізавалі для магільчан творчая група Саюза пісьменнікаў Беларусі і Выдавецкага дома «Звязда» разам з Магілёўскім аблвыканкамам.

— Жыхарам і гасцям нашага горада будзе вельмі карысна пазнаёміцца з яркай і запамінальнай экспазіцыяй, — азначыў намеснік старшыні Магілёўскага аблвыканкама Валерый Малашка. — Хочацца выказаць словы ўдзячнасці Саюзу пісьменнікаў Беларусі і Выдавецкаму дому «Звязда», якія актыўна суправаджаюць выстаўкі і іншыя значныя мерапрыемствы. Асабіста — першаму намесніку старшыні СПБ Алене Стэльмах за яе асветніцкую дзейнасць і ўдзел у мерапрыемствах, якія праходзяць на Магілёўшчыне.

Здымкі Уладзіслава Цыдзіка сталі ілюстрацыямі для некалькіх фотаальбомаў, якія пабачылі свет у Выдавецкім доме «Звязда»: «Зачараваны Беларуссю», «Бачу Беларусь такой», «Мая Радзіма».

Фотаальбом «Зачараваны Беларуссю», які выйшаў у 2016 годзе, суправаджаецца кранальнымі вершамі — невялічкімі прызнаннямі ў любові сваёй радзіме. Укладальнік кнігі Алена Стэльмах падбрала іх такім чынам, каб яны яшчэ больш узмацнялі ўздзеянне фотаздымкаў. У стварэнні аднайменнай з назвай фотавыстаўкі кнігі «Бачу Беларусь такой» задзейнічана 65 беларускіх літаратараў. А аўтарамі твораў да кнігі «Мая Радзіма», якая прысвечана Году малой радзімы, сталі 26 сучасных пісьменнікаў, сярод якіх — Навум Гальпяровіч, Мікалай Маляўка, Алесь Карлюкевіч і інш.

— Гі фотавыстаўка, і прэзентацыя выданняў — даніна павагі нашай Радзіме, у тым ліку такому чужоўнаму

Жанна Міус і Алена Белановіч атрымалі дыпламы
Выдавецкага дома «Звязда» за плённае супрацоўніцтва.

краю, як Магілёўшчына, — зазначыла Алена Стэльмах. — Сутнасць праекта, які ажыццяўляецца на працягу пяці гадоў, — любоў да Радзімы і жаданне зберагчы тое, што маем.

На імпрэзе была магчымасць пазнаёміцца і з іншымі кнігамі Выдавецкага дома «Звязда», у тым ліку дзіцячымі.

— Нашы акцыі накіраваны на падтрымку развіцця беларускай мастацкай літаратуры, адраджэння традыцый чытання, — адзначыла намеснік дырэктара — галоўнага рэдактара Выдавецкага дома «Звязда» Юлія Дашкевіч. — Вялікая ўвага надаецца дзецям. Для іх наша

выдавецтва сумесна з сеткай кніжных крам «Белкніга» і прадпрыемствам «Белсаюздрук» рэалізоўвае сумесны праект «Дзіцячая кніга са «Звяздой»». Гэта цыкл вельмі цікавых сустрэч з гульнямі, віктарынамі, конкурсамі.

Дарэчы, з выдавецтвам актыўна супрацоўнічаюць і аўтары Магілёўскага аддзялення СПБ, якое нядаўна адзначыла 15-годдзе свайго існавання.

— У ім пабачылі свет дзве мае кніжкі — «Дзіўныя дзеткі» і «Першакрасавіцкі суп», — распавяла магільчанка Жанна Міус. — Чатыры гады таму я даслала рукапіс ў выдавецтва, і мае творы прыйшліся даспадобы.

Алена Белановіч таксама супрацоўнічае з Выдавецкім домам «Звязда» ўжо не першы год. З 2008-га — пастаянная аўтарка часопісаў «Маладосць», «Полымя», «Нёман», яе вершы друкуе «ЛіМ». Летась у выдавецтве выйшла яе прыгодніцкая апавесць «Зоркі Раккігархі» — працяг апавесці, якая друкавалася ў часопісе «Маладосць» у 2014 пад назвай «Чамадан з кракадзілавай скуры».

— Гэта прыгоды, заснаваныя на дынамічных падзеях вакол старадаўняй зброі, якая незвычайным чынам трапіла на беларускую зямлю і яе трэба любой цаной знайсці і абяшходзіць, — звярнула аўтарка ўвагу на сюжэт сваіх кніжак.

Сюрпрызам для магільчан стала прысутнасць на імпрэзе народнага артыста Беларусі Эдуарда Ханка. Было цікава пачуць гісторыі з яго багатага на захапляльныя выпадкі і гучныя імёны жыцця.

Напрыканцы сустрэчы Алена Стэльмах і Юлія Дашкевіч уручылі дыпламы Выдавецкага дома «Звязда» шэрагу магільскіх аўтараў і супрацоўнікам бібліятэк.

Нэлi ЗiГУЛЯ, фота аўтара

На адмоўных нівах

Сёлета прэстыжная расійская літа-сратурная прэмія Андрэя Белага (лаўрэатамі якой у розныя гады былі такія творцы, як Віктар Пялёвін, Геннадзь Айгі, Андрэй Бітаў, Эдуард Лімонаў і інш.) адзначылася адразу некалькімі выбітнымі момантамі розных ступеней гучнасці і важнасці. Бясспрэчна, найбольш гучнай аказалася сітуацыя, якая разгарнулася вакол перамогі ў намінацыі «Літаратурныя праекты» ініцыятывы «Ф-пісьмо» і яе адмовы ад прэміі. Важнай жа для беларускага кантэксту, як ужо згадвалася ў «ЛіМе», стала перамога ў намінацыі «Паэзія» беларускай пісьменніцы Тані Скарынкай.

Прычыны, па якіх увосень 2020-га постаць аўтаркі з Беларусі раптам набывае актуальнасць у расійскай інтэлігенцкай прасторы, верагодна, даволі канкрэтныя. І ці гэта ўсё не нагода засяродзіцца на творчым метадазе асобнага паэта, каб паспрабаваць зразумець, дзякуючы якім рысам атрымалася зацікавіць рускі літпрацэс беларускай паэтыкай. Больш засяродзіцца не на кампазіцыйна-межтэкставых сувязях, а на лакальна-ўнутрытэкставых працэсах, аналіз правесці ўласна не на матэрыяле кнігі-пераможцы прэміі, а на базе тэкстаў, якія былі надрукаваны на мяккіх лета і восені 2020-га ў рускіх сеткавых выданнях «Полутона» і «Формаслов».

Першая рэакцыя, якую могуць выклікаць вершы Тані Скарынкай у непадрыхтаванага чытача: «Божухна, да гэта ж нейкая прафесійная лухта!» І адносна такой адзнакі ў інтэрнэце існуе гатовая

англамоўная мемная канструкцыя-адказ: «Well yes, but actually no». Нават калі апусціць фактар неадпаведнасці нормам канвенцыянальнай сілаба-танічнасці (уявім сабе на імгненне, што мы ўсё ж такі ў прагрэсіўным верлібр-фрэндлі літпрацэсе існуем), застаецца сапраўды прорва прычын узрушывацца прачытаным: дзіцячая непасрэднасць, сюжэтная інваліднасць (ампутаванасць канцовак), карысна-сэнсавая недастатковасць, інфармацыйная забруджанасць размоўнага характару і г. д. Але з часам ва ўсіх, з першага погляду, хібах пачынаюць праступаць контуры сістэмы, а дзе ёсць асэнсаваная сістэма, там колішняя недарочнасць пачынае ператварацца ў прыём.

Адзін з ключоў да разумення паэтыкі Скарынкай — гэта пошук вербальнага вузла, у якім скрыжоўваюцца творчасць абэрыутаў і канцэптуалістаў. Але дзякуючы дзіцячай опытыцы атрымліваецца цікавая рэч: абсурд першых і механічная адчужанасць другіх праходзяць праз прызм-му сваеасаблівай метаіроніі і такім чынам фільтруюцца ў сур’ёзную карціну. На ўзроўні асобных моўных адзінак вершы паэткі падаюцца гульнёй, але ў дзіцячай свядомасці няма падзелу паміж гульнёй і сур’ёзнасцю. Там яны існуюць у першапачаткова-сінкратычным стане, таму ў такой гульні прагледжваецца выключна мінус-форма: флэшфорвард-водгалас яшчэ не разарванай несінкрэтычнасці.

Своеасаблівым чынам у вершах працываецца паэтычная і светаадчувальная «нармальнасць». Працуе яна на ўзроўні пабудовы сюжэтаў: гэта або канцоўкі, якія вядуць у нікуды, або цэлыя вершы, якія

быццам бы выдраны з нейкіх вялікіх гісторый і таму не маюць ні пачатку, ні канца і ўвогуле быццам бы «ні пра што». Гэта нечым нагадвае асобныя прыклады еўрапейскага кінематографа, дзе акцэнт робіцца не на нейкіх звышвыпадках, якія сцэнарнай рукою кагосьці кудысьці рухаюць, а на быцці як такім. Вось, напрыклад, характэрны для такой пераакцэнтаўкі верш «Странный»:

*«В маленьком городе
на пяти улицах
странному туго приходится
некуда даже свернуть
а по-нашему збочиць
если очень захочется
разве что ночью
трудно быть странным
в маленьком месте друзья
практически даже нельзя
если строго судя.»*

Іншы верш засяродзіўся б на развіцці другой страфы, на разнастайных апісаннях тужлівага быцця «дзіўнага» чалавека, але замест гэтага апошняга страфа наўпрост паўтарае сэнс першай, ды яшчэ і ўзмацняе яго пэўнай праслойкай рытарычнай упартасці за кошт інфармацыйна-забруджаных апошніх двух радкоў. Гэтым самым аўтарка робіць пераакцэнтаўку з паэтычнай праблематыкі на сутнасную: важна не «як» — важна «што». Гэта таксама нешта кшталту мінус-формы: праз пэўны прыём агляецца некая адмоўная плоскасць верша, то-бок звычайная яго плоскасць выкручваецца наыварат

(тут — праз лексіка-семантычную «лішнясць» ход верша фіксуецца не на развіцці праблемы, а на яе канстатацыі).

Трапяткі адносіны паэткі да адмоўных паэтычных тактык заводзяць яе стылёвую атруту і ў поле цалкам сцвярдальнай афарыстыкі. Напрыклад, верш «Обычная история», які з пункту гледжання дарослага і навукова дасведчанага чалавека сканструяваны быццам бы алагічна, ва ўмовах дзіцячага недасведчанага недалегізіванага розуму гучыць па-наіўнаму прымальна, з мажлівасцю іштучнага думкавага даўнгрэйду-мадэлявання:

*Так и живу
лицом наружу
ушами в стороны
смею
что затылком я ничего не вижу
а ушами всё вокруг себя слышу
хоть они и с боков.*

І ўсё гэта дае заўважыць адну агульную для вершаў Скарынкай рысу, сугучную сённяшнім пошукам у рускай паэзіі. Тэксты паэткі працуюць з так званымі мастацкімі лакунамі — тымі «чорнымі дзіркамі», само існаванне якіх зачэпіць вокам нельга — толькі зафіксаваць скрыўленні прасторы вакол іх. Маска ж дзіцяці, да якой аўтарка час ад часу прыбывае, канцэптуальным чынам падмацоўвае тую творчую стратэгію, якая была абрана для працы з лакунамі. Застаецца спадзявацца, што і ў беларускамоўнай зоне беларускай паэзіі будзе больш актыўных спроб засваення гэтых адмоўных ніў.

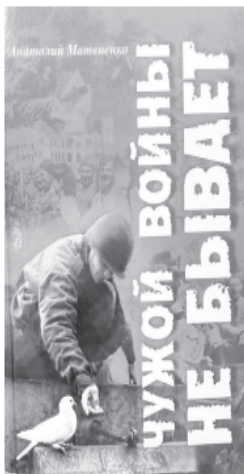
Аліна БЛІМ

Вайна як асабістая справа

У выдавецтве «Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі» выйшла кніга «Чужой вайны не бывае», аўтарам якой з'яўляецца Анатоль Мацвіенка — сучасны беларускі празаік і кінадраматург. Выданне ўключае як вядомыя чытачу творы, так і прадстаўленыя ўпершыню.

Сабраны апавесці «Укус хаскі», «Судны дзень 1973», «Варшава, Канстанцін Канстанцінавіч!», «Ваенга-эйр» і апавяданні «Сябар, які не здрадзіць», «Легіён ідзе на фронт», «Канцэрт Рахманінава». Многія з іх публікаваліся ў часопісах «Нёман» і «Новая Немига літаратурная». Усе яны аб'яднаны тэмай Другой сусветнай вайны, якую Анатоль Мацвіенка намагаўся паказаць пад рознымі ракурсамі.

Ваяваць у замежным войску, быць чужым сярод сваіх, адчуваючы пры гэтым пэўную адасобленасць і недавер, — складаная справа для любога чалавека. Аднак менавіта іншаземцы ў гады Другой сусветнай вайны ўвесь час апыняліся ў ключавых

пунктах найважнейшых бітваў, дзе вырашалася, хто атрымае перамогу. Асабліва выяўлялася гэта ў падманных ударах, якія адцягвалі ўвагу і выклікалі самія сур'ёзныя наступствы, сваеасаблівых «укусах» у ахілесаву пятую праціўніка, які не чакаў нападения.

Героі твораў Анатоля Мацвіенкі ваююць за межамі сваёй Радзімы: у Каралеўскіх ваеннапаветраных сілах Вялікабрытаніі,

у арміі ЗША, арміі Андрэса і нават у французскай дывізіі вафэн-СС. Кагосьці назывуць здраднікам, перабежчыкам, дэзерцірам, хтосьці будзе ўшанаваны, здабыўшы славу на чужой вайне. «У рэчаіснасці чужой вайны не бывае, асабліва калі гінучыя сваякі, сябры, аднапалчане. Яна заўсёды становіцца асабістай справай». Гэтыя словы — лейтматыў усёй кнігі.

Першы твор выдання — апавесць «Укус хаскі» — расказвае пра герояў-танкістаў, якія вытрымалі нямецкае наступленне падчас аперацыі «Цытадэль» на Курскай дузе. Письменник адлюстравуе ў творы сваё бачанне — праўду Прохараўскага разгрому на падставе даследаванняў гісторыкаў, а не міфаў пра перамогу, дасягнутую дзякуючы палкаводчым талентам Мікіты Хрушчова.

Галоўныя героі твора — члены адной сям'і з Навагрудка, якіх раскідала Другая сусветная вайна. Бацькі гінучы, старэйшы брат і сястра Войцех і Марыля трапляюць у армію Андрэса, малодшы брат Андрэй — у танкавыя часці Чырвонай Арміі. Андрэй праходзіць праз

горанцэнтральнай танкавай бітвы Вялікага пералому — на Курскай дузе, дзе прымае ўдзел у атацы каля Якаўлева 12 ліпеня 1943 г. Усяго дваццаць браніраваных машын атакавалі пазіцыі дывізіі вафэн-СС, каб адцягнуць сілы праціўніка і пазбегнуць разгрому савецкай танкавай арміі пад Прохараўкай. Аўтар выдэкалькі сюжэтных ліній. Паралельна развіваюцца падзеі на Міжземным моры, дзе саюзнікі высаджваюцца на Сіцылію падчас аперацыі «Хаскі». Аднак гэта толькі так званы «ўкус» у паўнаванні з баямі пад Курскам.

Творы «Ваенга-эйр» і «Сябар, які не здрадзіць» адлюстроўваюць баявое братэрства савецкіх і брытанскіх лётчыкаў. Пра адчайную спробу Канстанціна Ракасоўскага вызваліць родны горад ў аперацыі «Баграціён» расказваецца ў апавесці «Варшава, Канстанцін Канстанцінавіч!». У творы «Судны дзень 1973» аўтар паказуе гісторыю сяброў-танкістаў, якія гарэлі ў танку на вуліцах Берліна, а потым сустрапіліся ў 1973 годзе ўжо як ворагі. Завяршае кнігу аптымістычнае апавяданне «Канцэрт Рахманінава». А. Мацвіенка распавядае

пра палешука, закінутага лёсам у армію ЗША, які прайшоў Заходнюю Еўропу ад Бельгіі да сустрэчы на Эльбе.

Асабліва сць аўтарскай манеры ў тым, што пісьменнік без ніякіх прэлюдыяў акунае чытача ў гушчу падзей, робіць упор на дынаміку. Увесь сюжэт — у дыялогах і дзеяннях. Характарам герояў і апісаннем надаецца мала ўвагі. Усё гэта, безумоўна, прыводзіць да больш складанага разумення твораў. Новых герояў Анатоль Мацвіенка ўводзіць у сюжэт твораў разка, без падрыхтоўкі — адсюль у тэксце так многа прозвішчаў і імён. У кнізе шмат спецыфічных ваенных тэрмінаў. Але тое, што А. Мацвіенка бліскуча дакументальна валодае тэмай, — несумненна. Вастрыня сюжэта захоўваецца ў кожным творы.

У цэлым кніга «Чужой вайны не бывае» падаецца складанай як для чытання, так і для разумення. Яна разлічана на падрыхтаванага чытача, які не проста цікавіцца гісторыяй, а гатовы разам з аўтарам разбірацца ў тым, што з'яўляецца праўдай, а што — міфам.

Дзіяна КАЗІМІРЧЫК

Як правільна правакаваць?

Правакацыя — парушэнне пэўных правілаў з мэтай прыцягнуць больш увагі — ствараецца рознымі метадамі. Можна напісаць роман трагічнай або вынайсіць паўзвасную ўласную мову. Можна лаяцца матам у тэксьце або выказаць спрэчны меркаванні ў бок свяшчэнных кароў ці абсалютна рэальных людзей. Можна зрабіць спробу стварыць ці запазычыць нейкую форму, якой дагэтуль у Беларусі не карысталіся. Можна зрабіць стылізаваную вокладку, можна наўмысна напісаць нешта ў вельмі папулярным жанры. Яшчэ варыянт — зрабіць стаўку на колькасць інтымных падрабязнасцей, быццам бы ў СССР сексу не было, а ў Беларусі і пасля не з'явілася.

Насамрэч такая характарыстыка для рамана Міколы Адама «Сёстры», што выйшаў напрыканцы мінулага года ў выдавецтве «Галіяфы», не зусім справядлівая. Увесь сюжэт твора пабудаваны пакручаста, як сцэнарыі якога-небудзь серыяла. Тэгі — псіхалогія, драма, паўсёднянасць, прыгоды, каханне. Таму амерыканскіх горак у творы хапае, ды і інтымныя сцэны напісаны не проста каб было, а з мэтай раскрыцця персанажаў.

Дзеянне развіваецца даволі хутка, нягледзячы на вялікі цяжар псіхалагічных і інтэр'ерных дэталей, але тэкст, асабліва на пачатку, чытаецца са скрыпам. Справа нават не ў тым, што апісанні кватэр, знешніх герояў і іншага занадта доўгія і падрабязныя, да таго ж аздоблены ўсялякімі дзіўнымі, калі не сказаць няўдачнымі, параўнаннямі (накшталт «боль уцякаў ад яе, як Напалеон з Беларусі праз Бярэзіну»). Галоўная цяжкасць, якую на працягу ўсяго аповедзі даводзіцца несці на сваіх вачах чытачу, заключаецца ў тым, што масіў тэксту дакладна падзелены на тры часткі. Першая — пераказ дзеянняў і зусім крыху дыялогаў (амаль уся гісторыя расказана ў мінулым часе, быццам занатаваная ў дзёніку). Другая — апісанні: знешнасці і інтэр'ерам адводзіцца ад палова да дзвюх-трох старонак. Цэлую старонку, напрыклад, займае апісанне вачэй галоўнай гераіні. Трэцяя частка — гістарычныя, географічныя або яшчэ якія-небудзь агульнапапулярныя кавалкі тэксту, шырэньныя па факталагічным напавненні, чым устаўкі з Вікіпедыі, але такія ж негарманічныя ў мастацкім тэксьце. Аўтар паспрабаваў выкруціцца, надзіўлівыя вялікай гістарычнай эрудыцыі адну з гераінь, каб пасля дэдак можна было часам казаць «гэта ўсё распавяла Аксана сваім спада-

рожнікам». Але натуральнасці ўсё ж не атрымліваецца.

Пакінем на сумленні аўтара спробу адкрыць філіял падручніка ў псіхалагічна-любавым рамане і звернемся да галоўнага — гераінь.

Дзве сястры — Аксана і Соня — пражываюць кардынальна розныя некалькі гадоў у спробах знайсці сваё месца ў жыцці, сваё пакліканне і, вядома ж, каханне. Гэта своеасаблівы роман сталення — пераадоленне выпрабаванняў і паступовая змена абліччаў. Да таго ж апавяданні ў той кропцы часу і ў тым стане, у якім мы ўпершыню сустракаемся з сёстрамі, дзяўчаты праходзяць некалькі выпрабаванняў, некалькі інкарнацый.

Увесь сюжэт рамана — набор больш ці менш працяглых і эмацыянальных флэшбэкаў. Чытаючы, пераскокваеш паміж дэкарацыямі: бандыцкія дзеянствы, галівудскі фільм пра поспех і каханне, змрочная дакументалка пра псіхічна хворыя — але застаешся ў адным і тым жа свеце. Пару разоў у звычайны рэалізм прасоўвае нос нейкі магічны рэалізм — то містычныя павевы старажытнага палаца, то неметафарычныя шны на спіне ад нябачных крылаў, што паравозаюцца. Хаця трэба ўвесь час трымаць у галаве: нават рэалістычныя дэкарацыі — толькі дэкарацыі. У рэальным свеце ўсё яшчэ нельга вырабіць чалавека, на секунду прыклаўшы да яго твару ануцу з хлараформам, а электрашокавую тэрапію нікому не назначаюць без доўгіх спроб падабраць медыкаменты і тым болей не праводзяць дома.

Шмат увагі аддадзена другасным персанажам, асабліва мужчынам, іх псіхалагічнаму развіццю і матывацыям. Выканальніцы жаночых роляў другога плана зольшлага пакідаюць без паглыблення ў асабістыя гісторыі.

Але нічога, і без іх хапае матэрыялу. Увесь роман — практыкавальны банкет для дыпламаваных і недыпламаваных псіхатэрапеўтаў. А аўтар і сам добра ведае, што ўсё праблемы ідуць з дзяцінства.

У кожнага, хто сустракаецца нам на старонках кнігі, псіхіка паламаная як мінімум у двух месцах. І найлепшы рэнтген для такіх траўм, безумоўна, — раматныя стасункі. Ім тут выдзелена цэнтральнае сюжэтнае месца. Стасункі галоўных гераінь з мужчынамі і жанчынамі насычаныя эмацыямі і падзеямі, але быццам бы некалькі не ўплываюць на дзяўчат. Іх перажыванні, думкі і рэакцыі паказаныя ў моманце. Але за праца-сам перамяні гэтых станаў аўтар увесь час назірае звонку. Магчыма, гэта і ёсць своеасаблівае стратэгія правакацыі.

Асабліва сакавіта і падрабязна пісьменнік распавядае, як нехта шалее, вьве, расчэсвае скуру да крыві, б'ецца галавой аб сцяну і гэтак далей. Такое ў рамане адбываецца як мінімум тройчы. Не менш увагі — і гвалтоўнаму сексу. Ён тут абсалютна ўвесь гвалтоўны. Усё, што па ўзаемнай згодзе, або застаецца за кадром, або апісана метафарай рознакаляровых стужак на галаўным уборы нацыянальнага ўкраінскага строю.

Паколькі ідэя напісаць два тэксты пра гэты роман трымаецца на тым, што павінен быць мужчынскі і жаночы погляд на сітуацыю, варту звярнуць увагу на некалькі вострыя моманты. Жаночы свет у рамане паўстае ў самай жорсткай форме: вечная аб'ектывацыя, гвалт з боку блізкіх людзей, адсутнасць магчымасці вырашаць самой, распараджацца сваім целам самастойна, замужжа і дзеці як галоўная мэта, пастаўленая перад табой грамадствам. І ўсё гэта, здаецца, не паддаецца як норма. Але ёсць іншая крайнасць — фікцыя на тэме кахання. Па-першае, у абедзвюх сясцёр ёсць прафесіі і захапленні, але абедзве атрымалі іх і дасягнулі поспеху некай аўтаматычна, самі сабой, дзякуючы «прыроднаму таленту». І гэтак дапушчэнне дазваляе не звяртаць увагу на тое, чым яны там займаюцца, пускаючы іх працу фонам для пакутаў і жарсцяў. Па-другое, тое самае сапраўднае, чыстае і салодкае каханне з боку жанчыны апісана як жаданне аддавацца і раставаць як цукар у іншым чалавеку. А з боку мужчыны — жаданне валодаць і страх страціць. Такі філасофскі погляд на каханне становіцца добрай глебай для абсалютна матэрыяльнага гвалту і ўспрымання жанчыны як рэчы. Пры крыху больш уважлівым поглядае зразумела, што ў рамане няма здаровых стасункаў.

Дарэчы, пра адносіны паміж сёстрамі мы да канца мала што ведаем, нягледзячы на двухсэнсоўныя эпізоды з часоў іх сумеснага пражывання. І чым бліжэй да апошніх частак, тым менш сувязі застаецца паміж гісторыямі дзвюх жанчын.

Нягледзячы на тое, што «Сёстры» — выключна сюжэтный твор, яго жанравыя вызначэнні выклікае сумненні. Гэта не столькі роман, колькі «ўніверсальнае аўтарскае выказванне» — шахматная дошка, на якой пісьменнік паспёў згуляць сам з сабой і за белых, і за чорных, і заадно ў шашкі. Такставая прастора напоўнена не толькі распадам пра падзеі і назіраннем за персанажамі, але і аўтарскімі ўласнымі ведамі, поглядамі на жыццё, чытацкімі прыхільнасцямі, паэтычнымі фантазіямі. У такой гульні часам нараджаецца стыль. Але цяжка сказаць, ці той гэта выпадак.

Дар'я СМІРНОВА

Сакрэтныя траўматэрыялы

Калісьці шмат моцы нейкай было, ці то вербальнай, ці то наўпрост дужэнай — усіх мажлівых іе гітарай халала, і прытом на цалкам разнастайныя тэксты. Так вост і тут, па слядах ужо згаслых нейронаў у некаторы момант вялікая спакуса была для постамадэрсніцкіх хітрыкаў: залезці пад поўсць рамана, стылістычна перасмяяць яго — а рабіць гэта, безумоўна, ёсць за што. Літаратурныя гэта былі хібы ці штошчы з чалавечай псіхалогіі — вырашаць не мне.

Але цяпер хочацца адмысці ўбок, разарваць інерцыйнае кола, паспрабаваць нешта ў метамадэрсніцкім ключы: з пэўным пацудзім стылю, але абсалютна шчыра, без залішняга пылу ў вочы. Вырваць гэтую рэцэнзію аднекуль з глыбокіх глыбін (наўмысна таўталогія), паспрабаваць занатаваць вобраз аўтара так, каб у адлюстраванні пабачыць самога сабе.

Мікола Адам. Сёстры. «Галіяфы», 2020.

Асобным абзацам — некалькі больш увагі, а ўплываць кожным разам у натуральную канву гэтую тэхнічную муру — каму такое даспадобы будзе? Ёсць, канечне, пэўныя прафесійныя тэхнікі, якія маскіруюць структуру тэксту за прыгожай публіцыстычнай тынкаўкай, але гут не пра тое. Тут пра тое, як яно было на самай справе.

Вось доўгае-доўгае апісанне палаца-горада-знешнасці. Напачатку з'яўляюцца такія сабе танненькія, узроўню сярэднястатыстычнага выпускніка філфака ці журфака, асацыяцыі з «Нотр-Дамам дэ Пары» Віктара Гюго, у якім глава (ці дзве, ужо не памятаю з вышнімі сваёй ніжэй-за-сярэднястатыстычнасці) адведзена

выключна на апісанні сабора і Парыжа. Але тут аўтарскага шматслоўна перападае не толькі нежывым, але і цалкам чалавечым істотам, апісанне адной з якіх чапляецца, напрыклад, за вочы — і расцякаецца амаль на дзесяць радкоў невядома каму патрэбных параўнанняў. Наконт нежывога аўтар дазваляе сабе ўкласці ў вусны аднаго з герояў такі сабе метакаментарый «Ну ты і Вікіпедыя!», які імгненна контрыцца метаадказам, маўляў, не, я глыбей і падрабязней за Вікіпедыю. Датычна аўтарскіх апісанняў прасторы, у якой адбываюцца дзеянні, усё так і ёсць, але лягчы не робіцца: праз разгортнутасці чытач у майё асобе павінен быць прадзірацца, бо зроблена гэта без пацудзі мери, а часам і без пацудзі густу.

Як вам такая справа з меню шэф-повара высокай славынасці: «жыццё падавалася расстраляным, як паэты ў трыццаці сёмым»? Дзёлішэ. Мікола Адам напісаў, быццам паставіў націск на склад раней. І такіх, на мой погляд, тапорных параўнанняў праз «як» прыблізна па адным на главу, быццам гэта нейкі абавязковы ачуальны элемент, які моціць чытача не ўглядацца ў мову, а засяродзіцца на сюжэце.

Ужо два гады з нечым я не чытаў ніякай мастацкай прозы. І тут — Мікола Адам з яго панчлайнамі за 300, у само існаванне якіх не хочацца верыць, не тое што пабачыць надрукаванымі. Але нават калі пакінуць убаву пытанне мовы і засяродзіцца канкрэтна на аповедзе, на героях, сітуацыях — лепш не становіцца.

У сэнсе, як не становіцца: кепскасць датычыцца ўжо не рамесна-стылістычных момантаў, а задае пэўны экзистэнцыяльны вектар, ісці ўздоўж якога разам

з персанажамі, па гамбургскім рахунку, справядліва і лагічна, але чыста па-чалавечы, па-чытацку брыдка. Здаровых сцэн сексуальнага характару, у залежнасці ад таго, якую ступень прапісанасці сцэны залічваюць, у кнізе адна ці наогул ніводнай. Паўсюль квітнее гвалт, аб'юз, а еўрапейскі клуб са свабодай сексавызнання прадаецца ў прызме традыцыйнага светапогляду хача і не зусім адвядзай д'ябальшчынай, але чымсьці яўна хаатычным і пазачалавечым (не без адпаведных параўнанняў з булгаўска-воландушскім балем). Аднак пры ўсёй сексуальнай разбэшчанасці кнігі (у наўнаўнасці і трансцы, і лесбіяні, і нават індустрыяльным матывам) Адам быццам забываецца на пэўны лексічны апарат. Ні спецыяльных тэрмінаў, ні нават назваў палавых органаў у рамане не фігуруе, што ў сукупнасці з астатняй знешняй правакатываюнасцю выклікае толькі адну, не зусім прыемную асацыяцыю: кніга зроблена па лексалах лёгкадаступнага шок-кантэнту а-ля расійскай серыяльчыкі (хаця і на больш цэльным і лагічным сцэнарным узроўні).

Тое, пра што піша Мікола Адам у «Сёстрах», добра кландзецца на рэйкі сучасных паэтычных тэндэнцый у расійскай жаночай паэзіі з яе акцэнтамі на траўмапісанні, але каб правільна падаць праблемы жаночага быцця, аўтар не хапае ні мовы (не гаворачы ўжо пра пацудзі мери), ні фем-прызмы. Хаця калі гэты раман зможа адарваць якую-небудзь стэрэатыпную беларускую бібліятэкаршу ад тэлевізара і пракласці ёй дарожку да твораў Аксаны Васыкінай і Галіны Рымбу — за гэта можна будзе толькі парадвацца.

Ягор ЯМПОЛЬСКИ

Выпрабаванне на чалавечнасць

Апавяданні ў кнізе Андрэя Сідарэйкі «Здарэнне ў ціхую ноч» заснаваны на рэальных падзеях. Па сутнасці, гэта гісторыі, якія адбываюцца поруч з намі кожны дзень, толькі ў аўтарскім літаратурным абрамленні. Яны выглядаюць як адлюстраванне сучаснага жыцця з яго маральна-этычнымі праблемамі, цяжкасцю выбару, пытаннямі нявыяванасці моладзі і чалавечнасці.

Не першы раз пераканваюся ў тым, як многа значыць для кнігі вокладка. Бывае, глянеш на яе — і адразу становіцца зразумела, пра што пойдзе гаворка. А іншы раз вокладка толькі ўводзіць у зман і адштурхоўвае. Так і з кнігай Андрэя Сідарэйкі. Вокладка выканана ў цёмных колерах, з таямнічай назвай «Здарэнне ў ціхую ноч». Далонь, якая быццам просіць дапамогі: фары машыны, цемра... Ага, думаю, значыцца, дэтэктыў. З адваротнага боку кнігі — выява ветэрана з цытатай «Ён разлічваў на шанц, які абавязкова павінен быў выпасці. Усё ж гэтыя асталопы маглі пайсці ў прыбыральню, паліцыю, урэшце — заснуць». Нічога не зразумела. Калі б выданне трапіла мне на вочы ў кніжнай краме, наўрад ці б набыла. І гэта той самы выпадак, калі першае ўражанне аказалася падманлівым, а начынка, як высветлілася, не адпавядае абалонцы. У кнізе змешчаны яркія і бліскучыя апавяданні, кожнае з якіх трэба разглядаць паасобку.

Першае з прастай і зразумелай назвай «Ветэран» расглумачыла цытату і малюнак на вокладцы. Твор балюча крануў. Перад вачыма адразу з'явіўся шэраг падобных навін, калі людзі, напляваюшы на святую памяць, павагу да старэйшых, лічаць дазволенам уварвацца ў дом чалавека, які ваяваў дзеля нашага жыцця. Па грошы, гарэлку, запалкі... Тая нязначная колькасць ветэранаў, якія жывыя па сёння, ходзяць у школы, распавядаюць пра подзвігі падрастаючым пакаленням, — дзеля таго, каб сучасныя дзеці, узяўшы ў рукі маленькі кавалачак хлеба, хоць на хвілінку акунуліся ў той час і зразумелі, як нялёгка дасталася сучаснасць. А ў выніку? Памяць і павага раўназначны грошам ці гарэлцы? Грошам, што ветэран сэканоміў на зніжцы за праезд.

А. Сідарэйка агаліў балючую праблему сучаснага грамадства — адносіны да старэйшага пакалення. Гэтай

тэмай аб'яднаны апавяданні «Ветэран», «На ўскрайку вечнасці», «Службовы абавязак», «А маці чакала». Калі чытаеш адно за адным, узнікае шэраг пытанняў, на якія кожны адказвае па-рознаму: чаму так шмат навін мы бачым пра тое, што людзі старэйшага веку не абаронены перад «лепшымі» прадстаўнікамі маладога пакалення? Перад тымі, хто страціў павагу да старога чалавека? «Маладыя ніколі не разумеюць старых», — думка, якая аб'ядноўвае вышэйназваныя творы. Але неабавязкова разумець — паважаць абавязкова.

Аўтар прадэманстраваў, што прычынны, накіраваны на выхаванне ў моладзі шанавання памяці, павагі да старэйшых, гатоўнасці прыйсці на дапамогу, часта не працуюць. Вучні, прыходзячы на сустрэчу з ветэранамі ў школе, проста «сачуюць» урокі. Словы пра вайну — гэта проста словы, калі ветэраны не абаронены ад злодзеяў, якія пагражаюць залезці ў дом, ударыць, скрасці грошы...

Кантралёр выпісаў штраф пенсіянеру, які не заплаціў за праезд... Бабуля не заўважыла алей, які ляжаў у карзіне пад сеткай, і не заплаціла за яго... Выпадкава. Ахоўнік, выконваючы свой службовы абавязак, зрабіў з бабулі злачынца. Гэта адлюстравана ў творы «Службовы абавязак». Вось і думаеш: а як паступіць у такой сітуацыі, каб не пакрыўдзіць нікога, не зняважаць, пры гэтым выканаць сваю работу як мае быць? «У жыцці кожнага ёсць пытанні, на якія не заўсёды адназначна можна адказаць: я зрабіў правільна, па-чалавечы, па законе. І адказаць, хто ў выніку той ці іншай сітуацыі вінаваты...».

Вельмі кранальнае апавяданне «На ўскрайку вечнасці». Не менш балючая тэма — выміранне вёсак. У Бярозаўцы застаўся адзін на ўсю вёску гаспадар — 79-гадовы Хведар. Хведар жыве на ўскрайку вечнасці. Жонка памерла, дзеці выраслі і з'ехалі ў горад, раз на месяц пенсію прывозіць паштарка Зінка, раз на тыдзень прыязджае аўталаўка. Зінка ўпэўніла Хведара не выпісваць раёнку, бо газету далёка вазіць. Вадзіцель і прадавец

аўталаўкі папракалі Хведара, што на паліва ідзе больш грошай, чым стары купілае прадуктаў. «Ты, давай, гэтым разам бяры ўдвая больш. Каб мы сюды не цягаліся, пакуль не падсохне». — «Ды як жа, — нібы здзівіўся Хведар. — Хлеб жа счарсцвее». — «Нічога. У вайну і не так елі». Ізноў узнікае пытанне: адкуль такая непавага да ўзросту? Чаму людзі да старэйшага пакалення ставяцца так, быццам самі ў такім узросце ніколі не будуць?

Хведар жыве ў поўнай адзіноце. Але ў сваім родным куточку з дэвізам «дарагая тая хатка, дзе радзіла мяне матка». Адзін гаспадар. Улетку бярэ касу ў рукі і выкошвае падворкі сваіх суседзяў. З фанеры зрабіў некалькі манекенаў-людзей, чорнай фарбай намалюваў ім вочы, насы, вусны і паставіў ля суседніх

хат. Уявіць толькі: адзінота, ад якой ратуюць манекены. Што засталося гэтаму чалавеку на схіле жыцця? Толькі ўспаміны. «Пакуль жыў. Пакуль была яго вёска. Хведар ведаў: не стане яго — і ў краіне на адзін населены пункт стане менш». А колькі такіх «маланаселеных пунктаў»...

Сюжэты твораў А. Сідарэйкі дакладныя, простыя і зразумелыя. Амаль кожны з іх кранае. У гэтым і ёсць асаблівасць манеры аўтара: проста, без прыкрасаў, стрымана і кранальна. У апавяданнях шмат сімвалізму. Узяць, напрыклад, назву твора «Надломленае дрэва», якая ўвабляе такі ж надломлены лёс чалавека, з правам на памылку і правам на адраджэнне. Апавяданні лепш чытаць паасобку. Пасля прачытання кожнага варта адкласці кнігу і падумаць над няпростымі тэмамі сучаснага грамадства. На старонках размешчаны выдатныя ілюстрацыі мастака Аляксандра Каршакевіча. Яны вельмі ўдала дапаўняюць творы. Партрэты герояў дакладна перадаюць іх душэўны стан, што ўзмацняе ўражанне ад прачытанага ўдвая. У цэлым кніга А. Сідарэйкі — гэта нагода задумацца пра тую падзею, якія іншы раз здаюцца нам не вельмі важнымі, паразважаць над тым, як кожны з нас выяўляе сваю чалавечнасць.

Дзіяна КАЗІМІРЧЫК

Паганства і інтэрнэт

Кожная рэч мае сваю гісторыю і раскрываецца ў ёй. Са шляхам, які праходзіць рэч, яна насычаецца жыццёвым досведам сваіх мінулых уладальнікаў і даносіць яго да новых.

«Пімкі» Кірыла Стаселькі — гэта гісторыя пра спадчыну. Жанр абазначаны як «раман-казка», але структура кнігі абсалютна не падобная да рамана. Сюжэтная лінія — пакручастыя карані і галіны сямейнага дрэва. Погляд апавядальніка рухаецца па іх, спыняючыся на асобных пладах. Хлопчык з дзяціства адчувае сувязь з роднай хатай свайго дзеда ў вёсцы і ўгаворвае бацьку не прадаваць яе пасля смерці старога. Праз гады ён знаходзіць у хаце сшытак з «опісам» рэчаў, якія стары хацеў перадаць у спадчыну свайму сыну. Праз кепскія адносіны сын адмовіўся нават заглядаць у развіталы ліст бацькі, і той трапіў адразу да ўнука. Унук дзеда Сцяпана — галоўны герой — адкрывае тонкі сшытак з абазначэннем «Прадметны ўказальнік» і пачынае падарожжа па каранях, па гісторыі свайго сям'і, настолькі глыбокай і доўгай, што адшукваць і вызначыць канкрэтныя роднасныя сувязі ў некаторых выпадках бывае немагчыма. Звычайныя рэчы — пярсцёнак, абрус, рыдлёўка, ланцужок, але кожная з іх утрымлівае вялікую сімвалічную моц, служыць напамінам пра значны эпізод у жыцці сям'і. Скарб дзеда Сцяпана — досвед, жыццёвы ўрок многіх пакаленняў, выяўлены ў матэрыяльнай форме. Вельмі кранальная фабула — «прадметны ўказальнік» непасрэдна расказвае пра тое, што звязана з кожнай рэччу. Эмацыянальнай насычанасці дадае той

факт, што ўсе гісторыі расказаны ад імя дзеда Сцяпана са зваротам да сына, які адмовіўся чытаць апошнія словы бацькі. Гэта рызыка разрыву ў спадчыннасці, страты пакаленнямі назіраных скарбаў, а не звычайная сямейная сварка. Мо ў кожнай сям'і ёсць такі скарб, які робіць каштоўныя стасункі яшчэ больш значымі. Інтрыгу назвы аўтар пакідае на самае апошняе апавяданне, і раскрыццё таямніцы падмацоўвае і набліжае да галоўнага героя і чытача сямейную канцэпцыю.

Не менш цікавай падаецца форма саміх апавяданняў. У анатацыі да кнігі пазначана: «Гэта гісторыя пра тое, як цмокі, багнікі, цудадзейныя прадметы ці неверагодныя з'явы пачынаюць існаваць побач з вамі». Фраза павінна прыцягнуць увагу шырокага чытача, абяцае адкрыцці беларускага фальклору ў форме поп-літаратуры, экзатычную сустрэчу з тым, што заўсёды было побач, літаральна ляжала ў бабулінай скрыні ў вясковым доме. Але цяжка сказаць, што гэтая частка анатацыі поўнаасцю адлюстроўвае рэчаіснасць. Яна была б справядлівай у апісанні публіка «УКантакце» ці профілю ў *Instagram*, дзе гісторыі з кнігі размяшчаліся ў выглядзе асобных пастоў з прыгожымі артамі або каларытнымі фотаздымкамі. Але як толькі яны аб'ядноўваюцца ў кнігу і набываюць агульную назву і лінію сюжэта, што звязвае іх у адно, пласт сямейнай гісторыі выходзіць на першы план. Ствараецца своеасаблівае адчуванне, нібыта самі казкі былі раней і паасобку, а ідэя таго, як сумясціць іх у адну цэласную кнігу, з'явілася пазней. Падмацоўваецца адчуванне тым, што гісторыі, якія павінны быць прывязанымі да рэчаў, часам не

дэманструюць ніякай сувязі з прадметам, вынесеным у заглавак. Цяжка сказаць, ці зроблена гэта наўмысна, ці аўтар месцамі не даісцінуў уласную задуму.

Так, насамрэч кніга «Пімкі» падаецца эксперыmentам па змяшчэнні сацсеткавых пастоў пад вокладкай. Вядома, гэта не першы выпадак — дастаткова згадаць «Радзіва Прудок» Андрэя Горвата, якое вяшчала на ўвесь белліт. Але прыклад Кірыла Стаселькі абсалютна іншы па форме. Нягледзячы на сямейную тэму, гэта менш асабістая гісторыя. Кожнае апавяданне своеасабліва спалучае законы пабудовы казачнага і папулярнага тэксту. Мяркуючы па форме, іх першасная мэта — стварэнне не гісторыі, а атмасферы, нейкага знешняга, з пункту гледжання сюжэта, эмацыянальнага кантэксту. Для гэтага выкарыстаны

шматлікія доўгія апісальныя канструкцыі, сіналімічныя рады, аформленыя цэлымі сказамі, нязвыклія спалучэнні і параўнанні паняццяў. Аднаго чытача такая наўмысная зацягнутасць можа прывабіць і зачараваць, іншаму падасца неверагодна нуднай. Залежыць ад звычкі ўспрымання. Магчыма, цяжкасць апісанняў адчуваецца, калі чытаць усю кнігу цалкам, пры дазіраваным ужыванні атмасфера спрацоўвае.

У вобразнай структуры тэксту асабліва значэнне маюць прыродныя з'явы. Тыповыя казачныя адухаўленні з'яўляюцца тут прымалючыя язычніцкія, замойныя формы. У кожнай асобнай гісторыі сапраўды з'яўляецца магія, якая падпарадкоўвае паўсядзённае жыццё людзей сваім законам, але тут яна не вызначае сваю форму ці прыроду, а як у магічным рэалізме існуе побач, не задаючы пытанняў і не даючы адказаў. Цікава, што аўтар неаднаразова — і ў апісаннях асобных персанажаў і з'яў, і ў сюжэтных пабудовах — звяртаецца да дыхатаміі добра і зла, святла і ценю. Гэта, улічваючы агульны кірунак атмасферы, з яўным перакосам у фальклор, выглядае даволі дзіўна. У паганскіх вераваннях паняцці добрага і зла, дзеда, даволі размытыя.

У анатацыі таксама пазначана, што дадзеная гісторыя «найперш пра тых, хто прагне бачыць, адчуваць і мысліць інакш». Кнігу можна чытаць як прыклад рамантызацыі рэчаў і рэчаіснасці, спалучэння фантазіі і сапраўднасці, пошук незвычайнага ў звыклым. Калі ўспрымаць гэта як першасную задачу апавяданняў, то форма аказваецца надзвычай удачай.

Дар'я СМІРНОВА

Зняважаныя і асуджаныя

На Малой сцэне Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Максіма Горкага адбылася прэм'ера спектакля «Трамвай “Жаданне”» ў пастаноўцы заслужанага дзеяча мастацтваў Валянціны Ераньковай. Меладраму меркавалі прадставіць яшчэ ў кастрычніку, але планам было накіравана здзейсніцца толькі ў канцы снежня. У пастаноўцы занятыя заслужаныя артысты Сяргей Чэкерэс (Стэнлі Кавальскі), Валерый Шушкеніч (урач), а таксама акцёры Кацярына Шатрова (Бланш Цюбуа), Іна Савянікова (Стэла), Сяргей Жбанкоў (Мітч), Юлія Кадушэвіч (Юніс), Аляксей Качан (Стыў), Аляксандр Душчкін (малады чалавек, агент на падпісцы), Таццяна Кухто (наглядчыца).

Вечар у пачатку мая

У свой час за твор «Трамвай “Жаданне”» яго аўтар Тэнэсі Уільямс быў удастоены Пулітцэраўскай прэміі, а таксама вылучаўся на атрыманне прэміі «Оскар» як найлепшы сцэнарыст за адаптацыю для экрану — у аднайменнай стужцы 1951 года рэжысёра Элія Казана галоўныя ролі выканалі Віўен Лі і Марлон Брандо. Усе гэтыя акалічэнасці паспрыялі таму, каб твор «Трамвай “Жаданне”» стаў адным з самых вядомых / творчасці амерыканскага драматурга, хоць увагу большасць яго п'ес маюць шмат гульнява, бо будуецца на канфілікце духоўнага і цялеснага пачаткаў, пачуццёвага пачатка і цігі да духоўнага дасканаласці.

«Трамвай “Жаданне”» пачынаецца з імпрэсіяністычнага апісання месца і часу дзеяння, якога не можа замяніць нават найлепшая сцэнаграфія, а ў спектаклі Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М. Горкага яна сапраўды асабліва. Ва ўтульнай Малой зале, дзе глядзч становіцца не столькі назіральнікам, колькі выпадковым сведкам, на агульную атмасферу станюча ўплывае ўсё: цёмны фон, прыглушанае святло, «сціснутасць» прасторы, цёмныя бліскучыя пустыя і поўныя бутэчкі, што нібы ўтвараюць сцэны, становячыся метафарай фізічнай і духоўнай турмы... Дарэчы, над сцэнаграфіяй і касцюмамі працавала галоўны мастак тэатра Ала Сарокіна.

«Двухпавярховы рагавы домік на Елісейскіх палях у Нью-Арлеане — вуліцы паміж такой і чыгуначнымі шляхамі. Убогая ўскраіна, і ёсць у ёй, аднак, у яе заняпаласці — не ў прыклад такім жа задворкам іншых вялікіх амерыканскіх гарадоў — нейкая далёкая асабліва, задзірэстая краса. Дамы тут збольшага белыя, аблезлыя ад непаладзі, з выварнымі франтонамі, аббудаваныя нетрывалымі лесвічкамі і галерэйкамі. У доміку дзве кватэры — уверх і ўнізе, да двірэй абедзвюх вядуць абшарпаныя белыя лесвічкі.

Вечар у пачатку мая, яшчэ толькі-толькі пачынаюць збірацца першыя прыцемкі. З-за белага, ужо набрынялага імглога дома неба праглядае такім невымоўным, амаль біруновым блакітам, ад якога на сцэну нібы ўваходзіць паззія, якая лагодна сунімае ўсё тое трапашчае, сапсаванае, што адчуваецца ва ўсёй атмасферы тутэйшага жыцця. Здаецца, так і чуеш, як цёпла дыхае бурная рака за берагавымі пакаўзамі, што прыкрыта духмяна захнуць кавай і бананамі. І ўсёму тут пад настрой гульня чорных музыкантаў у бары на вулком. Ды і куды ні кінь, у гэтай частцы Нью-Арлеана, вечна дзесяці побач, рукой тадаці, — за першым жа паваротам ці ў суседнім доме — якое-небудзь разбітае піяніна ідэяна заходзіцца ад галавакружных пасажаў беглых карычневых пальцаў.

жыць утрое, і паміж нервовай Бланш і грубым Кавальскі прабягае чорная кошка. Сваёка яму не падабаецца, бо ў ёй бачыцца пагарда, таму ў ім абстраецца са слоўная варожасць да распешчанай і да таго ж распуснай Бланш. Фінал трагічны — асуджанасць чытаецца адразу, хоць Бланш і спрабуе збегчы ад лёсу, выратавацца ў абдымак простага хлопца Мітча. Ён баязлівы і сарамлівы ад прыроды. Усё яго жыццё прайшло побач з хворай маці. З-за моцнай адданасці ёй Мітч так і не пабудаваў сваю сям'ю. Ён таксама рабочы, таксама марнуе час за картамі, але пры гэтым валодае шчырасцю, дабрывай, умением адчуць прыгажосць. Бланш нездарма заўважае яго на агульным фоне, і ён інтуітыўна цягнецца да яе. Аднак мужчына таксама слабы, лёгка трапляе пад уздзеянне сябра і забывае пра ўнутраны голас, які прасіў даць жанчыне шанец быць пачутай. Ён баязліва не прыходзіць на сустрэчу з каханай і становіцца маўклівым саўдзельнікам яе цкавання. У фінале гераіня падвяргаецца сексуальнаму гвалту. Яе вязуць у вар'яцкі дом — гэта магіла і спакой, адсутнасць усялякіх жаданняў.

Гераіня імкнулася выкарыстаць апошні шанец здзейсніць сваё жаданне прытуліцца да хатняга агменю, уладкавацца ў жыццё. І гэтым апошнім прытулкам, з якім нішто не параўнаецца ў спакой, стаў менавіта вар'яцкі дом, дзе духоўная хвароба, ад якой апошнім часам пакутвала Бланш, была зрынута ў забыццё. Іншага завяршэння гісторыі галоўнай гераіні тут быць не магло.

Яго Вялікасць Баль

Паланэз, кантрданс, тры розныя вальсы, полька, дзве кадрылі — французская і вірджынская — такія танцы выконвалі ўдзельнікі навагодняга балю ў Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета Беларусі, які традыцыйна прайшоў у ноч з 13 на 14 студзеня. Асноўная праграма балю, тэмай якога стала казачная гісторыя пра Спячую прыгажуню, складалася з двух аддзяленняў. Фармат свята быў крыху зменены: стала больш танцаў. Але раскошны антураж, прыгожая музыка і вясёлыя забавы засталіся: чарговы раз Вялікі тэатр здзіўляў і захапляў.

Над сёлетнім святам працавалі дырыжоры Іван Касцяхін, уладальнік медаля Францыска Скарыны, і Алег

Лясун, рэжысёр-пастаноўшчык Наталля Кузьмянкова, балетмайстар-пастаноўшчык заслужаная артыстка Беларусі Юлія Дзятко (яна рыхтавала баль ужо пяты раз), рэжысёр канцэртных праграм у Камернай зале імя Л. П. Александровскай Алена Медзякова, мастакі Кацярына Булгакава і Кацярына Шымановіч, галоўны хормайстар народная артыстка Беларусі Ніна Ламановіч. Вядучымі балю сталі Уладзімір Громаў і Вольга Кажгаліева.

Асноўная танцавальная праграма чаргавалася з яркімі вакальнымі і балетнымі нумарамі ў выкананні зорак тэатра. Так, ва ўдзельніках была магчымасць выступіць

на адной сцэне з прызнанымі мэтрамі Вялікага, сярод якіх — Алена Шведова, Алена Таболіч, Таццяна Гаўрылава, Андрэй Валенцій, Юрый Гарадзецкі, Аляксандр Міхнюк, Аляксандр Жукаў, Арцём Банькоўскі, Ігар Мацкевіч ды іншыя. Адна з асноўных умоў удзелу ў балі — жаданне і ўменне танцаваць. Таму за некалькі месяцаў (гэтым разам з канца кастрычніка) пачаткоўцы пачынаюць рыхтавацца і хадзіць на заняткі.

Падчас антракту ў фэе таксама іграў аркестр, і глядачы маглі ўжо ў свабоднай форме прайсціся, напрыклад, у вальсе. Самыя розныя забаўляльныя мерапрыемствы праводзіліся пачынаючы з 8 гадзін вечара. Арганізатары падрыхтавалі шмат імпрэз: ад майстар-класа па маляванні на вадзе да інтэлектуальных квэстаў. Тыя, хто жадаў адчуць атмасферу свята як мага глыбей, засяродзілі ўвагу на майстар-класе артыста балета Генадзя Кулінковіча, а таксама на шматлікіх фотазонах. Так, зрабіць здымак яшчэ больш маляўнічым і запамінальным дапамагалі студэнты Універсітэта культуры, а таксама Клуб гістарычнай рэканструкцыі (кіраўнік Юрый Усціновіч). Працавала на балі і даволі незвычайная фотазона «Відзаспінер», дзякуючы якой можна было адчуць сябе ў цэнтры ўвагі: такая платформа робіць сэлфі з ахопам камеры на 360 градусаў.

Тым часам салісты оперы запрашалі на караоке, каб выканаць самыя вядомыя песні з мультыплікацыйных і мастацкіх фільмаў. Фокусы, жывыя скульптуры, магія і ілюзія — усё гэта спрытнасць рук артыстаў «Студыі Залатога рэжысёра». Ужо традыцыйна яны забаўляюць, здзіўляюць і ўражваюць гасцей Вялікага.

Была магчымасць паглядзець выступленне інструментальнага трыа «Глорыя», канцэрт класічнай музыкі ад калектыву «Vivat Quartet», выступленне ад квінтэта драўляных духавых інструментаў тэатра. У Камернай зале аматары музыкі і танцаў сабраліся на канцэрт ад рэжысёра Алены Медзяковай, дзе салісты оперы выканалі знаёмыя і любімыя навагоднія і калядныя кампазіцыі.

Але, канешне ж, кульмінацыяй усяго свята стаў урачысты баль, удзел у якім узялі як артысты і музыканты тэатра, так і госці. Элегантныя касцюмы, яркія танцы, запамінальныя героі і чароўная музыка здолелі перанесці ўдзельнікаў і глядачоў у іншую эпоху. Доўжыўся навагодні баль да гадзіны ночы.

У апошнія гады можна заўважыць пэўную моду на балі. У той ці іншай ступені адраджэннем гэтай

традыцыі займаюцца і асобныя аматары бальнай харэаграфіі, і розныя клубы рэканструктараў... Але Вялікі навагодні баль у Вялікім тэатры, безумоўна, вылучаецца сярод іншых мерапрыемстваў такога кшталту. Гэта ўжо традыцыя, брэнд, які належыць тэатру і які не хачелася б страціць, нягледзячы на перашкоды, з якімі сёлета сутыкнуліся арганізатары любых сустрэч. Тым не менш за больш чым дзесяць гадоў існавання Вялікі навагодні баль стаў не толькі прыгожай традыцыяй, але і святам, здольным трансфармавацца і набываць новыя рысы.

Вялікае значэнне мае і месца правядзення балю. Заўважна, што Вялікі тэатр імкнецца задзейнічаць усе свае магчымасці, дзе галоўнае — творчыя сілы. Сімфанічны аркестр, хор, оперная і балетная трупы, запрошаныя калектывы — усё гэта ў пэўны прамежак стварае «салюндку», з якой наведвальнікі вольны выбіраць тое, што даспадобы. Інтэр'ер Вялікага, публіка, у тым ліку артысты, музыканты, рэжысёры, — натуральнае асяроддзе для сапраўднага балю. У гэтым могуць пераканацца не толькі тыя, хто хоць аднойчы завітаў на баль, але і звычайныя назіральнікі, якія бачаць фрагменты навагодняй ночы толькі на фота. Так, святкаванне старога Новага года ў Вялікім тэатры оперы і балета ў даволі незвычайнай для нашага бурлівага часу форме стала добрай завязэнкай і прыцягвае як заўсёднай, так і навічкоў.

Яўгенія ШЫЦЬКА
Фота БелТА

Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.

Проанализированные в дипломной работе материалы, размещённые на сайте газеты «Звязда»

У Нацыянальным гістарычным музеі працуе выстава, прысвечаная беларускаму касцюму

05.01.2021 00:41

Аўтар: Алена Дзязюля

Культура, Гісторыя і Этнаграфія

У Нацыянальным гістарычным музеі адкрылася незвычайная выстаўка, якая не толькі знаёміць з рарытэтамі, але і сведчыць, што здабыткі продкаў могуць уплываць на сучасных творцаў. Праект «Беларускі касцюм: мінулае і сучасны дызайн» паказвае, якую важную ролю ў папулярызаванні нацыянальнай культуры адыгрываюць рэчы.

Не адно дзесяцігоддзе нашы этнографы выбіраліся ў экспедыцыі па ўсёй Беларусі, вывучалі рэгіянальныя асаблівасці строяў, выпусцілі не адзін том даследаванняў. Сабраныя багацці папулярызавалі мастакі і работнікі ўстаноў культуры. У выніку сёння як прафесійныя, так і аматарскія калектывы апрануты ў касцюмы, зробленыя з захаваннем нацыянальных адметнасцяў.

У 80-я гады да работы па аднаўленні і папулярызаванні народных здабыткаў далучыліся дамы рамёстваў, якія былі створаны ў большасці раёнаў.

Навіны

Папулярнае

13:06 Лукашэнка зацвердзіў змены ў закон аб электрасувязі

12:49 У МЗС РФ нагадалі аб прымусовых пасадках самалётаў па запяце ЗША і ва Украіне

12:35 Пад Оршай пройдзе першы абласны фестываль «Майскі FEST»

12:32 Адкарактэраваны закон аб СМІ падпісаны Лукашэнкам

12:18 МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair

12:03 На БелАЭС завяршыўся этап комплекснага апрабавання першага энергаблока

11:40 У Спільнім павяне ў калолізажы

[УСЕ НАВІНЫ](#)

Іншыя матэрыялы аўтара

Музейная справа

На тэрыторыі «Курган Славы» будзе ўсталяваны стылізаваны памятны знак з QR-кодам

18 мая — Міжнародны дзень музеяў

Адкрылася выстава, прысвечаная 100-годдзю вяртання Коласа з эвакуацыі

Беларуская Амазонка. Ці стане Палессе аб'ектам сусветнай спадчыны?

"Вясковы лірнік" Уладзіслаў Сыракомля (1823–1862)

09.01.2021 13:31

Аўтар: Вітаўт Чаропка

Культура, Гісторыя і Этнаграфія

Імя Уладзіслава Сыракомлі (сапраўднае Людвік Кандратовіч) у сярэдзіне XIX стагоддзя гучала пазытыўнай славай па ўсёму Паўночна-Заходняму краю імперыі (Беларусі і Літве), Польшчы і ў самой Расіі. Пасля Адама Міцкевіча Уладзіслаў Сыракомля – самая яркая зорка літаратуры Беларусі XIX стагоддзя. Паводле слоў Мікалая Аксава, ён сапраўды народны гусяр. А па ацэнцы Максіма Горкага, Сыракомля стаіць у адным шэрагу з вялікімі паэтамі – Пушкіным, Шэлі, Гейнэ, Міцкевічам. Высокая ацэнка!

Сыракомля (гэтак называўся ягоны родавы герб) пісаў пераважна па-польску, але і звяртаўся і да «мужыцкай» мовы (не дарэмна ж царскія ўлады падазравалі яго ў напісанні беларускіх рэвалюцыйных пракламацый). Ён пісаў пра народ, яго гісторыю і культуру, але, на жаль, сам народ, «просты селянін» не мог прачытаць свайго «вясковага лірніка», як прызвалі паэта. Тым не менш, яго творчы набытак – каштоўны дыямент у скарбонцы беларускай культуры. Творчасць Уладзіслава Сыракомлі ўжо пры яго жыцці ўплывала на культурнае жыццё тагачаснага беларускага грамадства, такіх творчых асоб, як Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч, Францішак Багушэвіч, Станіслаў Манюшка, Міхал Эльвіра Андрыеў, а пазней Янка Купала і Якуб Колас...

Навіны

Папулярнае

13:06 Лукашэнка зацвердзіў змены ў закон аб электрасувязі

12:49 У МЗС РФ нагадалі аб прымусовых пасадах самалётаў па запыце ЗША і ва Украіне

12:35 Пад Оршай пройдзе першы абласны фестываль «Майскі FEST»

12:32 Адкарэктраваны закон аб СМІ падпісаны Лукашэнкам

12:18 МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair

12:03 На БелАЭС завяршыўся этап комплекснага апрабавання першага энергаблока

11:40 У Спільнім паёме ў караллежы

[УСЕ НАВІНЫ](#)

Іншыя матэрыялы аўтара

Беларус з Ашмянскага павета адкрыў старажытнагрэчаскі горад Дадон

Ад выявы бруднай «лужыны» да партрэта імператара: што пісаў Апалінары Гараўскі

Айцец Рафал. У высілцы будучы кармеліт даследаў Байкал

Міхал Эльвіра Андрыеў. Маляваў жабракоў і ілюстравалі раманы Фенімора Купера

У гонар Ігната Дамейкі назвалі мінерал, кветку і горад

Развітанне з колерам вайны. Памёр славыты беларускі мастак Леанід Шчамялёў

15.01.2021 17:42

Аўтар: Сяргей Шычко

Культура, Выяўленчае мастацтва

Краіна развітваецца яшчэ з адной яркай асобай – народным мастаком Беларусі, удзельнікам Вялікай Айчыннай вайны Леанідам Дзмітрыевічам ШЧАМЯЛЁВЫМ.

Фота Анатоля Кleshчука.

Амаль два дзесяцігоддзі назад у Мінску была заснавана дзяржаўная Гарадская галерэя твораў Л. Шчамялёва. У яе аснове – працы, якія мастак падараваў сталіцы. Дзякуючы і таму, што часта ў ёй можна было сустрэць і самога Леаніда Дзмітрыевіча, дзякуючы руплівасці колішняга яе шмтагадовага дырэктара мастацтвазнаўцы Таццяны Бемебелы, галерэя прыцягвала наведвальнікаў, вылучала нейкую асаблівую энергетыку шчырасці.

Нараджэннем з лютага 1923 года, Леанід Шчамялёў і ў самым сталым узросце заставаўся актыўным, генератыўным творцам. А ўвогуле ў плынь, у вялікую раку выяўленчага мастацтва ён увайшоў яшчэ ў даваенны час. Атмасферу жыцця ён пачаў спасцігаць у родным Віцебску, дзе, здавалася, сам горад дыхаў жыццём. Дзе ў 1920-1930-я гады колеры наваколля – Зямлі і Неба паядноўваліся з фарбамі і як быццам самі па сабе стваралі неўміручыя, прыцягальныя карціны...

Навіны Папулярнае

13:21 Футбалісты «Ліля» сталі чэмпіёнамі Францыі

13:06 Лукашэнка зацвердзіў змены ў закон аб электрасувязі

12:49 У МЗС РФ нагадалі аб прымусовых пасадках самалётаў па запыце ЗША і ва Украіне

12:35 Пад Оршай пройдзе першы абласны фестываль «Майскі FEST»

12:32 Аднарэжыраваны закон аб СМІ падпісаны Лукашэнкам

12:18 МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair

12:03 На БелАЭС завяршыўся этап камплектацыі апрапараваных парогавых

[УСЕ НАВІНЫ](#)

Іншыя матэрыялы аўтара

Кніжныя навінкі – «Пад сузор'ем веры і надзеі»

Якуб Колас: з Абаяні – у Мінск

Музейны складнік турызму

Каліна ў «Лесным скверы»

Прэзентацыі – ад Выдавецкага дома «Звязда»

Ці праўда па Мірскім замку блукае прывід маленькай князеўны Сонечкі?

13.01.2021 00:15

Аўтар: Людміла Рублеўская

Культура, Гісторыя і Этнаграфія, Краязнаўства

Вядома, у вандроўцы па містычных мясцінах Беларусі нельга абысці Мірскі замак... Сам выгляд ягоных магутных сценаў з чорнымі вачніцамі байніц і чырванню цэгля ўспрымаецца як фон для здымак касцюміраваных фільмаў, з мячамі, шаблямі, стрэламі гармат... Дарэчы, для мяне так і стала – у Мірскім замку здымалі многія сцэны фільма па кнізе «Авантуры Пранціша Вырвіча» майго аўтарства, і менавіта па гэтым брукаваным дварыку ездзіла створаная на «Беларусьфільме» Жалезная Чарапах – танк на паравым рухавіку па эскізах Леанарда да Вінчы. Тут па сігнале рэжысёра ўзрываліся ядры, стукаліся клінок аб клінок... А ўночы, у святле пражэктараў, па канаце, працягнутым высока над брукаванкай, ад акна да акна, караскаўся юны шляхціц Пранціш Вырвіч, выкрадаючы паланянку – прыгажуню Саламею Рэніч...

Праклятае возера

Вядома, кожнаму экскурсанта, які прыежджае сюды, расказваюць легенды пра мясцовых прывідаў. Абавязкова пакажуць на возера – яго, маўляў, загадаў выкапаць адзін з уладальнікаў замка, Мікалай Святаполк-Мірскі, а для гэтага давялося знішчыць квітнеючы сад, пасаджаны ранейшым арандатарам, Пуцятам...

Высякаць дрэвы ў квецені – грэх і дрэнная прыкмета... Сяляне адмаўляліся... Але сад усё ж быў знішчаны, і праклён лёг на створаны на тым месцы маляўнічы вадаём. Кожны год возера забірае ахвяр, і патануць у ім нібыта мусіць столькі людзей, колькі квітнеючых дрэў было ссечана. І адной з першых яго ахвяр аказалася дванаццацігадовая князеўна Сонечка. Яе пахавалі ў прыгожай капліцы, а паколькі капліцу ўвесь час затаплялі воды і рабавалі грабежнікі, дух Сонечкі паказваецца ў выглядзе Белай Дамы ў адной з вежаў замка.

Навіны

Папулярнае

12.35 Пад Оршай пройдзе першы абласны фестываль «Майскі FEST»

12.32 Адкарэктраваны закон аб СМІ падпісаны Лукашэнкам

12.18 МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair

12.03 На БелАЭС завяршыўся этап комплекснага апрабавання першага энергаблока

11.40 У Слуцкім раёне ў калодзежы ачышчальных збудаванняў танулі тры чалавекі. Адзін памёр

11.16 Улады Парыжа афіцыйна дазволілі наркаманам збірацца ў садзе

[УСЕ НАВІНЫ](#)

Іншыя матэрыялы аўтара

Народны мастак Беларусі Іван Міско марыць усталяваць помнік удовам вайны

«Ці варта чапаць гэту маленькую шэрую птушачку?» Топ-10 літаратурнай вясны

7 вершаў, напісаных на франтах Вялікай Айчыннай

Калекцыянер Алег Судзялкоў: Быў час, калі экслібрысы называлі перажыткам буржуазіі

Кніжны гасцінец. Жанчыны беларускіх лясцоў і японскіх пясцоў

Творчасць – як шчырая размова з блізкімі сябрамі. Міхаіл Рагалевіч – адзін з тых беларускіх мастакоў, хто пакінуў непаўторны след у нацыянальным выяўленчым мастацтве

01.02.2021 08:57

Культура, Выяўленчае мастацтва

Гэта сёння не будзе перабольшваннем казаць, што мастацтва Міхаіла Рагалевіча закранае самае патаемнае ў душах людзей – генетычнае імкненне беларусаў да духоўнай чысціні, захапленне прыгажосцю жыцця і годнасцю чалавечай асобы ў ім. Але ж цяжка нават уявіць, што мастак, якому лёсам было наканавана прайсці праз неверагодныя выпрабаванні, які маленькім дзіцём застаўся круглым сіратой у перадваенны час, здолее захаваць у сваёй душы веру ў чалавека і чалавечнасць, ды яшчэ скажа пра гэта ва ўвесь голас сапраўднага таленту жывапісца.

Мінскі галерыст Аляксандр Іваноў – вялікі прыхільнік творчасці Міхаіла Рагалевіча

Адкуль чэрпаў духоўную энергію і сілы мастак? Можа даваў іх ручнічок, вышыты конікамі, уся спадчына, што засталася ад бацькоў. Нездарма бачым яго намаляваным на многіх творах Рагалевіча. А, можа, натхняў адзіны захаваны здымак маці – зусім юнай дзяўчыны з доўгімі прыгожымі валасамі і светлымі вачыма. Некалькі карцін мастак прысвяціў менавіта ёй.

Мастак апеў у сваіх карцінах ціхі, складаны, часам супярэчлівы, аднак шмат у чым напоўнены народным аптымізмам і

Навіны

Папулярнае

13:21 Футбалісты «Ліля» сталі чэмпіёнамі Францыі

13:06 Лукашэнка зацвердзіў змены ў закон аб электрасувязі

12:49 У МЗС РФ нагадалі аб прымусовых пасадках самалётаў па запыце ЗША і ва Украіне

12:35 Пад Оршай пройдзе першы абласны фестываль «Майскі FEST»

12:32 Адкарэктраваны закон аб СМІ падпісаны Лукашэнкам

12:18 МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair

12:03 На БелАЭС завяршыўся этап комплекснага экалагічнага палявання

[УСЯ НАВІНЫ](#)

Фільм «Людзі на балоце» пакажуць 8 лютага

05.02.2021 17:38

Аўтар: Алена Драпко

Культура, Кіно

У эфіры тэлеканала «Беларусь 3» 8 лютага пакажуць экранізацыю першай часткі эпапеі «Палеская хроніка» — фільм «Людзі на балоце» па аднайменным рамана беларускага класіка Івана Мележа.

Кінастужку ў 1981 годзе зняў рэжысёр Віктар Тураў. Асноўная сюжэтная лінія ў фільме — гэта прыход савецкай улады ў вёску, што існуе сярод палескіх балот. І на фоне гэтага ўжо паўстаюць перад намі і раскрываюцца вобразы герояў Васіля Дзятліка, Ганны Чарнушкі, Яўхіма Глушака, іх сям'яў і аднавяскоўцаў... Вясковае жыццё з яго клопатамі і руцінай, а часам і з рамантыкай, размовамі пра надзею і важнае — кожны з такіх эпізодаў дазваляе ўбачыць грані характараў, узаемаадносіны і пачуцці дзеючых асоб, паназіраць за іх жыццём і развіццём драматычных падзей... Сярод акцёраў, якія ўвасобілі герояў, можна ўбачыць Алену Барзову, Барыса Няўзорова, Юрыя Казючыца, Стэфанію Станюту, Генадзя Гарбука і многіх іншых. Хоць, напрыклад, у ролі Васіля мы маглі б убачыць Аляксандра Галібіна, але з-за таго што акцёр не змог сысціся ў поглядах з рэжысёрам, атрымалі мы іншага выканаўцу. А вось што да ролі Гарбука (ён у фільме іграе бацьку Ганны), то ў ранняй экранізацыі акцёр выконваў ролю Васіля. Актрысу ж на ролю Ганны шукалі сярод 22 прэтэндэнтак.

Першую экранізацыю рамана здзейснілі ў 1965 годзе рэжысёры Аляксандр Гутковіч і сцэнарыст Эдуард Герасімовіч. Яны зрабілі трохсерыйную тэлевізійную карціну «Людзі на балоце», якая была заснавана на асноўных сюжэтных лініях літаратурнага твора. Пасля была спроба экранізаваць раман у рэжысёра Уладзіміра Забелы ў 1979 годзе.

Што да кінаверсіі Віктара Турава, то яе рэжысёр ствараў, пачынаючы ад напісання сцэнарыя да будучай карціны. А жонка рэжысёра потым расказвала, як падчас работы над фільмам ён пазнаёміўся з доктарам-псіхіятрам, які прапанаваў зрабіць месцам творчасці палату ў адной сваёй клініцы. Там была поўная ізаляцыя, ніхто не перашкаджаў, што дазваляла цалкам паглыбіцца ў матэрыял. Вытворчасць кінастужкі ажыццяўлялася на кінастудыі «Беларусьфільм». Творчым аб'яднаннем мастацкіх фільмаў. З пошукам месца здымак давялося паездзіць — шукалі натуру і на Гомельшчыне, і на Віцебшчыне, разглядалі варыянт нават у Львове і Латвіі, але ў выніку часткова адзнялі ў Бешанковічах, а самі Курані — у Бярэзінскім запаведніку ў наваколлі Домжарыц. Таксама дзеля камфорту артыстаў, бо на момант, калі ў канцы кастрычніка выпаў снег, а некаторыя сцэны яшчэ не даздымалі, рэжысёр звярнуўся па дазвол выехаць у Ялту, каб давесці справу да заканчэння. Падчас гэтай творчай камандзіроўкі і знялі некалькі сцэн.

«Людзі на балоце» — фільм, які лічыцца хрэстаматыйнай экранізацыяй рамана класіка. Кінастужка мае і працяг пад назвай «Подых навальніцы», які з'явіўся ў 1982 годзе. Пасля рэжысёр зняў яшчэ тэлевізійны фільм «Апейка». Яго ў 1985 годзе аб'ядналі з першымі дзвюма кінастужкамі ў тэлевізійную эпапею «Людзі на балоце» працягласцю восем серый.

Не прпусціце фільм «Людзі на балоце» ў панядзелак на тэлеканале «Беларусь 3». Яго будуць трансляваць як у ранішнім, так і ў вячэрнім эфіры. Пасля паказу кінастужкі глядачоў чакае фільм «Іван Мележ: перарваныя хронікі» з дакументальнага цыкла «Заметкі на палях».

Алена ДРАПКО

Прынята дзяржпраграма «Культура Беларусі» на 2021–2025 гады

10.02.2021 19:11

Культура

Каб стварыць умовы для эфектыўнай работы сферы культуры і актыўна далучаць беларусаў да культурнага жыцця краіны, прынята новая дзяржпраграма «Культура Беларусі» на 2021–2025 гады. На што будзе зроблена стаўка ў гэтай сферы ў найбліжэйшае пяцігоддзе, расказаў намеснік прэм'ер-міністра Ігар ПЕТРЫШЭНКА.

Для спісаў ЮНЕСКА падрыхтуюць пяць новых дасье

Праграма складаецца з пяці падпраграм: «Культурная спадчына», «Мастацтва і творчасць», «Функцыянаванне і інфраструктура сферы культуры», «Беларусы ў свеце», «Архівы Беларусі».

Так, мерапрыемствы падпраграмы «Культурная спадчына» дапамогуць захаваць і эфектыўна выкарыстоўваць гісторыка-культурныя каштоўнасці, павялічыць наведвальнасць музеяў і бібліятэк шляхам пашырэння доступу розных катэгорый насельніцтва да якасных і разнастайных паслуг гэтых устаноў, стварыць умовы для далейшага развіцця культур нацыянальных меншасцяў.

«У прыватнасці, заплававана ўвядзенне ў эксплуатацыю 28 помнікаў архітэктуры, якія раней не выкарыстоўваліся, уключэнне ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў Беларусі 20 новых нематэрыяльных каштоўнасцяў, распрацоўка і прадстаўленне ў арганізацыі ЮНЕСКА пяці дасье на аб'екты спадчыны і нематэрыяльныя праяўленні творчасці», – расказаў Ігар Петрышэнка.

Навіны

Папулярнае

12:49 У МЗС РФ нагадалі аб прымусовых пасадках самалётаў па запісе ЗША і ва Украіне

12:35 Пад Оршай пройдзе першы абласны фестываль «Майскі FEST»

12:32 Адкарэктраваны закон аб СМІ падпісаны Лукашэнкам

12:18 МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair

12:03 На БелАЭС завяршыўся этап комплекснага апрабавання першага энергаблока

11:40 У Слуцкім раёне ў калодзежы ачышчальных збудаванняў танулі тры чалавекі. Адзін памёр

[УСЕ НАВІНЫ](#)

Алаіза Пашкевіч: таямніца шлюбу, перыпетыі навучання і «вясковая манера»

15.02.2021 18:49

Культура, Гісторыя і Этнаграфія

Якія таямніцы захоўваюць архіўныя фонды? Якія, здавалася б, усім вядомыя «факты» не адпавядаюць гістарычнай праўдзе? Што новага і нечаканага можна знайсці пра вядомых персон? Запрашаем у падарожжа па архіве!

У лютым мінае сто пяць гадоў з дня смерці адной з самых вядомых жанчын Беларусі – нашай слаўнай Цёткі, Алаізы Сцяпанавны Пашкевіч, паэткі, празаіка, публіцыста, вялікай асветніцы. Першыя біяграфічныя звесткі пра яе з’явіліся ў газеце «Гоман» за 15 лютага 1916 г. у некрологу «Алойзія Пашкевіч-Кайрысова», які пачынаўся словамі: «Яе жыццё – то была безупынная праца для свайго народу».

Але гэты артыкул не быў пазбаўлены некаторых фактычных памылак датычна яе біяграфіі, якія пасля паўтараліся многімі аўтарамі работ пра Цётку.

Упершыню падрабязна пра сям’ю і дзяцінства Алаізы Пашкевіч расказала Марыя Мілючанка ў рэфератах «Грамадская і літаратурная дзейнасць Цёткі», прачытаным у Вільні ў 20-я ўгодкі са смерці паэткі і пазней апублікаваным асобным выданнем. Праз дваццаць гадоў, у 1956 г., убацьку свет выдадзены асобнай кнігай крытыка-біяграфічны нарыс Лідзіі Арабей «Цётка (Алаіза Пашкевіч)». Гэтая кніга стане першым падрабязным даследаваннем яе жыцця. Аўтар нарыса пайшла шляхам архіўных пошукаў, выявіўшы найперш у сховішчах Вільні біяграфічныя дакументы Алаізы Пашкевіч, у Дзяржаўным гістарычным архіве ў г. Гродна – метрычную кнігу Васілішкаўскага касцёла з запісамі аб вячанні 23 мая 1865 г. бацькоў Алаізы і хрышчэнні іх дзяцей. Амаль адначасова, у 1954 г., з’явіліся ўспаміны Сцяпонаса Кайрыса – мужа Цёткі. Варта згадаць і тое, што на ліст-просьбу Міхася Клімковіча ў 1946 г. Іларыён Свянціцкі адгукнуўся ўспамінамі пра яе жыццё ў Львове. Тэму «І. Свянціцкі і Цётка» ў свой час даследавалі Рагойша і Кабржыцкая і ўнеслі многа ўдакладненняў у яе біяграфію. У БДАМЛІМ дакументы Беларускага музея імя Івана Луцкевіча ў колькасці 266 адзінак захоўвання, у тым ліку дакументы Цёткі, паступілі ў пачатку 1960-х гадоў з Цэнтральнага дзяржаўнага архіва Літвы па распараджэнні Архіўнага ўпраўлення Літоўскай ССР. Дарэчы, менавіта Свянціцкі расказаў гісторыю некаторых дакументаў Цёткі, якія захоўваліся ў музеі і ў 1960-я паступілі ў сучасны БДАМЛІМ: «Яе асабістыя ўніверсітэцкія паперы (індэкс, пасведчанне) былі выдадзены з абменных фондаў Нацыянальнага музея [у Львове] 19 мая 1931 года для Беларускага музея ў Вільні». Апошняе значнае паступленне дакументаў да біяграфіі Цёткі адбылося ў складзе архіва

Навіны Папулярнае

падпісаны Лукашэнкам

12.18 МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair

12.03 На БелАЭС завяршыўся этап комплекснага апрабавання першага энергаблока

11.40 У Слуцкім раёне ў калодзежы ачышчальных збудаванняў танулі тры чалавекі. Адзін памёр

11.16 Улады Парыжа афіцыйна дазволілі наркаманам збірацца ў садзе д’Эоль

11.04 У ЗША ў дзясяткаў падлеткаў пасля вакцынацыі Moderna і Pfizer выявілі праблемы з сэрцам

[УСЕ НАВІНЫ](#)

Адкрылася XXVIII Мінская міжнародная кніжная выстаўка-кірмаш

19.07.2021 09:52

Аўтар: Арына Карповіч

Фота: Ян Хведчын

Культура, Літаратура

У сталічным выставачным комплексе «БелЭкспа» ўчора было людна. Яшчэ да ўрачыстага адкрыцця Мінскай міжнароднай выстаўкі-кірмашу наведвальнікі разглядалі кнігі і задавалі пытанні гандлярам. Хтосьці рабіў фотаздымкі з прадстаўнікамі іншых краін, якія адзеліся ў нацыянальныя яркія касцюмы. Карацей, Мінскі кніжны форум па традыцыі сабраў нямала аматараў прыгожага пісьменства і паліграфічнага мастацтва. Кнігу пандэміяй напалохаць аказалася немагчыма.

Фота БЕЛТА.

Урачыстае адкрыццё форуму пачалося з прывітальных слоў кіраўніка краіны, якія зачытаў першы намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Максім РЫЖАНКОЎ: «За перыяд свайго існавання Мінскі кніжны форум стаў значнай дыскусійнай пляцоўкай не толькі для аўтараў і кнігавыдаўцоў, але і для шырокага кола інтэлектуалаў, якія любяць і шануюць якаснае друкаванае слова. Сімвалічна, што цэнтральным экспанентам сёлёшняга форуму выступае Садружнасць Незалежных Дзяржаў. У трыццацігоддзе гэтай аўтарытэтай міжнароднай арганізацыі Беларусь старшынявуе ў Садружнасці. Мінск заўсёды быў і застаецца прынцыповым прыхільнікам супольнасці і ўсебаковай інтэграцыі на постсавецкай прасторы. Знакавыя выданні дзяржаў — удзельніц СНД, прадстаўленыя на выстаўцы, заклікаюць садзейнічаць умацаванню гуманітарных сувязяў нашых краін і народаў».

Ад сябе Максім Рыжанкоў дадаў, што ў гісторыі існавання Мінскай міжнароднай выстаўкі-кірмашу не было ніводнага перапынку. Выключэннем не стаў і гэты напружаны з пункту гледжання пандэміі год: «Мы не маглі сабе дазволіць застацца без свята і чакалі яго з нецярпеннем, каб азнаёміцца з айчыннымі і замежнымі навінкамі».

Навіны

Папулярнае

13:21 Футбалісты «Ліля» сталі чэмпіёнамі Францыі

13:06 Лукашэнка зацвердзіў змены ў закон аб электрасувязі

12:49 У МЗС РФ нагадалі аб прымушовах пасадак самалётаў па запаве ЗША і ва Украіне

12:35 Пад Оршай пройдзе першы абласны фестываль «Майскі FEST»

12:32 Адкараціраваны закон аб СМІ падпісаны Лукашэнкам

12:18 МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair

12:03 На БелАЭС завяршыўся этап камплектавання апрапаравання парнага

[УСЕ НАВІНЫ](#)

Іншыя матэрыялы аўтара

Падарожжы ў Святую зямлю, сакрэты княжацкай кухні і бой Януша Радзівіла. Як прайшла «Ноч музеяў» у Нясвіжы

18 мая — Міжнародны дзень музеяў

У Вялікім тэатры Беларусі падрыхтавалі новую версію «Лебядзінага возера»

У галоўнай бібліятэцы краіны вучаць шанавальнікі кнігі і іх аўтараў

Як рыхтуюцца да юбілею Багдановіча музеі, прысвечаныя творчасці паэта

Суайчыннікі ў свеце. Альтуці з сям'і полацкага рамесніка

25.02.2021 10:17

Аўтар: Аляксей Карлюкевіч

Культура, Гісторыя і Этнаграфія, Музыка

Перм. 80-я гады XIX стагоддзя. У горадзе працуе музычна-драматычны гурток. Канцэрты з гурткоўцамі ладзіць С. Дзягілеў. Ён – сціплы акампаніатар юных спевакоў. Пройдуць гады – і Сяргей Дзягілеў стане выдатным расійскім тэатральным дзеячам. А што ж гурткоўцы?.. Адзін з іх – Саша Альтшулер – выйдзе з часам у оперныя артысты, будзе займацца рэжысурай, педагогічнай дзейнасцю. Колішняе хлапчанё з сям'і простага рамесніка аб'ездзіць усю Расію. У гонар гаспадара выключнага па сваім бас-барытоне голасу будучы гучаць самыя праніклівыя і шчодрыя авацыі ў залах Казані, Астрахані, Екацерынбурга, Варонежа, Іркуцка, Саратава, Адэсы, Баку, Растова, Харкава. Ды гэта ўсё яшчэ наперадзе. Пакуль жа падлетак вяртаецца з заняткаў. Напывае любімыя арыі. А ў думках пераўвасабляецца ў самыя неардынарныя музычныя вобразы. Ужо хлапчанём ён – будучы майстра сцэны, які часам выступаў пад псеўданімам Альтуці – ведаў характары, шматблічнае, шматфарбнае, рознакаляровае дзейства опер «Цар і цыцляр», «Кармэн», «Севільскі цырульнік», іншых значных твораў, што выходзілі і фарміравалі густы, сімпатны слухачоў. А што ж наша Беларусь, ці памятаў пра яе юны спявак?

Саша Альтшулер нарадзіўся ў Полацку Віцебскай губерні ў сакавіку 1870 года і да пяці гадоў жыў на беларускай зямлі. Маючы ад прыроды выключны музычны слых, будучы спявак вызначаўся тонкай, успрымальнай, кідкай да змацыйных праяў натурай. Пазней, праз многія гады, музыказнаўца А. Пружанскі сфармулюе такую вось лаканічную характарыстыку творчых здольнасцей нашага земляка Аляксандра Альтшулера: «Валодаў добрым голасам прыемнага тэмбра, прыроднай музыкальнасцю. Свабодна трымаўся на сцэне і быў выдатным характарным акцёрам».

Канечне ж, настраёваць, характар, пачуццёваць голасу дапамагла маладому чалавеку сфарміраваць і полацкая духоўная аўра. Відаць, неаднойчы таленавітае дзіця рамесніка прыходзіла да Сафійскага сабора. Шлемавідныя купалы не маглі не ўразіць хлапчанё. Зірнеш на іх – быццам акраец сонейка ўзняўся перад вачыма, падняўся над гарызонтам. І званы...

Яму ў Полацку пазвоняць ютрань рана

Навіны

Папулярнае

13.21 Футбалісты «Ліля» сталі чэмпіёнамі Францыі

13.06 Лукашэнка зацвердзіў змены ў закон аб электрасувязі

12.49 У МЗС РФ нагадалі аб прымусовых пасадках самалётаў па запісе ЗША і ва Украіне

12.35 Пад Оршай пройдзе першы абласны фестываль «Майскі FEST»

12.32 Адкарэктраваны закон аб СМІ падпісаны Лукашэнкам

12.18 МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair

12.03 На БелАЭС завяршыўся этап комплекснага экалагічнага перагляду

[УСЕ НАВІНЫ](#)

Іншыя матэрыялы аўтара

ЦАО ВЭНЬСЮАНЬ: Што болей па душы юным чытачам Кітая...

Аўтар «Кітайска-рускіх адносін» нарадзіўся ў Мадрыдзе

Памяці Льва Коласава

Промні братэрства: Мікола МЯТЛІЦКІ як перакладчык

Рабіндранат Тагор: Беларускі штрышок

У Жлобінскім раёне ўвекавечылі памяць чыгуначнік

01.03.2021 19:35

Аўтар: Наталля Капрыленка

Культура, Гісторыя і Этнаграфія

Чыгуначная станцыя Красны Бераг на лініі Жлобін – Асіповічы Гомельскага аддзялення Беларускай чыгункі – не самая значная па памеры і папулярнасці. Але менавіта тут адбылася падзея, якая, па ацэнках гісторыкаў, паўплывала на ход Вялікай Айчыннай вайны.

Сёння станцыя Красны Бераг – прыклад таго, як захоўваецца гісторыя аб мала каму вядомых героях вайны. Памяць чыгуначніка Рыгора Навуменкі – сувязнога партызанскага атрада – тут увекавечылі мемарыяльнай дошкай. Яна нагадвае нашчадкам аб унікальнай аперацыі па выяўленні і знішчэнні эшалона нямецка-фашысцкіх захопнікаў з хімічнай зброяй. Менавіта тут 5 чэрвеня 1943 года на перагоне Красны Бераг – Малевічы спецгрупа «Храбрацы» пусціла пад адхон «чорны састаў» сакрэтнага прызначэння.

На тэрыторыі Беларусі дыверсійная група Народнага камісарыята дзяржаўнай бяспекі БССР «Храбрацы» дзейнічала з 1942 года. На яе рахунок – звыш ста аперацый. Але найбольш адметную групу правяла менавіта на Красным Беразе. Сувязны чыгуначнік Рыгор Навуменка паведаміў у партызанскі атрад, што на станцыі ў туніку ўзмоцнена ахоўваецца эшалон. Усе яго вагоны, за выключэннем першага і апошняга, былі закрытыя чорным палатном. У пачатку і канцы саставу на адкрытых платформах былі ўстаноўлены буйнакаліберныя зенітныя кулямёты. Чыгуначнік Рыгор Навуменка перадаў інфармацыю аб далейшым маршруце эшалона. Высветлілася, што ў вагонах знаходзіліся боепрыпасы з атрутным рэчывам, якія гітлераўцы планавалі прымяніць на Курскай дузе. Камандзір дыверсійнай групы Рыгор Ігнатаў атрымаў баявую задачу – перашкодзіць гітлераўцам ажыццявіць свае планы. Дыверсійная група разам з сувязнымі-чыгуначнікамі пусціла эшалон пад адхон. З месца аперацыі ў Маскву перадалі балон з газам, супраціпрытную накідку, процігаз і дэгазацыйныя парашкі.

Саліст оперы Вялікага тэатра Уладзімір Пятроў: Трэба хвалявацца не за сябе, а за персанажа

05.03.2021 19:28

Аўтар: Арына Карповіч

Фота: Ян Хведчын

Культура, Музыка

Сёлета Уладзімір Пятроў адзначыў адразу два юбілей: у лютым народнаму артысту Беларусі споўнілася 60 гадоў. Акрамя гэтага, саліст оперы Вялікага тэатра адзначае і творчае свята – 30 гадоў на сцэне.

«Звязда» паразмаўляла з Уладзімірам Пятровым і даведалася аб поспехах, думках і хваляваннях артыста.

— З нагоды вашага дваінога юбілею, ці акрэслілі вы некаторыя вынікі, звязаныя з вашай кар’ерай?

— Я не магу казаць, што я сеў і пачаў рабіць вынікі жніва. Гэта пастаянны працэс працы над спектаклямі, якія ідуць цяпер, жаданне зрабіць іх лепш. Я вам больш скажу: я ўвогуле не хацеў адзначаць гэтыя юбілей. Але абставіны склаліся інакш. Тым больш, калі гэта спрацуе на тэатр, то чаму не?

Вынікі я падводжу ўвесь час. Ты адпрацаваў спектакль і, як правіла, пасля яго не спіш і аналізуеш, што атрымалася, а што не. Гэта ў любым выпадку псіхалагічная «напампоўка». Асабліва, калі гэта драматычна складаны спектакль.

— Калі вы ўжо закрунулі гэтую тэму, апішыце свой стан перад спектаклем і пасля яго.

Навіны Папулярнае

12:49 У МЗС РФ нагадалі аб прымусовых пасадках самалётаў па запісе ЗША і ва Украіне

12:35 Пад Оршай пройдзе першы абласны фестываль «Майскі FEST»

12:32 Адкарыжэраваны закон аб СМІ падпісаны Лукашэнкам

12:18 МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair

12:03 На БелАЭС завяршыўся этап комплекснага апрабавання першага энергаблока

11:40 У Слуцкім раёне ў калодзежы ачышчальных збудаванняў танулі тры чалавекі. Адзін памёр

[УСЕ НАВІНЫ](#)

Іншыя матэрыялы аўтара

Падарожжы ў Святую зямлю, сакрэты княжацкай кухні і бой Януша Радзівіла. Як прайшла «Ноч музеяў» у Нясвіжы

18 мая – Міжнародны дзень музеяў

У Вялікім тэатры Беларусі падрыхтавалі новую версію «Лебядзінага возера»

У галоўнай бібліятэцы краіны вучаць шанаваць кнігі і іх аўтараў

Як рыхтуюцца да юбілею Багдановіча музеі, прысвечаныя творчасці паэта

Па «зорачкі» на радзіму Шагала. Самы вопытны хормайстар Віцебшчыны Барыс Кажэўнікаў у свае 72 гады ездзіць з Віцебска ў Лёзна на работу

10.03.2021 20:51

Аўтар: Аляксандр Пукшанскі

Фота: Аляксандр Пукшанскі

Грамадства, Рэгіёны, Культура

Самы вопытны хормайстар Прыдзвінскага краю Барыс Гаўрылавіч Кажэўнікаў у свае 72 гады тры разы ў тыдзень па чыгунцы ездзіць з Віцебска ў Лёзна на работу. Канешне, мог бы выкладаць у абласным цэнтры або даўно ўжо адпачываць на пенсіі. Але вырашыў што лепш будзе запальваць «зорачкі» ў правінцыі. Карэспандэнт «Звязды» правёў дзень з гэтым вельмі цікавым чалавекам.

З часоў Івана Грознага

У Кажэўнікава шмат рэгалій. Напрыклад, ён у 2002 годзе быў лаўрэатам Спецыяльнай стыпендыі Прэзідэнта за шматгадовую педагогічную дзейнасць і далучэнне моладзі да жанру харавых спеваў.

Пачалі размову ў дызелі па дарозе ў гарадскі пасёлак (адлегласць ад Віцебска прыкладна 45 км), дзе жыве каля 6,7 тысячы чалавек. Суразмоўнік запэўніў, што менавіта там ёсць юныя «зорачкі», якія праславяць Беларусь як выканаўцы класічнай музыкі. Тут, дарэчы, спяваюць дзеці нават на латыні, а яшчэ на французскай, англійскай, нямецкай, канешне ж, беларускай і рускай мовах. Спяваючыя паліглоты здзіўляць нават самых дасведчаных слухачоў, якім пашчасціла наведаць найлепшыя залы свету.

Навіны Папулярнае

- 13:21** Футбалісты «Ліля» сталі чэмпіёнамі Францыі
 - 13:06** Лукашэнка зацвердзіў змены ў закон аб электрасувязі
 - 12:49** У МЗС РФ нагадалі аб прымусовых пасадках самалётаў па запыце ЗША і ва Украіне
 - 12:35** Пад Оршай пройдзе першы абласны фестываль «Майскі FEST»
 - 12:32** Адкарыктаваны закон аб СМІ падпісаны Лукашэнкам
 - 12:18** МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair
 - 12:03** На БелАЭС завяршыўся этап камплексавага экалагічнага паўнаправа
- [УСЕ НАВІНЫ](#)

Іншыя матэрыялы аўтара

Дзеля памяці і пашаны

Ташыяна Аўтухова: Змены ў заканадаўстве прадкідаваны рэаліямі часу

Як адзначылі дзень сям'і ў Першамайскім раёне Віцебска?

У Віцебску адкрылася выстава, якая прысвячаецца лётчыцам, Героям Савецкага Саюза

Электрычнага пасажырскага транспарту на Віцебшчыне стане больш на траціну

Якіх кніг чакае айчынны чытач?

15.03.2021 17:16

Аўтар: Мікола Берлеж

Культура, Літаратура

Кніжная справа, як часам складваецца ўражанне, істотна саступае развіццю новых электронных тэхналогій. Ці так гэта? У чым прычына, што падаюць тыражы кніг? Чаму кнігі на прылаўках кнігарняў досыць дарагія? І ўвогуле, што насамрэч адбываецца ў кнігавыдавецкім свеце? Якімі тэндэнцыямі характарызуецца гэты кірунак у пачатку 2021 года? Які быў кніжны год для Беларусі ў 2020 годзе?.. У рэчышчы гэтых пытанняў мы і вырашылі пагутарыць з дырэктарам аднаго з найбольш вядомых дзяржаўных кніжных выдавецтваў – «Мастацкай літаратуры», Алесем БАДАКОМ.

Фота Кастуся Дробава.

— Алесь Мікалаевіч, наколькі стратны быў мінулы год для кнігавыдавецтва з-за пандэміі?

— На жаль, пандэмія, якая сур'ёзна ўдарыла па сусветнай эканоміцы, не абышла бокам і кніжны рынак, у тым ліку, зразумела, і беларускі. У 2020 годзе колькасць выпушчаных кніг скарацілася на 14,7 %, а тыраж — на 19 % адносна 2019 года. Для параўнання хачу сказаць, што ў Расіі па выніках 2020 года падзенне па колькасці найменняў складала 13,3 %, а па тыражы — 19,2 %. Такім чынам, гэтыя паказчыкі можна назваць вельмі блізкімі да нашых, і, я думаю, яны таксама будуць мала адрознівацца, калі браць пад увагу кніжны рынак іншых краін. Праўда, калі гаварыць пра выдавецтва «Мастацкая літаратура», то летась упалі толькі колькасныя паказчыкі — на 15 %, а тыраж вырас на 12 %.

— І на чым з тэматычных дзялянак у такім разе быў зроблены акцэнт?

— У першую чаргу тыражы выраслі за кошт класікі. Мы большую ўвагу ўдзялялі перавыданням класікі, ведаючы, што такая літаратура запатрабаваная бібліятэкамі, універсітэтамі, школамі, ды і проста аматарамі якаснай літаратуры. І, я думаю, не памыліліся, бо, скажам, у той жа Расіі тыраж новых выданняў і новых аўтараў скараціўся амаль на чвэрць, што і зразумела: для падобных кніг існуе павышаная рызыка іх выпуску, паколькі чытач значна больш ахвотна рэагуе на ўжо правяраныя імёны і назвы.

Навіны

Папулярнае

13:21 Футбалісты «Ліля» сталі чэмпіёнамі Францыі

13:06 Лукашэнка зацвердзіў змены ў закон аб электрасувязі

12:49 У МЗС РФ нагадалі аб прымусовых пасадках самалётаў па запыце ЗША і ва Украіне

12:35 Пад Оршай пройдзе першы абласны фестываль «Майскі FEST»

12:32 Адкарэктраваны закон аб СМІ падпісаны Лукашэнкам

12:18 МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair

12:03 На БелАЭС завяршыўся этап комплекснага эразаваўна-рашчарна-

[УСЕ НАВІНЫ](#)

Іншыя матэрыялы аўтара

Беларуска-кітайскі дыялог філолагі БДУ ладзяць ужо цэлае дзесяцігоддзе

Пісьменнік у грамадстве

Беларуска-кітайскі дыялог філолагі БДУ ладзяць ужо цэлае дзесяцігоддзе

Амар Хаям: «Прыдбаўшы мудрасці каралі...»

Падарожжа ў далетапіснае мінулае: Услед за росшукамі Міколы Багадзяжа, Ірыны Масляніцынай

Фестываль «Нефільтраванае кіно» прайшоў у Мінску ў сёмы раз

20.03.2021 19:07

Аўтар: Дар'я Смірнова

Культура, Кіно

Мастацтва, якое сёння трапляе пад увагу і прафесійнай супольнасці, і звычайнай глядацкай аўдыторыі, часта бывае напоўнена шматлікімі кантэкстамі знутры і абвешана імі звонку. Аналізаваць твор часцей за ўсё даводзіцца менавіта так: праз прызму падзначэнняў, падпрычын, па якіх гэтае мастацтва з'явілася. У пэўным сэнсе такі падыход дазваляе аналізаваць глыбей, літаральна на ўзроўні «чаму гэта напісана, знята, пастаўлена». Але за гэтым «чаму» нярэдка губляецца «як».

Фестываль «Нефільтраванае кіно», які ў мінулыя выходныя прайшоў у Мінску ўжо сёмы раз, мае цікавую канцэпцыю, што спалучае гэтыя два найважнейшыя пытанні, якія задаюцца мастацтву ў спробах яго зразумець.

«Асноўнай ідэяй фестывалю "Нефільтраванае кіно" з'яўляецца вера ў тое, што ўсведамленне фільтраў у сферы экранных выказванняў і медыйных зносін дае магчымасць вызваліцца ад залішняй апекі, пасрэдніцтва і маніпуляцый у чалавечай камунікацыі. Тым часам фестываль не адмаўляецца поўнацю ад фільтраў, але ставіць пытанне аб тым, дзе, кім і чаму яны ўсталяваюцца. Фестываль надае ўвагу ўнутраным фільтрам або самацэнзуры.

На першы план выходзіць не фестываль як індустрыяльна-рынкавая інстытуцыя, функцыя якой – пазначыць, які фільм, рэжысёр варты кіназнаўчых альманахаў і інвестыцый, а самі фільмы (усё роўна, добрыя ці дрэнныя), яго аўтары, а таксама глядач (усё роўна, кінаман або выпадковы мінак), – пазначана на сайце кінафестывалю ў раздзеле «Канцэпт». Нягледзячы на такія небанальныя фармулёўкі, правядзенне мерапрыемства застаецца даволі класічным: паказы, пытанні рэжысёрам, праграмы нішавага кіно, якое амаль заўсёды можна пабачыць толькі на фестывалях.

Кадр з фільма «Межы».

14 сакавіка ў межах «Нефільтраванага кіно» паказалі беларускую праграму, у якую ўвайшлі восем абсалютна розных кароткаметражных стужак працягласцю ад дзвюх да трыццаці хвілін.

Навіны

Папулярнае

13:21 Футбалісты «Ліля» сталі чэмпіёнамі Францыі

13:06 Лукашэнка зацвердзіў змены ў закон аб электрасувязі

12:49 У МЗС РФ нагадалі аб прымусовых пасадках самалётаў па запыце ЗША і ва Украіне

12:35 Пад Оршай пройдзе першы абласны фестываль «Майскі FEST»

12:32 Адназначнае права на закон аб СМІ падпісаны Лукашэнкам

12:18 МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair

12:03 На БелАЭС завяршыўся этап комплекснага апрабавання рэагентаў

[УСЯ НАВІНЫ](#)

Іншыя матэрыялы аўтара

Канструкцыя з кантрастаў. Выстаўка Аляксея Астрова «Упарадкаваць хаос»

Максім Замшаў: Мне здаецца, уся літаратура ўжо даўно стала аматарскай...

Разгадаць Кітай праз кнігу: праект «Звязды» прэзентавалі ў Доме прэсы

Тэатр юнага глядача стварыў праграму «Сустрэчы з класікамі і сучаснікамі»

Найлепшае, што здарылася з беларускім кіно за год

Гісторыя жыцця жанчыны-механіка-кіроўцы танка Марыі Акцябрскай

29.03.2021 19:30

Аўтар: Мікалай Шаўчэнка

Культура, Гісторыя і Этнаграфія

Яркія старонкі ў біяграфію краіны ўпісалі многія нашы суайчынніцы, якія сталі прыкладам патрыятызму, працавітасці і вернасці грамадзянскаму абавязку і сям'і. Неацэнны ўклад у Вялікую Перамогу над гітлераўскімі захопнікамі ўнеслі жанчыны, многія з якіх мужна прайшлі агністымі франтавымі дарогамі, ваявалі ваеннымі медыкамі, сувязістамі, лётчыкамі, снайперамі, разведчыкамі, партызанамі. У адным шэрагу з гэтымі адважнымі жанчынамі – механік-кіроўца танка «Баявая сяброўка» гвардыі сяржант Марыя Васілеўна Акцябрская, якая вызначалася пры вызваленні Беларусі ад нямецка-фашысцкіх акупантаў.

Яна нарадзілася 3 жніўня 1902 года ў Крыме ў вялікай сям'і ўкраінскіх сялян. Дзяцінства правяла ў Севастопалі і Джанкоі, школу скончыла ў Сімферопалі. Працавала на кансервавым заводзе, тэлефаністкай на гарадской тэлефоннай станцыі. У Сімферопалі Марыя Васілеўна пазнаёмілася з кавалерыстам Ільёй Фёдаравічам Радзюкам. У 1925 годзе маладыя людзі пажаніліся. Яны вырашылі, што іх новая сям'я павінна атрымаць і новае прозвішча – Акцябрскія. Марыя вельмі адказна паставілася да ролі жонкі камандзіра: «Выйшла замуж за воіна – і ты служыш у войску; жонка камандзіра – горае званне і тое, якое абавязвае». Жанчына навучылася кіраваць аўтамабілем, страляць з вінтоўкі, нагана, кулямёта, кідаць гранаты, скончыла курсы медсясцёр, здала нормы на званне «Варашылаўскі стралок». Калі пачалася Вялікая Айчынная вайна, Марыя з мужам жылі ў Кішынёве. Ілья Акцябрскі пайшоў на фронт, Марыя Васілеўна эвакуіравалася ў Томск, дзе зноў пачала працаваць тэлефаністкай. У канцы лета 1941 года яна атрымала «пахавальны ліст», у якім гаварылася: «Ваш муж, палкавы камісар Ілья Фёдаравіч Акцябрскі, загінуў смерцю храбрых 9 жніўня 1941 г. у адным з баёў на Украіне». Пазней Марыя даведалася, што яе муж у сваім апошнім баі пад Кіевам асабіста вёў байцоў у контратаку, пакуль не быў забіты кулямётнай чаргой.

Навіны

Папулярнае

13:21 Футбалісты «Ліля» сталі чэмпіёнамі Францыі

13:06 Лукашэнка зацвердзіў змены ў закон аб электрасувязі

12:49 У МЗС РФ нагадалі аб прымуковых пасадках самалётаў па запыце ЗША і ва Украіне

12:35 Пад Оршай пройдзе першы абласны фестываль «Майскі FEST»

12:32 Адкарактэраваны закон аб СМІ падпісаны Лукашэнкам

12:18 МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair

12:03 На БелАЭС завяршыўся этап комплекснага прапрабавання перахода

[УСЕ НАВІНЫ](#)

Іншыя матэрыялы аўтара

У баях спазналі радасць перамог

«Да шыка ён пярэ прыраўняў». Узгадваем ваеннага карэспандэнта Канстанціна Сіманава

Жыццёвы шлях Якава Крэйсера. Першы камдзіў, які атрымаў Зорку Героя, заслужыў яе, абараняючы Барысаў

Першы летаніс герояў крэпасці над Бугам стварыў пісьменнік Сяргей Смірноў

І маўчанне – зброя. 95 гадоў з дня нараджэння Юрыя Смірнова

Канстанцыя Буйло: Беларуская паэтка ў Маскве

25.03.2021 13:49

Аўтар: Алесь Карлюкевіч

Культура, Літаратура

Увесь яе жыццёвы і творчы шлях – гісторыя, вартая рамана. Першыя вершы Канстанцыі Буйло былі надрукаваны ў 1909 годзе ў газеце «Наша ніва». У 1914 годзе выйшла першая кніга «Курганная кветка», адрэдагаваная Янкам Купалам. З 1923 года жыла ў Маскве, была хатняй гаспадыняй. Памерла ў 1986 годзе. Як быццам, нічога звышзвычайнага. Калі б не паэзія, якая – лёс яе, жыццё яе, бяда і радасць яе. Жыць у Маскве – і не забыцца на роднае слова... Мусіць, адны лекі даюць падставы на такую трываласць – любоў да роднага краю. Вось і верш яе з той першай кнігі:

Люблю наш край, старонку гэту,

Дзе я радзілася, расла,

Дзе першы раз пазнала шчасце,

Слязу надолі праліла.

Радкі гэтыя вядомы ўсім. У вершы тым, што даў нараджэнне песні, ёсць і такія словы:

Усё ў краю тым сэрцу міла,

Бо я люблю край родны мой,

Дзе з шчасцем першым я спазнала

І з гора першаю слязой.

У жыцці, характары, творчасці Канстанцыі Буйло заўжды выразна выяўлялася суперажыванне з людзьмі, з народам. Таму, мажліва, гэтак цёпла і ставілася Канстанцыя Антопаўна да кожнага са сваіх знаёмых.

Навіны

Папулярнае

13:21 Футбалісты «Ліля» сталі чэмпіёнамі Францыі

13:06 Лукашэнка зацвердзіў змены ў закон аб электрасувязі

12:49 У МЗС РФ нагадалі аб прымуемых пасадах самалётаў па запыце ЗША і ва Украіне

12:35 Пад Оршай пройдзе першы абласны фестываль «Майскі FEST»

12:32 Адкарактраваны закон аб СМІ падпісаны Лукашэнкам

12:18 МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair

12:03 На БелАЭС завяршыўся этап камплектацыі апрабавальнага перыяду

[УСЕ НАВІНЫ](#)

Іншыя матэрыялы аўтара

ЦАО ВЭНЬСЮАНЬ: Што болей па душы юным чытачам Кітая...

Аўтар «Кітайска-рускіх адносін» нарадзіўся ў Магілёве

Памяці Льва Коласава

Промні братэрства: Мікола МЯТЛІЦКІ як перакладчык

Рабіндранат Тагор: Беларускі штрышок

У краіне стартаваў кінамарафон «Глядзі і памятай»

05.04.2021 14:40

Аўтар: Надзея Нікалаева

Культура, Кіно

Рэспубліканскі культурна-патрыятычны кінамарафон «Глядзі і памятай» стартаваў у краіне.

Мерапрыемства прысвечана 80-годдзю пачатку Вялікай Айчыннай вайны. Першы этап прадугледжвае прагляд навучэнцамі ўстаноў агульнай сярэдняй, прафесійна-тэхнічнай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі мастацкіх кінафільмаў, прысвечаных Вялікай Айчыннай вайне. Усе яны аб'яднаны ў сем тэматычных блокаў: «Пачатак вайны», «Маральны выбар на вайне», «Каханне і сяброўства на вайне», «Лёс жанчыны на вайне», «Дзеці на вайне», «Беларусь няскораная» і «Мы з будучыні».

Прагляд фільмаў арганізуецца адзін раз у тыдзень у шосты школьны дзень у рамках кіналекторыяў і кінаклубаў. З кожнага тэматычнага блока рэкамендуецца праглядзець не менш за два фільмы на выбар.

Другі этап заключаецца ў распрацоўцы кінаплаката (відэароліка) па выніках прагляду па кожным тэматычным блоку. Кінаплакат (відэаролік) дазваляе навучэнцам у кароткай форме адлюстравашь свой погляд на ваенныя падзеі мінулай эпохі. У рабоце над кінаплакатам (відэаролікам) важныя распрацоўка назвы, слогана, лагатыпа (пры неабходнасці), сцэнарыя, падбор сродкаў выразнасці (выкарыстанне рэпартажных здымкаў, архіўных відэа- ці фотаматэрыялаў, камп'ютарнай графікі, анімацыі, мантажу, спецэфектаў і іншага).

Асабліва цэнніца аўтарская пазіцыя, арыгінальная трактоўка, стыль, тэхніка стварэння, наяўнасць кінацытат з прагледжаных кінафільмаў на ваенную тэму.

Кінаплакаты, прызнаныя найлепшымі ў ходзе рэгіянальных адбораў, будуць размешчаны на Нацыянальным адукацыйным партале.

Надзея НИКАЛАЕВА

Навіны Папулярнае

13.21 Футбалісты «Ліля» сталі чэмпіёнамі Францыі

13.06 Лукашэнка зацвердзіў змены ў закон аб электрасувязі

12.49 У МЗС РФ нагадалі аб прымусовых пасадках самалётаў па запаве ЗША і ва Украіне

12.35 Пад Оршай пройдзе першы абласны фестываль «Майскі FEST»

12.32 Адкарэкціраваны закон аб СМІ падпісаны Лукашэнкам

12.18 МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair

12.03 На БелАЭС завяршыўся этап комплекснага эспазавання перамога

[УСЕ НАВІНЫ](#)

Іншыя матэрыялы аўтара

Як выхаванне беларускай інтэлігенцыі стала задачай № 1 у спустошанай вайной Беларусі?

Тыдзень пытанняў, адказаў і абмеркаванняў «Твая прафесійная адукацыя» стартуе 24 мая

Настаўнік фізікі – пра эксперыментальную навуку, вучнёўскае самакіраванне і бачанне праблемы з розных ракурсаў

ЮНІСЕФ у Беларусі заклікаў падтрымаць ініцыятыву «Сям'я кожнаму дзіцяці»

Амбіцыйныя задачы для моладзі па пабудове краіны будучыні

«Мы, як алхімікі, шукаем формулу твора на беларускай мове».

Інтэрв'ю з пісьменніцай Алёнай Беланоўскай

10.04.2021 13:06

Аўтар: Арына Карповіч

Культура

Пісьменніца Алёна Беланоўка жыве ў Магілёве і працуе мастацкім кіраўніком у абласной філармоніі. Нядаўна ў Выдавецкім доме «Звязда» выйшла яе аповесць «Зорка Ракіхаркі». Падчас знаёмства з пісьменніцай вельмі складана ўявіць, як у яе атрымліваецца жыць у такім хуткім тэмпе: ствараць апавяданні, вершы, песні; распрацоўваць музычныя мерапрыемствы, удзельнічаць у круглых сталах ды тэлеперадачах. Алёна распавяла аб сваім творчым бэкграўндзе, падзялілася асноўнымі планамі і выказалася наконт стану сучаснай беларускай літаратуры.

— Вы былі гасцяй тэлеперадачы «Дзяблог», дзе казалі аб тым, што з'яўляецеся спецыялістам па фальклоры. Таксама ў вас ёсць твор «Зарні Ані», заснаваны на комі-прамяцкай міфалогіі... Дзе вы набывалі адукацыю?

— Скажаць, што ў маім дыплеме так і напісана — «Спецыяліст па фальклоры», вядома, нельга. Я вучылася ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце культуры і мастацтваў і, скончыўшы навучанне, стала рэжысёрам абрадаў і свят. Мы вывучалі традыцыйную мастацкую культуру беларусаў. Я шчыра захапілася, пачала набываць адпаведную літаратуру, звязаную не толькі з культурай Беларусі, але і з культурай нашых паўднёвых і ўсходніх суседзяў. Вывучала сімваліку, семантыку... Пазней, калі ўладкавалася на работу ў Магілёўскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці і культурна-асветнай работы, атрымала шанец наведаць розныя куточки Магілёўскай вобласці і паглядзець, у якім стане народная творчасць Магілёўшчыны знаходзіцца ў дваццаць першым стагоддзі, як яна развіваецца, трансфармуецца, як адказвае на выклікі часу.

Твор «Зарні Ані» — фантастычнае апавяданне, мастацкая перапрацоўка ўяўленняў пра «Залатую бабу», і прыдумкі ў ім значна больш, чым уласна міфалагічнага кантэксту. Мне проста ўразіў гэты вобраз, асноўную частку твора дарабіла фантазія.

Навіны

Папулярнае

13:21 Футбалісты «Ліля» сталі чэмпіёнамі Францыі

13:06 Лукашэнка зацвердзіў змены ў закон аб электрасувязі

12:49 У МЗС РФ нагадалі аб прымуемых пасадках самалётаў па запісе ЗША і ва Украіне

12:35 Пад Оршай пройдзе першы абласны фестываль «Майскі FEST»

12:32 Адкарактэраваны закон аб СМІ падпісаны Лукашэнкам

12:18 МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair

12:03 На БелАЭС завяршыўся этап комплекснага апрабавання рэактара

[УСЕ НАВІНЫ](#)

Іншыя матэрыялы аўтара

Падарожжы ў Святую зямлю, сакрэты княжацкай кухні і бой Януша Радзівіла. Як прайшла «Ноч музеяў» у Нясвіжы

18 мая — Міжнародны дзень музеяў

У Вялікім тэатры Беларусі падрыхтавалі новую версію «Лебядзінага возера»

У галоўнай бібліятэцы краіны вучаць шанаваць кнігі і іх аўтараў

Як рыхтуюцца да юбілею Багдановіча музеі, прысвечаныя творчасці паэта

Уладзімір Караткевіч і ўвесь свет. Беларуская класіка запатрабаваная!

14.04.2021 11:15

Аўтар: Аляксандр Карлюкевіч

Культура, Літаратура

Беларуская класіка запатрабаваная! Вось і нядаўна ў аўтарытэтным маскоўскім штотыднёвіку «Літаратурная газета» з'явілася падборка вершаў Уладзіміра КАРАТКЕВІЧА ў новых перакладах на рускую мову. Цікава, да творчасці Уладзіміра Караткевіча ў іншых нацыянальных літаратурах носіць натуральны характар, грунтуецца на шчырых чытацкіх інтарэсах. Але паўплывала на пашырэнне караткевічаўскай прасторы ў свеце і леташняе 90-годдзе з дня нараджэння класіка.

Паспрабуем і мы следам за творамі У. Караткевіча ажыццявіць вандроўку па розных краінах. Адным словам, давайце паспрабуем зрабіць зусім кароткі агляд некаторых творчых ініцыятыў. Тых, якія ўзніклі літаральна ў апошнія некалькі гадоў у розных краінах свету. Перш-наперш хацелася б узгадаць Сербію і добра вядомую ў Беларусі перакладчыцу, сербскую паэтэсу (а яна яшчэ піша вершы і на рускай і ўкраінскай і, зразумела, на беларускай мовах!), празаіка, бібліяграфа Даяну ЛАЗАРАВІЧ. Яна з'яўляецца перакладчыцай паэзіі Максіма Багдановіча, Янкі Купалы, Якуба Коласа, Аляся Бачылы, Марыі Кобец, Віктара Казуры, іншых класікаў і сучаснікаў на сербскую мову. І менавіта дзякуючы спадарыні Даяне Лазаравіч караткевічаўская бібліяграфія ў Сербіі папоўнілася амаль на дзесятак публікацый. Першы пераклад з'явіўся на Інтэрнэт-Партале Авів у 2015 годзе. Наступныя публікацыі былі ўжо ў перыядычным друку. У студэнцкім часопісе «Весна» (дзясяты нумар за 2016 год) Д. Лазаравіч надрукавала падборку вершаў Уладзіміра Караткевіча. Затым былі публікацыі ў часопісах «Кніжны прагляд», «Звездані каладвор» — у 2018 — 2020 гг. А таксама — у выдзенай у Белградзе «Анталогіі беларускай хрысціянскай паэзіі» (2019 год; укладальнік — прафесар Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта доктар філалагічных навук Іван Аляксеевіч Чарота). Відавочна, што з часам у Белградзе з'явіцца кніга выбранай паэзіі ў перакладзе Даяны ЛАЗАРАВІЧ на сербскую мову. Перакладчыца паступова падыходзіць да рэалізацыі гэтага творчага праекта.

Навіны

Папулярнае

13.21 Футбалісты «Ліля» сталі чэмпіёнамі Францыі

13.06 Лукашэнка зацвердзіў змены ў закон аб электрасувязі

12.49 У МЗС РФ нагадалі аб прымусовых пасадках самалётаў па запавяце ЗША і ва Украіне

12.35 Пад Оршай пройдзе першы абласны фестываль «Майскі FEST»

12.32 Адкараціраваны закон аб СМІ падпісаны Лукашэнкам

12.18 МЗС Беларусі пракаменціравала рэакцыю заходніх краін на сітуацыю з рэйсам Ryanair

12.03 На БелАЭС завяршыўся этап комплекснага апрабавання рэагента

[УСЕ НАВІНЫ](#)

Іншыя матэрыялы аўтара

ЦАО ВЭНЬСЮАНЬ: Што больш па душы юным чытачам Кітая...

Аўтар «Кітайска-рускіх адносін» нарадзіўся ў Marilène

Памяці Льва Коласава

Промні братэрства: Мікола МЯТЛІЦКІ як перакладчык

Рабіндранат Тагор: Беларускі штрышок